9. Basım

BUKET UZUNER

AYIN EN ÇIPLAK GÜNÜ

Fotoğraf: LALEPER AYTEK

Herkesin yaşamında çıplak günler vardır; savunmasız, iddiasız, direnmesiz, gösterişsiz, öylece... Yalın ve kendi halinde. İçine kimsenin kabul edilmediği, alınmadığı, hani o 'en yakınlar'ın bile... Bu kitaptaki öyküler benim en çıplak günlerimde yazıldılar.

ISBN 975-14-0368-5

9 789751 403681

KAKTÜSÜN

BELONGS TO
KÄKTUS TEAM

BUKET UZUNER

Buket Uzuner (1955) Ankara'da doğdu. Değişik ülkelerde öğrenim gördü, araştırmacı olarak çalıştı, ders anlattı. Hacettepe, Bergen, Michigan, O.D.T.Ü. ve Tampere Teknik Üniversitelerinde çevrebilim dalında uzmanlaştı. İskandinavya, Amerika, Kanada ve Cezayir'de yaşadı, uzun tren yolculukları yaptı.
1977'den beri edebiyat ürünleri yayımlanmaktadır. Yayımlanmış altı kitabı bulunan Buket Uzuner, Türk edebiyatında post-modernizm ve neo-sürrealizmin temsilcilerinden kabul edilmektedir.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BUKET UZUNER'İN YAYIMLANMIŞ KİTAPLARI:

Benim Adım Mayıs 7. Basım (1994)
Ayın En Çıplak Günü 9. Basım (1995)
Güneş Yiyen Çingene 6. Basım (1994)
Bir Siyah Saçlı Kadının Gezi Notları 7. Basım (1994)
İki Yeşil Susamuru, Anneleri, Babaları,
Sevgilileri ve Diğerleri 12. Basım (1994)
Balık İzlerinin Sesi (1993 Yunus Nadi Roman Ödülü)
8. Basım (1994)
Karayel Hüznü 4. Basım (1994)
Şairler Şehri 3. Basım (1995)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BUKET UZUNER

AYIN EN ÇIPLAK GÜNÜ

9. Basım

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

GÜNÜMÜZ TÜRK YAZARLARI: 15

1. Basım, 1986 (Boyut)
2. Basım, 1992 (Remzi)
9. Basım, Nisan (1995)

Kapak: *Ömer Erduran*
Vinyetler: *Ali - Murat Erkorkmaz*

ISBN 975-14-0368-5

Remzi Kitabevi A.Ş.
Selvili Mescit S. 3 34440 Cağaloğlu-İstanbul, 1995
Tlf: 511 6916 - 522 0583, Fax: 522 9055

AYIN EN ÇIPLAK GÜNÜ

Kardeşim
Salih Uzuner'e...

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Herkesin yaşamında çıplak günler vardır; savunmasız, iddiasız, direnmesiz, gösterişsiz, öylece... Yalın ve kendi halinde. İçine kimsenin kabul edilmediği, alınmadığı, hani o 'en yakınlar'ın bile...

Bu kitaptaki öyküler benim en çıplak günlerimde yazıldılar.

Buket Uzuner

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Saat üç.
Gece olsun, gündüz olsun
zamanın en durgun olduğu saat."

Carson McCullers

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İÇİNDEKİLER

1 • *Bir Erkeğin Dayanılmaz Bilinçaltı Tutkusu* **11**

2 • *St. Petersburg'da Feodor Diye Biri* **33**

3 • *Shangri - LA* **47**

4 • *Bir Kadının Yaşamında En Önemli İki Şey* **63**

5 • *Önceki ve Sonraki Kadın* **75**

6 • *Üç Kişilik Ağıt* **87**

7 • *Althusser Şimdi Ne Yapıyor?* **115**

8 • *Kuşku* **123**

9 • *Yerli Filmlerle Büyümüş Kız Çocuklarından Biri* **139**

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

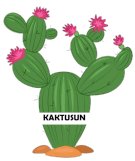

Bir Erkeğin Dayanılmaz Bilinçaltı Tutkusu

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Her sabahki gibi uyandı.

Eşi pek kalmamış ahşap bir Moda evinin ikinci katında uyanmakla uyumak arası kalakaldı. İsli yağmurun kış sonu kokusu odaya sinmişti. Tek gözünü açtı; odaya göz kırptı. Gördüğü şey tüylerini ürpertti: Oda buz gibiydi! Yatak sıcak, yorgan yumuşacıktı. Yatağın içinde iyice büzüldü. Kaç soba kurarsa kursun, kaç elektrik ocağı alırsa alsın, güzelim Moda'yı çoktan öldürmüş beton blokların çirkin bacaları arasında yapayalnız bırakılmış ahşap evinin duvarlarından sızan İstanbul martının soğuğunu yenemiyordu bir türlü... İki yüz yıldır Modalı atalarından bu yana yaşanan, şimdi sinsi soğuğa ve yıkılmasına karşı direndiği bu eve alışması beklenirdi ama, alışamamıştı işte!

Bütün iradesini topladı, gözünü saatten kaçırarak, yataktan fırladı. Teybin düğmesine bastı: Odayı, çılgın bir caz ritmi sıcacık seslerle, fişe takılan soba, elektrik enerjisiyle ısıtmaya başladı. O, dans eder gibi zıplayarak ısınmaya çalışıyor, bir yandan da küfür eder gibi şarkının sözlerini mırıldanıyordu. Banyoya gitti, orası daha da korkunçtu. Akmayan suların banyoyu işgal ettirdiği plastik bidonlar, soğuğa daha da ürpertici bir yüz katıyordu. Baktı, içi titre-

di. "İnsanın içi yalnızca üşüdüğü zaman titremez ya!" diye düşündü.

Mutfağa girdi. Yerler kırmızı boya kutularıyla öbek öbek tuzaklanmıştı. Boya kutularını devirmemek için dikkatle üzerlerinden atladı. Mutfak dolaplarını kırmızıya boyamak fikri sabah soğuğunda hiç cazip gelmiyordu şimdi. Çaydanlığa su koyup, ateşi yaktı, tekrar banyoya döndü. Ellerini ve yüzünü plastik bidondan maşrapayla aldığı soğuk suyla yıkadı. Çişini yapmaya üşendi. "Biraz ısındıktan sonra" diye savsakladı.

Daha sıcak, daha konforlu bir evde uyanmak isteği incecik yaktı içini. En azından evini düzene sokabilir, yerleri halı kaplatır ve sıcak su sistemi kurdurabilirdi. Dişini sıksa hepsini yavaş yavaş yaptırabileceğini biliyordu. Büyük bir inşaat şirketinde mühendis olarak çalışıyordu iki yıldır. Ama ondan önceki yıllarda uzun süren abartılmış serserilik yaşamı, şimdiki yaşamındaki uyumu ve düzeni güçleştirmekteydi. Borçlarını ödemesi, günde sekiz saat işe gitmesi, gece kaçta yatarsa yatsın sabahları ille de yedide uyanması, en çok da birdenbire iki katlı ahşap Moda evinin aniden ölen annesinden tüm sorumluluğuyla başına kalması, çözümü güç bir bilmece gibi içinden çıkılmaz kılıyordu yaşamını.

Tam bacayı onartıyor, sokak kapısı bozuluyor, badana bitiyor, balkonu çökmekten zar zor kurtarıyordu. Evin peşinde iştahla gezinen müteahhitlere evi bu eski haliyle sevdiğini anlatamadığı için, onları gördüğünde yolunu değiştiriyor, telefon ettiklerinde 'evde yok' diyordu kendi için.

Aslında "cebi delik, yüreği ferah" günlerini aramıyor değildi ama, otuz yaşının verdiği o "artık çok genç olmamak" durumunun yeniliği ve şimdiye kadar hep aynı yaşamaya bıkkınlığı, kitaplarını ve caz kasetlerini kaybetmeyeceği, kendine ait küçük bir mekân fikri, onu evi satıp, parasıyla Latin Amerika'ya gitmekten şimdilik caydırmıştı. Böylece

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Avrupa ve Kuzey Amerika'dan önce Türkiye Akdenizi'nde yıllar süren serüvenlerine Latin Amerika'yı eklemeyi bir süre ertelemişti. Beri yandan da "yerleşik olmak"tan çıldırasıya korkuyordu. "Ya çevremdeki insanlar gibi olursam?"

Hayır, onlar gibi olmamak için rahata alışmamak, konforu reddetmek gerekir! Çünkü bu konfor ve rahat illeti öyle onulmaz biçimde yapışır ki adamın yakasına, ömür boyu kurtulmak olanaksızdır artık. En belirgin yakalanma yaşları otuzlardır. Bunları düşünüp, yinelemek onu ferahlattı, üşümesi azaldı. Tıraş olmak için tıraş köpüğünü avucuna sıktı, yüzüne sürdü. Eline her zamanki gibi acımasız bir hızla uzayan sakalları batmadı bu kez. Şaşırdı. Yine de aldırmadı. Tıraş makinesine yeni bir jilet taktı, tıraş olmaya başladı. Ama olamadı. "Ne oluyor?" diye aynaya bakınca donup kaldı. Aynada uzun saçlı hiç tanımadığı bir başkası vardı. Yoksa bir yerden tanıyor muydu?

Aynadaki yabancı, kendi şaşırdığında şaşırıyor, başını çevirdiğinde çeviriyor, dilini çıkarttığında aynını yapıyordu. Telaşla yüzündeki tıraş köpüğünü sildi. Aynadaki de yüzündeki köpüğü temizliyordu. Şimdi aynada yumuşak, beyaz bir cilt, üzerinde de ayva tüyleri belirdi. Şaşkınlığının yerini bir kahkaha aldı bu kez; sinirli ve tiz bir kahkaha...

Aynadaki de güldü.

Aynadaki bir kadın yüzüydü. Bedenine baktı; iki dolgun göğüs ve bir vajinayla bedeni hiç alışık olmadığı bambaşka bir biçime girmişti.

Kadın olmuştu!

Şaştı kaldı bu işe.

Kafka böcek olmuştu. Fellini Mastroianni'yi Kadınlar Kenti'ne yollamıştı. Nazlı Eray bir erkek kahramanını gebe bırakmıştı bir öyküsünde... Belki başkaları da böyle şeyler yazmış, çizmiş, yaratmıştı, ama hepsi kurguydu bunların. Sonra... sonra psikolojide bilinen "kadın olmaya özenme"

durumu vardı bildiği. Hani orgazmı ve doğumu merak eden erkeklerde oluşan bilinçaltı istek ve merak... Ama böyle bir merakı asla yoktu ve aynada gördüğü, dokunup tuttuğu ne bir kurgu, ne de bir psikolojik fenomendi; bu kanlı-canlı bir kadındı!

Paniğe kapılmamak için bütün iradesiyle direndi, direndikçe de paniğe kapıldı. Ne yapması gerektiğini düşündükçe buz kesti. Bir kâbus muydu bu? Bir kötü şaka mı? Biraz beklerse eski haline döneceğini düşündü, uyursa, yeniden eskisi gibi uyanacağını umdu. Hemen yatağa girdi, ellerini yastığın altına sımsıkı hapsetti, gözlerini yumdu. Gözlerini yummasıyla simsiyah bir fon üzerinde iri puntolarla şu cümle belirdi:

KADIN OLMAK KÖTÜ BİR ŞEY MİDİR?

Kadınları seven, onların akıllı, gözüpek, dişiliğinin farkında olanlarına bayılan, sevgili, düşünceli, güzel çocukları yetiştirerek dünyayı olumsuz yanlarından kurtaracak kadınlardır diye düşünen, bu yüzden onların aptallıklarına, silik, pasif, ikincil kalışlarına kolaya, ucuza kaçışlarına bozulan kendisi değil miydi?

Hayır, kadın olmak kötü değildi, kötü olan insanın tam otuz iki yıldır alıştığı cinsiyetinin ve şeklinin değişmesiydi. Kız arkadaşı Yeşim'in, kadınların evlenince soyadlarının değişmesini kısaca "saygısızlık" diye nitelendirişi geldi aklına nedense. "Yıllardır çağrıldığın adının birdenbire pat diye değişmesi ve bunu çok normal saymak saygısızlıktır." der dururdu Yeşim. Soyadı değişikliği, şimdi kendinde oluşan değişikliğe göre çok simgeseldi ama, ne tuhaf ki, ilk kez şimdi Yeşim'in ne hissettiğini tam olarak kavradığına inandı.

Korkarak gözlerini açtı, çekinerek pijamasının içindeki bedenine baktı, ürkekçe elledi kendini. Doğrusu güzel gö-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

güsleri vardı. Diri, yuvarlak, ortaboy. Beline doğru kayan eli, incelen bedeninin yuvarlak kavisinden aşağıya inince, saçlarının renginde açık kumral tüylerle kaplı cinsel organına dokundu. Tombulca bir vajinaydı bu; tıpkı sevdiği gibi. İçi gıcıklanır gibi olduysa da, tuhaf bir içgüdüyle heyecanını bastırdı.

Birden sevinçle aklına geldi: "Belki de yalnızca ben kendimi kadın olarak görüyorumdur?" Her ne kadar bu patolojik bir durumsa da, fiziksel değişimden daha az tehditkâr göründü gözüne. Ama öfke sevince galip geldi. "Tabii" dedi sinirli sinirli. "Oh olsun bana!.. 'Kadınlar İçin Kadınlarla Elele' kampanyasına katılan kimdi? Her yerde, 'Feminist olmak için ille de kadın olmak gerekmez' diye car car öten kimdi? 'Kim ister aptal, kendine yetemeyen, kendini tanımamış, sürekli başkalarına muhtaç bir kadını? diye sora sora, işte başıma bu da geldi!... Nene gerek senin kadınları kurtarmak, Allahın cezası herif! Otur oturduğun yerde, bul fıstık gibi kızları, yat, kalk, keyfine bak, kullan babam kullan... Ne olacak, akıllı, atak, kendi haklarını savunacaklarmış da yani? Kendileri istiyor mu sanki değişmeyi? Sağda solda feminist geçinen, en bağımsız, en çılgın, en akıllı olanları bile, bir nikâh yüzüğüne, toplumda 'evli kadın' olmanın rahatlığına, ekonomik sorumsuzluğa ilk fırsatta atlamıyorlar mı? Sana ne ulan! Bırak, değişmemekte direnşin kadın milleti!.."

Yataktan çıktı, artık ne soğuk kış sonu, ne de evin dandinisi onu ilgilendiriyordu. Bıraktı kendini savunma güdüsünün koruyucu sesine ve her şeyin aslında kendi çılgın fantazilerinden biri olduğuna inandı. Bunun görsel yanını tamamlamak için aynaya koştu, ama aynada yine bir kadın gördü. Soyundu ve boy aynasında kendini incelemeye cesurca direndi.

"Aman Allahım, tam hayal ettiğim, idealimdeki kadın olmuşum!.." Söylediğinden çok, duyduğuyla irkildi bu kez.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Alto bir kadın sesiydi bu! Biraz kısık, güvenli ve sıcak. Ağlamakla gülmek arası kalakaldı. Gülmek galip geldi. "Keşke başka bir hayalim gerçekleşseydi, daha yakışıklı bir erkek olmak, zengin olmak, resim yeteneğimin olması veya iyi saksafon çalabilmek gibi..." dedi aynı kadın sesi gülerek. Alıcı gözüyle baktı: Aynada adamakıllı güzel bir kadın gülüyordu. Pek beğendi kadını. Yine de kendisinin o kadın yerine, o kadının sevgilisi olmasını isterdi. Radyodan yükselen saat sekiz anonsuyla irkildi. Telefona sarılıp, şirkete telefon etti. Bölüm sekreteri Ayten'e, Ömer Bey'in rahatsızlandığını, bugün işe gelemeyeceğini söyledi. Sekreter kız merakla sordu: "Geçmiş olsun, nesi var Ömer Bey'in? Önemli mi acaba? Ben, şey biz çok severiz Ömer Bey'i de...."

Bunu hiç fark etmemişti doğrusu...

"Ayten benim, Ömer, bana bir şeyler oldu, nasıl, neden bilmiyorum ama oldu işte..." diye haykırmamak için kendini zor tuttu.

Bunları söylese de, Ayten'i inandıramayacağı çok dişi bir sesi vardı artık.

Son zamanlarda işe gitmeden, tembellik yaparak geçireceği bir günü düşleyip duruyordu. Şöyle yatakta yapılacak bir kahvaltı, kitap okuyarak yatakta geçirilecek keyifli, sıcak, 'kendine ait' bir gün. "Acaba bugünü öyle bir güne mi dönüştürsem?" Gülümsedi. Pijamasını yeniden giyip, mutfağa gitti. Önce çaydanlığı yanmaktan kurtardı, içine yeniden su doldurup, ocağa koydu, güzel bir kahvaltının çalınmış bir günde getirdiği heyecanla keyiflenerek, peyniri, zeytini, tereyağı ve balı tepsiye dizdi. Ekmek kızarttı, büyük bir fincan kahveyi mis gibi koklayarak yatağına döndü. Yatağa girip, battaniyeyi üzerine çekti, tepsiyi kucağına koyup, ekmek dilimlerinden birine tereyağı ve bal sürmeye başladı. Tam o sırada dirseği göğsüne çarptı. Çarptığı göğsü kımıldadı, titredi. İrkildi, içi gıcıklandı. Pija-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

masının yakasını açıp bakınca, dipdiri nefis iki meme gördü.

Bütün iştahı kaçtı. Gözlerini bedeninden kaçırarak, tepsiyi başucu komodinin üzerine bıraktı. Yataktan çıkıp, soyundu. Gelişigüzel, bir dik yakalı kazakla, bir kadife pantolon giydi. Pantolonun beli bol kalçaları dar geldi. Bir çengelli iğneyle belini daralttı, tutturdu. Ayakkabılarının hepsi büyüktü artık. Bir tanesinin burnuna pamuk tıkıştırıp, giydi. Aynaya baktığında, erkek giysileri giymiş güzel bir kadın gördü. "Allah kahretsin!" dedi. Üzerine pardesüsünü giyip, dışarı fırladı.

İlk önce nereye gittiğini bilmeden kendini sabah kalabalığına bırakıp yürüdü. Serin mart rüzgârının sabah keskinliğini yüzünde duyuyor, arada bir bol gelen ayakkabılarını düzeltip, yeniden dolu dizgin yürüyordu. Kışa bir türlü doyamamış mart ayı, mavi, berrak göğün altında bile bahara şiddetle direniyordu. Bütün gün böyle koşturabilir, sonra nereye gidip, ne düşündüğünü hiç hatırlamadan bir yerlerde kendine gelebilirdi ama, bundan çok daha önce, kalçasına atılan bir el, göğsüne yediği bir dirsekle acı içinde irkildi. Baktığında sarı dişleri kara bıyıkları altında sırıtan kirli yüzler gördü. "Ne oluyor lan!" diye bağırdı. Ama bu, hep bir kadına en çok yakıştığını düşündüğü alto, üzeri tırnakla çizilmiş yaprağın iç gıcıklayıcılığında, zarif ve gizemli bir sesle çıktı ağzından. Kara bıyıkları altında sarı dişleriyle sırıtan yüzler, bu sesle söylenen cümleyle daha çok tahrik oldular, daha geniş sırıttılar. Kolunu kaldırıp, elinin tersiyle çarpmak üzere adamların üstüne yürüdüğünde, "Anaaa, karıya bak lan, dövecek sanki...." diye bağırdı, kara bıyıkları altında sarı sarı sırıtan yüzler.

Kocaman kahkahalarla güldüler; iştahlı...

Kendini çaresiz hissetti. Öfkelendi. Nedense pat diye, küçücükken babaannesinin elini öpmediği için babasından yediği tokat sırasında yaşadığı haksızlığa uğramışlık ve

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

mutsuzluk hiç eskimemiş halde düştü içine. Sonra ilkokulda 'Yerli Mallar Haftası'nda oynadıkları meyve-sebze piyesinde hep 'üzüm'ü oynamak isterken, öğretmeninin kendi kızını üzüm yapıp, Ömer'e zorla 'patates' rolü verdiğinde öfkeyle içine akıttığı ilk çaresizlik gözyaşları doldu göz pınarlarına. Sakin olmaya çalışarak, caddeden geçen bir taksiye el etti. Taksiye bindiğinde sarı dişli, kara bıyıklı, uzun süredir hiç yıkanmamışa yakın kirli yüzler arkasından sırıtarak bağırıyorlardı: "Kaçma keklik, nereye gidiyorsun bebek!... Yalasaydık kız!... Gene kime vermeye gidiyorsun şıllık!..."

Utanç ve çaresizlik içinde yanaklarının kızardığını hissetti. Bu tip yüzlerce cümle, küfür, pislik duymuştu, yeni değildi bunlar. Her keresinde zavallılık, küçüklük olduğunu düşünmüş, kınamıştı, ama ilk defa böylesi aşağılayıcı, çirkin olduğunu hissediyordu: İlk kez kendisine yöneliyordu bu sözler! Yeşim'in sık sık tekrarladığı Simone de Beauvoir'ın sözleri geldi aklına: "Siyahların haklarını savunan beyazlar, bir siyahın yaşadığı aşağılanmayı siyah olamadan anlayabilir mi hiç?"

Böyle miydi? Bunun gibi bir şeydi...

"Nereye gidiyoruz hanımefendi?" Taksi şoförünün dikiz aynasındaki keskin bakışlarıyla kendine geldi."Şeyy..." diye geveledi. Sesinde nereye gideceğini kendisinin de bilmediği bir ton apaçık belirdi. Bakındı; Kızıltoprak civarındaydı. Canı yalnız kalabileceği, deniz kenarında yürüyebileceği, bütün bu olup bitenleri serinkanlı düşünebileceği bir yerlere gitmek istedi. "Boğaz'a gidelim." dedi. Sesi öyle kısık çıktı ki, kendisi bile güç duydu. Şoförün dikiz aynasındaki bakışı gevşedi, genişledi, yayıldı, yılışık bir gülümsemeye dönüştü. Uzanıp bir kaset çekti ve teybe sürdü. Uzun havadan bozma, hiçbir kültüre ait olmayan, dili anlaşılmaz tek sesli bir müzik arabayı bar bar doldurdu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Şimdi nasıl davranmalıyım?" diye düşündü. "Arabayı durdurup inmeli miyim, kafasına bir yumruk mu atmalıyım, her önüne çıkana sarkmamasına dair bir nutuk mu atmalıyım, yoksa görmezden mi gelmeliyim?" Baktı; adamın bakımsız, kirli, çirkin halini gördü. Kendini zayıf, yorgun, bıkkın hissetti. Bu adama ne yaparsa yapsın, bir işe yaramazdı.

Şoför artık daha umutlu ve keyifli, kasetten taşan müziğe katılıp, şarkı söylemeye başladı.

"Hayret, demek şarkının sözlerini anlayabiliyor..." diye şaşırdı. Dalıp gitti sonra. Nereye gitti, kimi, neyi düşündü bilmeden, uzun uzun öylece kaldı.

"Burada çok güzel bir restorant var, gidelim mi?"

Şoförün yılışık sesiyle irkildi. Adamı dövmek geldi içinden, öfkelendi. "Ulan sen kim oluyorsun!" diye köpürdü, ama söylediği sözler bir kadın sesiyle ağzından döküldüğü için, şoförün hoşuna bile gitti. "Kızma abla" dedi sırıtarak, "yardımcı olalım demiştik..." "Durdur şurda, al paranı..." Taksiden indi, Beylerbeyi'ndeydi. Hava biraz yumuşamış, bahara dönecek kış, sürpriz bir güneşle parlamış, beklenmedik bir bahar keyfi yayılmıştı Boğaz'a.

Sahildeki çay bahçesine gidip, bir çay içmek, rahatlamak istedi. Pardesüsünü çıkarttı, caddeyi geçti. Rahat yürüyemediğini hissediyor, nedenini bulamadan koşar adım çay bahçesine gidiyordu. Birden peşine takılan çevresini saran onlarca delikanlının ıslık sesleriyle irkildi. Islık çalıp, gülüşüyorlar, dürtüşüp onu gösteriyorlardı. "Memelere bak lan, elma gibi mübarek haa... Taş gibi maşallah..." Bir baktı, sütyensiz göğüslerini, kazağının altında zıpır zıpır zıplarken gördü. Durdu. Göğüsleri ve delikanlılar da durdular. Şimdi utanması mı gerekiyordu, yoksa güzel göğüsleriyle gururlanması mı? Sütyenli göğüslerle, nikâhlı kadınlar arasında bir ilişki olup olmadığı ışık hızıyla kayıp geçti aklından. Bilemedi. Hiçbir şey olmamış gibi yürüdü (yoksayma-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

nın bir savunma yöntemi olduğuna o da mı alışıyordu?) Çay bahçesine girip, bir masaya oturdu. Geçen sonbahardan beri ilk kez açık havada oturuyor olmanın keyfiyle çay ısmarladı. Çayını yudumlarken Boğaz'ı bir kadın olarak seyretmenin farklı olup olmadığını düşündü. Hayır, Boğaz'ı kadın gözüyle seyretmek de güzeldi.

"Saçmalıyorum" dedi. Kendini bırakıp, başkalarıyla ilgilenmeye karar verdi. Göz ucuyla yan masaları seyretti. Ortahalli ev kadınları sabah güneşini yakalamış, hiç vakit kaybetmeden tadına vararak çay içiyor, sohbet ediyorlardı. Bir genç anne çocuğunu masaya oturtmuş, mırıl mırıl konuşuyor, bir başka kadın torunlarına simit alıyor, iki öğrenci (nasıl bu saatte buradalarsa?) gülüşüyorlardı. Biraz ferahladı.

Kadın olmak öyle çok korkunç bir şey de değildi hani... İşte rahatsız edilmeden varolabileceği mekânlar bulan kadınlar da vardı. Demek ki, önemli olan ürkek olmamak ve nerede, nasıl davranacağını bilmekti (herhalde...) Şimdi her şeyi baştan düşünmeliydi. Bütün düşünce sistemi, mantığı ve hafızası aynı kaldığına göre, değişen yalnızca cinsiyetiydi. (Yalnızca? Peki tercihleri ve zevkleri?) İyi ama, bakalım artık hep kadın mı kalacaktı? Belki de bunların hepsi bir rüyaydı... Beri yandan, artık hep kadın kalacaksa, erkeklere ilgi duyması gerekmez miydi?

Düşüncelerinin bu noktasında durdu, rahatsız oldu. Bir erkekle sevişiyor olmak fikri öyle yabancı, öyle tuhaf geldi ki, dehşete kapıldığı söylenebilirdi. Hayır, eşcinselliğe karşı değildi, bu yalnızca bir zevk ve tat meselesiydi!

O daima kadınları tercih etmiş, güzel bulduğu, beğendiği, ama en çok, sevdiği kadının bedenine dokunmak, öpmek, okşamak, ona kendini tanımak, bilmek kadar anlamlı, en uzağı, en bilinmezi keşfetmek kadar gizemli, albenili, çocukluktan beri tadına doyulamayan bir anne yemeği gibi lezzetli, derin bir denizin dibinden yukarıya yüzerken

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

duyulan keyif gibi heyecanlı gelmişti hep. Şimdi bundan vazgeçmek düşüncesi bile dehşete düşürüyordu onu. Bir anlamda kendini sevip okşamak şekline dönüşecek karşıcinselliği, çıplak ve mastürbasyon fikrinin yalnızlığından başka bir çağrışım yapmıyordu.

Çaresiz kalakaldı masada. Garson bir çay daha getirdi, bir tane daha...

Canı konuşacak, olup biteni anlatacak, tartışıp, rahatlamasına yardım edecek birisini fena halde çekti. En çok Yeşim'i...

Son gördüğünde – iki gün önce – yine eli kolu göğe, denize savrulmuş, ağız dolusu ümitsizlik ve karamsarlık, bol bol insansızlık haykırıyor, kimsenin kendisini anlamadığından yanıp yakınıyordu o.

"Ömer, beni anlamak zorundasın, başka çaresi yok, anlıyor musun, başka çaresi yok! Sokağa çıkmak, insan görmek istemiyorum artık. Sanki aynı adam kılık değiştirip, şoför, simitçi, teknisyen, müdür yardımcısı, müdür, gazeteci, yazar, editör, grafiker, mühendis, politikacı, reklamcı rolünü oynuyor. Kafalar hep aynı..." Sonra sigarayı bırakalı beri alışkanlık edindiği naneli cikletlerinden birini ağzına atıp, keyifsiz ama ezgisel bir ritimle çiğniyor. Ah sevgili misantrop Yeşim, keşke yanımda olsaydın sevgilim, olsaydın da beni dinleseydin...

Çay parasını ödedi, kalktı. Yeşim'le konuşamazsa dünyanın sonu gelecekmiş gibi acele telefon aramaya koyuldu.

Daha önce pek çok kez, telefona baka baka, "telefon yok" diyen dükkân sahiplerine rağmen, bir dükkâna girip, telefon sordu. Dükkân sahibi gözlerinde küçük çapkınlık pırıltılarıyla telefonu uzattı.

— Alo, Yeşim'le görüşecektim?

— Yeşim yok, bütün gün sergide olacak.

— Sergi mi? Ne sergisi?

— Sekiz Mart Sergisi canım! Cağaloğlu'ndaki.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

— Haaa, o mu?...

— Kim aradı diyeyim?

— Ömer, şeyy, Ayşe dersiniz.

Dükkân sahibi telefon parasını almak istemedi, neredeyse kapılara kadar geçirerek yolcu etti. Güzel kadın olmanın avantajları bunlar olmalıydı (herhalde). Bir taksiye binip, Cağaloğlu'na giderken, taksi şoförünün ciddiyetine şaşkınlıkla alışmaya çalıştı.

"Sekiz Mart" diye düşündü. Neydi Sekiz Mart?

Dünya Barış Günü? Ama o, Bir Eylül değil mi?

Çevre Günü? Hayır hayır, Beş Hazirandır Çevre Günü. Peki başka ne olabilir Yeşim'i ilgilendiren? Cağaloğlu'nda nereye gideceğini bilmeden dolanıp dururken bazı gazeteci arkadaşlarına rastladı. Kimine selam verdi, kimini tanımamazlıktan geldi. Selam verdikleri ya tuhaf tuhaf baktılar, ya da zevkle karşılık verdiler. Tanımazlıktan geldikleriyse, zaten bunu bilmiyorlardı. Sonunda bir kitapçı dükkânına girip, serginin nerede olduğunu sormayı akıl etti.

"Kadınlar sergisi mi?"

Evet, Sekiz Mart Dünya Kadınlar Günü!

Sergi salonuna girerken, bilet kesen kızlar arasında Yeşim'i gördü. Koşarak yanına gidip, onu kollarına almamak için kendini güç tutu.

— Yeşim Hanım sizsiniz herhalde? Şey, ben Ömer'in bir arkadaşıyım. Ömer sizi bulmamı istedi.

— Ömer mi? Nesi var, ne oldu Ömer'e? Hasta mı yoksa?

— Yok hayır, kendisi en az benim kadar sağlıklı, inanın bana. Şeyy, başbaşa konuşabileceğimiz bir yere gidebilir miyiz Yeşim Hanım?

— Ama sergiyi bırakamam ki...

— Çok önemli, lütfen... Lütfen.

Yeşim öbür kızlardan izin isteyip, ceketini giydi, beresini taktı, birlikte çıktılar.

— Ömer sizden hiç söz etmedi bana, adınız neydi?

— Adım mı, Ayşe, adım Ayşe. Evet, Ömer'le yeni tanıştık zaten.

Yeşim zınk diye durdu. Dönüp alıcı gözüyle baktı. Karşısında bakımsız ama güzel, alımlı, genç bir kadın gördü. Ömer'in filmlerde, reklamlarda, moda dergilerinde beğenip, gösterdiği gibi, kumral, yeşil gözlü, dolgun göğüslü, uzun bacaklı. Kendi kısa, parlak siyah saçları, ela iri gözleri, küçük göğüslerini düşündü. Bir an içi burkuldu, ama çabucak toparlandı, gururla burnunu dikti.

— Siz, Ömer'le mi çıkıyorsunuz?

— Ben mi? Hah ha ha! Hayır, bu teorik olarak olanaksız, ayrıca, hah ha ha, pratik olarak da.

— Kimsiniz siz? Ne istiyorsunuz benden?

Yeşim'in sesindeki öfke Ömer'i şaşırttı. "Bu kız ölür de kimseyi kıskanmaz sanırdım" diye düşündü. Gülmesini bastırdı, ciddi olmaya çalışarak:

— Sandığınız gibi değil, size her şeyi anlatacağım, gelin benimle lütfen.

Pierre Loti kahvesine girip, kahve ısmarladılar. Karmakarışık bir ifadeyle duydukları karşısında apışıp kalan Yeşim, Ömer olduğunu söyleyen güzel kadına hiç de inanmış görünmüyordu.

— Bana inanmıyor musun Yeşim? Bir şey söyle lütfen. Çıldıracağım, korkuyorum...

Uzun bir sessizlikten sonra bilinmez bir gezegenden gelir gibi konuştu Yeşim:

— Biyolojik olarak imkânsız bu!

— Evet ama, oldu işte.

— Olsa bile... Allah kahretsin! Olsa bile, neden Ömer'e olsun bütün bunlar?

— Yeşim, güzelim...

Öbür masalardan, el ele oturup, açık açık birbirine kur yapan iki kadını görenler tuhaf tuhaf bakıp, gülüştüler. Yeşim elini çabucak çekti.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

— Yeşim, hatırlasana, hani ilk tanıştığımızda yakanda 'nükleer enerjiye hayır' rozeti vardı. Sonra... annenle tanışmaya gittiğimde, uzun sakalıma bakıp, homurdanmış, kahve yapmaya gidip, kahve tepsisine tıraş köpüğü ve jilet koyup getirmişti, nasıl gülmüştük arkasından anımsıyor musun?

Yeşim kıkır kıkır güldü, sonra karşısında oturan genç kadınla göz göze gelip, sustu.

— Bunları Ömer anlatmış olabilir size.

— Peki, sağ kalçandaki ben?

— Bunu da Ömer söylemiş olabilir.

İki saat sonunda, ikisi de yorgun ve umutsuz bakışıyorlardı. Ayrılırken, Yeşim kırgın bir sesle:

— Akşama ararım sizi. Telefon ederim...

Sesinde hiç inanmamış tonlar vardı. Arkasına bakmadan, dönüp, uzaklaştı sonra. Öğleden sonra tek başına delirmemek için rasgele bir sinemaya girdi. Sinemanın öğle sonrası seansı tenhaydı. Yer gösteren orta yaşlı, en az bir aydır yıkanmamış, tıraş olmamış esmer adam, neredeyse bomboş karanlık sinemada gelip yanına oturdu. Kalkıp başka bir yere geçtiğinde, yer gösterici de o sıranın başına geçip, oturuyor, penisini kaşıyordu. Beyazperdede Michel Piccoli, sevdiği kadına bir şeyler anlatıyor, yer gösterici kaşınıyordu.

Çok rahatsız oldu. Kalkıp bir temiz dövmek geldi içinden (ille dayak mı atmalı Yeşim?) Zaten buna gücü yetmezdi artık. Sinemanın keyfi, oraya gizlenip, soluklanmak fikri berbat olmuştu. Adamı şikâyet etmek için gidip, müdüriyet yazılı kapıyı çaldı. Yer gösteren adama ikiz kardeş kadar benzeyen bir başkası, oturduğu koltukta gözlerindeki pırıltılar yerine, çok üzgün bir ifade takınmaya boşuna çalışarak; "icabına bakılacağını" söylemekle yetindi. Canı sıkkın, sinemadan çıkıp, evine döndü.

Ev aynıydı, yatak, camlar, duvarlar, kitaplar, caz kaset-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

leri, kesik sular, bitişikteki çirkin beton binalar, her şey, her şey aynıydı. Ama kendisi hâlâ kadındı!

Biraz uyumaya, dinlenmeye çalıştı, okumayı, kendinden uzaklaşmayı denedi olmadı. Akşam karanlığı günün üzerine çöküyordu. Bütün gün aç gezdiğini hatırlayıp zorla birşeyler atıştırdı, hiç iştahı yoktu ki... Evde deli danalar gibi dolaşıp durmaktan yorgun, gerçekle-düş, delilik-fantazi arasında sıkışıp bunaldı, bunaldı, çok bunaldı. Bir süredir kasıklarında duyduğu ağrıların dürtüsüyle kendini tuvalette bulduğunda, daha korkunç bir şey onu dehşete düşürdü. Korkuyla bir çığlık attı: Külotu taze kanla kıpkırmızıya bulanmıştı.

Önce kadın olmak, sonra kanlar için kalmak... Başı döndü, gözleri kararadı, sendeledi... Kendine geldiğinde banyonun soğuk zemini üzerinde yarı çıplak yatıyordu. Toparlandı, bidondaki sularla yıkandı, temizlendi. Kanaması az, ama sürekliydi. Paniğe kapılmaması gerektiğini yüksek sesle tekrarlayarak, yatak odasına gidip, çekmeceleri karıştırdı. Yeşim'in kadın bağlarını bıraktığı torbadan bir tane aldı, pedin altındaki yapıştırıcı bandı açıp, külotunun ortasına yerleştirip, yapıştırdı. Tam otuz iki yıldır bacakları arasında cinsel organıyla gezmişti, şimdi bir menstrüasyon pedi! Temiz bir fanila, bir gömlek giydi. Pantolonunun belini yine çengelli iğneyle daralttı. Kasıklarından yayılan berbat sancıyı durdurmak için Yeşim'in âdet dönemlerinde kullandığı ağrı kesici ilaçtan iki tane içti. Aklından yüzlerce düşünce gelip geçiyor, bu düşünce bombardımanında iyice yorgun hissediyordu kendini. Mutlaka akıllı, dengeli, anlayışlı, kendini yetiştirmiş erkekler de vardı bu memlekette, hele hele kendi çevresinde. Şimdi bunlara, bu akıllı erkeklere gereksiniyordu deli gibi. Sanat Köşkü'nde zaman zaman yemek yiyip, içki içtiği arkadaşları geldi aklına. Çetin, İlker, Doğan. Durmadan kadının akıllı, sağduyulu, ne istediğini bilenine özlem içinde oldukları-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

nı anlatıp duran genç erkekler. Saçlarını tarayıp, tıraş losyonunu süründü. Evden çıktı, bir dolmuşla Sanat Köşkü'ne gitmeye karar verdi. Dolmuşta şoförle, bir erkek müşteri arasında ön koltuğa düştü yeri. Şoför her vites değiştirişinde sol bacağını âdeta okşuyordu. Öbür yanındaki erkek bacaklarını ayırıp oturmuş, kımıldamıyordu bile. İki adamın arasında sıkışıp kaldı. Şoför vites değiştirirken bacağına bilerek mi sürtünüyordu? Yoksa zorunluluktan mı? Kendi yerinde Ömer dış görünüşlü bir Ömer otursaydı da aynı hareketi yapacak mıydı? Bilemedi. Bilmek istemedi. Bıkkın hissediyordu kendini artık.

Sanat Köşkü tıklım tıklım doluydu yine. Kapıdaki görevli delikanlıya gülümsedi, o da tanımadık, ama çapkın bir gülümsemeyle karşılık verdi. Bara gidip, bir kampari portakal istedi. Barmen Süha saygılı bir tavırla siparişi aldı. "Süha, n'aaber yahu, şu senin piyango biletin ne oldu, bu ay da milyarder olamadın mı?" diyecekti ki, son anda durumunu anımsayıp, sustu. Yan tarafta oturan yakışıklı, orta yaşlı bir erkek gülümseyerek bakıyordu. O da gülümsedi. Adam sigara uzattı, sohbete koyuldular. Bu, yumuşak, yüzeysel ama rahat bir konuşmaydı. (Nasıl da ihtiyacı vardı konuşmaya, dünyadaki başka konular ve kişilerle ilgilenmeye. Yoksa az sonra delirebilirdi...)

"Oh işte yılışmayan bir erkek" diye düşündü keyifle. "Yanlışlıkla gözün takıldığında bundan hemen kendilerine ait bir mesaj çıkartır, artık sonuna kadar yapışır, sırnaşır, bıktırırlar. Ya gözlerin hep yerde, ya da hiçbir erkek gözüne değmemeye özen göstererek bakmaya eğiteceksin bakışlarını." Yeşim'in öfkeli sesi çınladı kulaklarında.

Sohbet koyulaştıkça, orta yaşlı bar arkadaşı gevşedi, yakınlaştı, özel hayatını anlatmaya başladı. Karısıyla mutsuz bir evlilik sürdüren, ama sosyal nedenlerle evlilik kurumunu yıkamayacak erkeklerdendi. Heyecan ve doyumu barlarda arıyordu. "Bu 'artık'lardan kurtulmalıyım" diye dü-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

şündü eski Ömer, yeni Ayşe ama bu sandığından çok daha güçtü ve uzun sürdü. Güzelliği ve yalınlığına övgüyle başlayan konuşma, bütün kadınların acımasız, bencil ve iki yüzlü olduğuna uzanan sert tonlu bir suçlamaya dönüştü. Neyse ki o sırada Sanat Köşkü'ne Çetin ve İlker geldiler.

Hemen yanlarına gidip, Ömer'in bir arkadaşı olduğunu, yurt dışından yeni döndüğünü anlattı. Çetin ve İlker genç kadını ilgiyle karşıladılar. Birlikte yemek yiyip, içmeye ve sohbete koyuldular. "İşte Ömer'ken de, Ayşe'yken de konuşabildiğim iki aydınlık erkek" diye sevinçle geçirdi içinden Ömer/Ayşe.

Gece ilerledi, karanlık koyulaştı, diller ağırlaşıp, dolaştı, gözkapakları düştü. Çetin gece boyu yeni Ayşe, eski Ömer'e yakın oturmuş, ondan hoşlandığını belli etmişti. Eve dönmek üzere kalktıklarında, Çetin onu evine kahveye davet etti. Bunun sonunda Çetin'le sevişme olasılığı belirdiğini kavrayınca dehşete kapıldı Ömer/Ayşe. Onca yıllık arkadaşı Çetin'le bir yatakta çırılçıplak yatmak, çıplak bedenini okşamak, okşatmak, öpmek, bedenlerinin birbiri içinde eriyip, çözülmesini yaşamak fikri önce midesine bir sancı olarak saplandı, sonra kafasına bir soru. "Ama" diye sordu, "Eğer kadınsam, bundan hoşlanmam gerekmez mi?"

Çetin'in evine gitti.

Daha kapıdan içeri girer girmez, Çetin Ömer/Ayşe'ye sarılıp, çılgınlar gibi öpmeye başladı. Çabucak yatağa sürükleyip, soydu. Kısa bir öpücük yağmurundan sonra, Ömer/Ayşe'nin içine girmeye çalıştı. Çalıştı, çalıştı, ama bir türlü başaramadı. Ter ve öfke içinde sordu: "Yoksa bakire misin hâlâ?"

Bilmiyordu ki...

Gözlerinde neredeyse tiksintili bir hiddet;

"Kaç yaşındasın sen kızım?"

Otuz iki olmalıydı?

"Yani otuz küsur yıldır hiç..."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Çetin canı sıkkın, öfkeli söylenmeye başladı: "Allah kahretsin! Ulan hepiniz böylesiniz bu memlekette be!... Çen çen çen konuşursunuz ama, hâlâ bakiresinizdir!.."

Ömer/Ayşe ne yapacağını bilemeden çıplak ve yapayalnız kaldı yatakta. Duvardaki boy aynasında, yatakta oturan çok güzel, çırılçıplak bir kadın gördü. "Ne kadar güzelim!" diye mırıldandı. Buna sevinmeli miydi? "Allah kahretsin, bıktım artık bütün bunlardan!" diye bağırdı ve giyinmeye başladı. Çetin keyifsizce onu seyredip, sigara içiyordu "Evine bırakayım" dedi isteksizce. "Bu saatte tek başına bir taksiye binmen doğru olmaz, tehlikelidir". İyi ama, evini görürse, kim olduğunu anlamaz mıydı? Anlayacak sandı, telaşlandı. "Hayır, ben kendim gitmek istiyorum" dedi kararlı.

Eve döndüğünde, üzerinde yüz yıllık bir yorgunluk vardı. Yatağa uzandı, gözlerini yumdu.

"Ne olacak şimdi?"

Beş altı kez tekrarladı;

"Ne olacak şimdi?"

Gevşemek, kendini uykunun şefkatli kollarına teslim etmek istedi. Ama gevşekliği alkolün etkisiydi; yapaydı. Rahat edemedi, yatakta dönüp durdu. Tam o sırada telefon çaldı.

— Alo, şey, ben Yeşim. Birkaç kez aradım, ama yanıt alamadım...

— Yeşim, ah nasıl sevindim bilsen. Artık aramazsın sanıyordum.

— Şeyyy, ben düşündüm, çok düşündüm. Kafam karmakarışık. Hatta sizin Ömer'i öldürmüş olabileceğinizden bile kuşkuluyum.

— Bir bakıma öyle sayılır zaten.

— Ama, şunu kesinlikle anladım ki, şeyy, ben Ömer'i... Onu çok seviyorum. Çok güzel bir insan o ve ben ona kavuşabilmek için gerekirse savaşmaya hazırım.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

— Yeşim, canım, bir tanem. Ben... şey, Ömer de seni çok seviyor.

— Ben, bir şey sormak istiyorum. Eğer... yani diyelim ki, siz Ömer'siniz, o halde bilmeniz gerekir ki, yalnızca benim bildiğim ve onun kimseye söylemediği çok özel bir şey olmalı. En azından ben, başka kimsenin bilmediğini sanıyorum.

— Güncem! Güncemi bir tek sen bilirsin! Sen öyle sanmıyorsun, gerçek böyle.

— .....

— Orada mısın Yeşim? Benimle misin?

— E, ee, evet.

— Dinliyor musun?

— Evet, son bir soru daha... Güncesindeki kod adları sayar mısınız?

— Ah tabii... Dr. Faust babam, Peter Pan kardeşin Ümit, George Sand sen, Memphisto ben.

— Ya benim annem?

— Hah ha ha, o mu? İsabelle Peron tabii...

— Sen Ömer'sin! Evet sana inanıyorum. Yarın sabah erkenden geleceğim, bir çaresini arayacağız. Bulacağız bir yolunu Ayşe, şeyyy Ömer...

Güldüler. Telefonun iki ucundan gözlerinden yaşlar gelene kadar güldüler. Bu daha çok ağlamaya benzer bir gülme kriziydi.

Yatağa uzandı, mutluydu bu kez. Yeşim, ah güzel Yeşim, yalnız bırakmamıştı işte onu bu güç durumunda. İşin içinden nasıl çıkacağını bilmiyordu ama, en azından yalnız değildi ve ona inanan bir kadın vardı şimdi. Işıkları kapattı ve uykuya teslim oldu. Kapı zilinin sesiyle uyandığında odası sabahın ilk ışıklarıyla yarı yarıya aydınlanmıştı.

— Kim o?

— Benim, Yeşim.

Kapıyı telaşla açtı. Yeşim gözleri kan çanağı olmuş, sap-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

sarı bir benizle dikilmişti karşısına. Gözlerini ayırmadan öylece duruyordu.

— Ne oldu kızım, ne bu halin, gelsene içeri.

— Ama sen... Oh, Tanrıya şükür, sen kendinsin yine!

Yeşim bütün bedeniyle sımsıkı sarıldı Ömer'e. Ömer kızın yanağına değen kendi yanağındaki sert sakalların hışırtısını duydu. Yeşim'i bırakıp aynaya koştu. Aynada yorgun bir genç erkek kendisine bakıyordu.

"Yaşasın, artık kadın değilim!" diye sevinçle bağırdı. "Ben benim yine! Kendimim artık!" Bir saat sonra uzun, derin, ıslak bir sevişmenin ardından, sıcak bir kahvaltı masası başında, kıkır kıkır gülerek Ömer'in gizli güncesine yepyeni bir karakter ekliyorlardı. Adı: Ayşe'ydi.

8 Mart - Ekim'88 / İstanbul

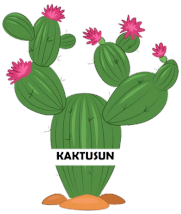
BELONGS TO KAKTÜS TEAM

St. Petersburg'da Feodor Diye Biri

BELONGS TO KAKTUS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Bizzat kendisine...

İnsan bir şeyi çok isterse, mutlaka gerçekleştirir. İnsanlar buna inananlar ve inanmayanlar diye ikiye ayrılırlar. Ben inananlardanım. Bahçemde Japon Elması ağacı yetiştirmeyi çok istedim. Olmaz dediler. Yıllarca uğraştım, özendim. Bahçemdeki Japon Elması her yıl Noel kırmızısı küçük meyveleriyle cıvıl cıvıl şimdi.

Bir de Dostoyevski!

Usul usul, sabırla, sevgiyle yıllarca bekledim. Para biriktirdim. Yazdıklarını ve onun için yazılanları okudum. Tekrar okudum. Sonra bir daha okudum. Artık hazırdım!

Rusya vizesi almak beş hafta sürdü. Kısa bir yolculuk, çok uzun, çok sıkıcı, çok yorucu bir gümrük kontrolü, tükenmez aranmalardan sonra St. Petersburg'daydım.

Kentin adı, insanların giysileri, alışkanlıkları değişmişti ama, hâlâ çay içiyorlardı. Turist kafilemiz yemekten sonra kenti gezmek üzere yola çıktığında, ben onlardan ayrılıp, Nevski Bulvarı'ndaki kalabalığa karışmayı başarmıştım bile. Mayıs başlarıydı. Çok soğuktu. Petersburg'un ciğerleri perişan eden berbat ayazı bu olmalıydı. En kalın kazakları, kaztüyü anorakları delip geçen bir soğuk!

Neva Deltası'nda kırk dört ada üzerine kurulmuş bu

BELONGS TO KAKTUS TEAM

kent, ne yapılarının barok güzelliği, ne de tarihi zenginliğiyle başımı döndürüyordu. Beni sevinçten sarhoş eden, burada onun yaşamış olduğunu, bu bulvarda gezindiğini bilmekti. İşte bu köprüde, Anişkov Köprüsü'nde durmuş, şaha kalkmış tunç atların yanı başından Neva nehrine açılan kanalları seyretmiş, binlerce kez bu yollarda yürümüş, ilerdeki çay evlerinde çay içmişti. Bunları düşünerek, daha saatlerce dolaşabilir, kenti dolduran heykellerin önünde keyifle oyalanabilirdim, fakat tanımlanması güç soğuk içime işledi. Çok üşüdüm. Adımlarımı sıklaştırıp, elimdeki haritayı takibe başladım.

Mayakovskaya'dan sola dönünce Kuznetsiy Sokağı'nı buldum. Beş numaralı büyük evin kapısı önünde durdum. Kapıda onun resmi asılıydı. Kapıyı açınca, geniş bir giriş salonunda iki yaşlı, iri yarı kadınla karşılaştım. Biri mantomu, beremi, atkımı alan vestiyerci, diğeri biletçi kadındı. Bileti vermeden önce Rusça ve Fince bir şeyler sordu. Bön bön baktım. Solu gösterdi 'tiyatro' dedi, sağ yukarıyı işaret etti 'Dostoyevski' dedi. 'Dostoyevski' dedim sevinçle. Dar ve loş merdivenleri heyecanla çıktım. Merdiven başında bir başka şişman, yaşlı kadın oturuyordu. Biletimi aldı, eliyle kapısı açık daireyi gösterdi. Fakat burası Dostoyevski Müzesi'ydi. El yazmaları, değişik dillere çevrilmiş kitapları, iki karısının resimleri, öldükten hemen sonra alınmış maskı sergilenmekteydi. Hatta bir köşede, mum ışığı efektiyle Suç ve Ceza'daki ruh halinin görsel tanımlaması hazırlanmıştı. Bütün odaları, panoları gezişim dört dakika sürmüştü. Dehşetli bir düş kırıklığıyla kapıda oturan müze görevlisi kadına onun evini görmek istediğimi bildiğim bütün dillerde söyledim. Yüzündeki ifade hiç değişmeden beni seyreden kadın, gözlerini benden ayırmadan eliyle benim gezdiğim müzeyi gösterdi. Öfkeden titriyordum. Müze değil, onun yaşadığı evi göreceğim ben.

Yüzü hâlâ bomboş kadın bana bakıyordu. Bu kadar yo-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

lu bu turistik müze için mi gelmiştim? Hani insan çok istediği bir şeyi mutlaka gerçekleştirirdi? Ağlamaklı oldum. Öfkeden kulaklarım uğulduyordu. Kadın hâlâ bana bakıyordu. Gözlerini bile kırpmaz mıydı bu?

"Yukarıya gelin Madame!"

Yumuşak bir erkek sesiydi beni çağıran. Sonradan çok düşündüm, fakat bu cümlenin hangi dilde söylendiğini çıkartamadım. Anlamını çözdüğünüz, sinir sisteminizi hemen harekete geçiren, fakat hangi dilde söylendiğini çözemediğiniz cümleler olmadı mı hiç? Cümlenin sonunda Madame dendiğinden hiç kuşkum yok ama.

Hemen dar merdivenleri tırmandım. İkinci katta, siyah bir kapı vardı. Tam kapıyı çalmak üzere elimi uzattım ki, baktım kapı açık. Küçük bir antreydi ilk girdiğim mekân. Bir tahta vestiyer, bir şemsiyelik, şapkalık ve küçük ceviz bir komodin vardı. Siyah bir silindir şapka, siyah uzun bir şemsiye ve yakası kürklü bir siyah palto asılıydı burada. Kalbim güm güm atmaya başladı. Ayaklarımın ucuna basarak, kapısı açık ilk odaya girdim. Burası küçük bir kabul odasıydı. Bir kanepe, iki koltuk, sehpalar vardı. Köşede kocaman bir semaver. Duvarda büyük bir peyzaj asılıydı. Kim yapmış acaba? Tam resme eğilip, ressamı arıyordum ki, sırtımda bir el hissettim. Korkuyla dönünce, yaşlı – bu kez – zayıf bir kadın gördüm. Elindeki dosyayı bana uzatıyordu. Yüzünde ne iyilik, ne de kötülük vardı. Buz gibiydi. Dosyayı aldım. İngilizce yazılmış dört sayfa müze broşürüydü bu. Daktiloyla yazılmış, her ziyaretçiye girişte verilip, çıkarken geri alınan, bu yüzden örselenmiş, yıpranmış, yer yer yazıları silinmiş bir broşür:

"Hoş geldiniz. Beş nolu evin iki nolu dairesinde yüz yıl önce dünyanın en büyük yazarlarından Dostoyevski yaşadı. Bu onun St. Petersburg'daki son evidir, burada ölmüştür."

Evi coşkuyla, keyifle, hayranlıkla gezdim. Oysa çok ori-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

jinal bir yanı yoktu. Fakat insan görmek istediğini bulmak için baktığında, onu görmüş gibidir.

Odaları birbirine bağlı bir apartmandı bu. Girişte soldaki dar koridordan ve benim başladığım kabul odasından giren iki kişi bütün odaları geçerek, ortada buluşabilirdi. Ev, yüksek tavanı, kalın kadife perdeleri, sık küçük pencereleri, ağır havalı mobilyaları, koyu renkleriyle XVIII. yüzyıl Avrupa etkisinde Barok Petersburg'un, Rus gelenekleriyle zenginleşip, XIX. yüzyıla gelen tipik bir örneğiydi. Kabul odasından sonra çocuk odası – Amiée ve Feodor'un yatakları, çalışma masası ve bir kocaman yerküre, duvarlarda tuhaf, yassı haritalar, bir bölmede karısı Anna'nın bir muhasebeci titizliğiyle tuttuğu cilt cilt bütçe defterleri, tek tek hesaplanan giderler, sonra yatak odası, yemek odası – yine köşede büyük bir semaver ve duvarda bazı akraba, bir de Puşkin resmi – ve en köşede içeriye giriş kapıya gerilmiş kadife bir kordonla engellenmiş çalışma odası! Çalışma odası, duvar dibinde bir kanepe – divan, ortada ceviz büyük bir yazı masası, koltuk, iki büyük kitaplıkla dekore edilmişti. Masanın üzerinde kalemler, el yazmaları – özenle dizilmiş –, tütün kutusu ve yarım bırakılmış bir bardak çay vardı. Sanki çayını bırakıp tuvalete gitmiş, birazdan dönüp, masasına oturacaktı.

Bu masada oturup, Karamazov Kardeşleri yazdığını görür gibi oldum. Geceleri Anna ve çocuklar uyuduktan sonra, soğuk çayıyla bu odada gezinişini, divana uzanıp düşünüşünü hayal ettim bir bir.

Heyecanlandım yine!

Belki de çok çok dalmış olduğumdan ayak seslerini duymadım. Kulağımın dibinde Rusça seslerle irkildim. Aynı kadın, saatini göstererek, azarlar gibi bir şeyler söylüyordu. Saat 5:30 olmuş. Eyvah, bizim kafile başkanı merak etmiştir beni. Rusya'da kayboldu diye başıma işler açılmasın?

Ertesi gün rehberimize, kafile başkanımıza gerekli adres ve geç kalmama sözleri verdikten sonra, Hermitage Müzesi, Beriozkalardan vazgeçip erkenden onun evinin kapısındaydım yine. Birinci kata hiç uğramadan, doğruca ikiye çıktım. Aynı zayıf, yaşlı kadın görevlinin uzattığı broşürü istemedim. Kadın beni tanımıştı, kuşkuyla süzdü. Evi gezen turistleri bırakıp, gözlerini bütün gün benim üzerime dikti. Nereye adım atsam ensemdeydi artık. Kısık gözlerinden bir kuşku bulaşıyordu üzerime. Umurumda bile değildi. Çalışma odasının kapısına yaslanıp saatlerce odayı, odada onun izlerini seyrettim. Öğle tatilinde görevli değişti. Giden kadın eliyle beni gösterip, uzun uzun bir şeyler anlattı yeni gelene. Bu, iri yarı, kısa saçlı bir kadındı. Tipik bir Slavdı. Geniş yüzü, çıkık elmacık kemikleri, kumral-kır saçlarıyla hiç de güler yüzlü birisi değildi. Gelip, tam arkama bir sandalye koydu, oturdu. Hiç tınmadan, çalışma odasındaki keyifli gezimi sürdürdüm.

"Nerelisiniz?" Berbat, bozuk, kırık bir İngilizceyle soran yeni görevliye Türkiyeli olduğumu söyledim. Anlamadı. "İstanbul" dedim. Elimi kalbime koyup, "Dostoyevski" dedim. Güldü. Biraz sonra işaretlerle anlaşmaya başlamıştık bile. Yarın kentte son günümüz olduğunu, fakat bütün günü yine burada geçireceğimi anlattım. Üç kez kentin eski adını üstüne basa basa düzeltti. Bana inanmış, ikna olmuştu. Bundan sonra hem o, hem de yemekten dönen öbür görevli daha çok acımayla bakarak, rahat bıraktılar beni.

Ertesi gün erkenden eve geldiğimde, güler yüzle karşıladı beni zayıf olanı. Hatta, tam çalışma odasının girişine – kapının dışına tabii – ayakta yorulmayayım diye bir tabure koymuştu. Soğuk bir ilgiyle beni oturttu, gitti ilerde beni de gözetleyebileceği bir köşeye oturdu. O gün son günümdü. Tuhaf bir hüzünle, inanılmaz bir açlıkla duvarları, kapı kirişlerini, perde kıvrımlarını seyredip, her şeyi tek tek aklıma kazıyordum. Kapalı havada, hele kasvetli Petersburg

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ilkbaharında uzun süre kalmak, yemek saatleri düzenini bozmak beni adamakıllı yormuş olmalı ki, bir ara kendimden geçmişim. Çok yakınımda alçak bir sesle kendime geldim.

"Beyaz geceler çok yakın Madame, o zaman gelmeliydiniz Petersburg'a. Dünyanın en güzel kentidir burası." İlk gün beni yukarıya çağıran erkek sesiydi bu. Arandım, bakındım. Müze görevlisinden başka kimse yoktu. Hiç kimse yoktu!

"İçerdeyim Madame." Çalışma odasına doğru eğildim. Aman Allahım! Bu bir rüya olmalı! Kalbim bedenimden ayrıldı, patlamaya saniye kalmış bir saatli bomba oldu. Kendimi çimdikledim. Canım acıdı. Ama nasıl olur... Bedenimde titremeyen tek bir kas yoktu. Ne âşık olduğumda, ne çok sevindiğim özlemli buluşmalarda, ne de başarı ödülünde hiç bu kadar heyecanlanmamıştım. Kapıyı tutan kadife kordonu kaldırıp içeriye girdim. Divana oturmuş beni bekliyordu. Resimlerdeki gibi solgun hastalıklı yüzü, külrengi yanakları, çıkık elmacık kemikleri, kızılımsı uzun, tel tel sakalı vardı. Kumral, zayıf, orta boyluydu. Yelek-ceket giymişti. Elli yaşlarında görünüyordu. Eliyle çalışma masasının yanındaki koltuğu gösterdi. Oturdum. Dizlerimin titrediğini görmemiş olamaz diye düşünüyordum. Güzel, aksansız bir Fransızcayla konuşmaya koyuldu:

"Siz pek uzaklardan, yalnızca beni görmek için gelmişsiniz Madame?" Başımı salladım, konuşursam sesim titreyecek diye korkuyordum. Yarın döneceğimi söylemek için ağzımı açtığımda sesim çıkmadı zaten. Tıpkı rüyalardaki gibi diye düşündüm, biraz rahatladım, ama rüyanın bitmemesi için direnmeye karar verdim. "Konuştuklarınızı duydum, fena bir kadın değildir aslında, oğlu çok içiyor diye pek kederli zavallıcık" başıyla müze görevlisi kadının oturduğu yeri işaret etti. Sonra ağır ağır kalktı, semaverden büyük bir bardak çay doldurdu, bana ikram etti. Çayın yanı-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

na içinde tereyağı, kahverengi ekmek, peynir ve çörek olan bir tepsi verdi. Bu bir rüya olsa bile onu uyarmam gerekirdi, çekinerek anlattım. İki hafta kadar önce Kiev'de bir nükleer santral kazası olmuştu. Bundan böyle yiyeceklere, hele çay içen Doğu toplumlarında içeceklere çok dikkat etmek gerekecekti. Kanser falan... Sözümü hiç kesmeden beni dinledi. "Doğrusu bu anlattıklarınızın benimle ne ilgisi olduğunu anlayamıyorum Madame." dedi soğuk bir sesle. Tepsideki yiyecekleri gösterip, "Bunlar 1800'lerin tertemiz, doğal yiyecekleridir. Hiç de gerçekçi değilsiniz, şaşırdım doğrusu." O zaman kendi düşüncesizliğimden utandım ve iştahla yemeye koyuldum. Nasıl da acıkmışım. Fakat yediklerimin tadını alıyor olduğumu fark etmemle yaşadıklarımın bir düş olup olmadığı konusunda yeniden kuşkularım uyandı. O, masada yarım bıraktığı çayını yavaş yavaş içiyor, dikkatle beni süzüyordu. Nedense bana daha çok meyankökü içiyormuş gibi geldi. Kibirli değildi. Ama rahat bir insan da denemezdi ona. Üstelik yorgun, bitkin bir hali vardı. Asla sempatik bir adam değildi. Ağzım dolu dolu konuştum: "Size sormak istediğim binlerce soru var, fakat sorularımla sizi yormak, canınızı sıkmaktan çekiniyorum." Gülümsedi mi ne? "Bana onur verirsiniz Madame." dedi.

"Şey, belki size tuhaf gelecek ama, tam kurşuna dizilmek üzereyken kurtulmanızla, yıllar süren kumar tutkunuzdan bir gecede vazgeçişiniz sırasında duyduklarınız benzer duygular mıydı? Yani felaketler ve..." Aaaa, gülümsedi. Yüzüne azıcık renk geldi. Usul usul anlatmaya koyuldu: "Yirmi yedi yaşındaydım. 22 Aralık sabahı kurşuna dizilecek diğer Petraçevskicilerle avluda ölümü bekliyordum. O sabaha kadar ölüm cezasına çarptırılacağımızı hiç düşünmemiştim bile. Hep böyledir, hiç inanmaz insan. Yine de ölümle yüz yüzeydim. Ya ölmezsem diye düşündüm. Ya canımı bağışlarlarsa?.. Ne sonsuzluk! Katedralin

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

kubbesinde altın gibi parıldayan güneş benim olacaktı. O vakit, her dakikadan bir yüz yıl yapacağım, bir tekini bile yitirmeyeceğim diye düşündüm... Çünkü acı çekmek için ölüm cezasına çarptırılmıştım". Durdu. Yüzü gerildi, çarpıldı. Eyvah, epilepsi krizi mi tutacak? "Acı çekmek için ölüm cezasına çarptırılmış sonra bağışlanmıştım. Hiç ölümden döndünüz mü Madame?" Böyle derken beni hatırlayıp, arandı. Çıt çıkartmadan çayımı içiyordum. "Wiesbaden'de yine rulette para kaybettiğim o gece de acı çekiyordum. Evet, acı! Anna ve Amiée'yi düşündüm. Tövbe etmek için bir kilise aramaya başladım. Bütün gece çılgın gibi koştum, fakat sonunda bulduğum bir sinagogdu. Tepemden aşağı kaynar sular döküldü. Anna Grigoriyevna'ya yazdım; Anet, ayaklarına kapanıyor ve kucaklıyorum seni dedim. On yıllık işkence, alık, aşağılık heves yok oldu bende. Ellerim özgürlüğüne kavuştu. Anlıyor musunuz Madame İsa'ya gidecekken, onu çarmıha gerenleri buldum o gece. Tanrı bana bir ders verdi." Yüzüne uçuk pembe bir huzur yayıldı, gevşedi. Göz göze geldik, gözleri de külrengi! Yine de sandığım kadar çirkin değil diyordum, kendim de inanmayarak. Kalkıp, çayımı tazeledi. Hareketleri çok ağır, acaba bu, her şeyin düş olduğuna inanmam için mi böyle, yoksa şu akciğer anfizemi hangi safhada? Tam olarak hangi yılda olduğumuzu bilsem, her şeyi çözeceğim, fakat her şey, takvimler, defterler, kitaplar hep Kiril Alfabesiyle yazılı. Yine karşıma oturup, beni süzmeye başladı. Hiç vakit kaybetmeden sordum: "Biliyor musunuz Bay Dostoyevski, yazdıklarınız içinde en çok Ecinniler'i seviyorum. Tipleriniz hâlâ benim ülkemin aydınlarına tıpatıp uyuyor. İsterseniz adlarını bile tek tek sayabilirim." Ani bir hareketle elini uzatıp, beni susturdu. "Hayır Madame, hayır. Buna hiç gerek yok. Lütfen yapmayınız." Canı sıkılmış bir tavırla başını öne eğdi. Çok mu ayıp etmiştim acaba? O sırada içerden ayak sesleri, tıkırtılar geldi. "Eyvah, müze görevlisi kadın,

gelip, her şeyi bozacak şimdi!" "Telaşlanmayın Anet'tir. Geceleri kalkıp, çocukların üstünü örter." Demek ki şimdi gece. İyi ama öğleden sonra olması gerekmez mi? Zamanın olmadığı bir boyutta bunu düşünmenin gülünçlüğünü çabucak kavradım.

Aklımı kurcalayan ne çok soru vardı. Ödüm kopuyordu ki, ya bu bir düşse ve sorularımı sormadan biterse...

"Puşkin sever misiniz Madame?"

"Evet, şey, fakat bence en büyük..." Sözümü kesip, konuşma sesine benzemez bir tonla okudu: "Alçakgönüllü ol ey mağdur adam / ve her şeyden önce gururunu kır./ Alçakgönüllü ol, bir hiç adam / Ekili topraklar üzerinde biraz yorul." Heyecanlanmıştı. "Puşkin'in Peygamber Şiiri bu" dedim. Gururla gülümsedi. Galiba gözüne girmiştim. "Puşkin güçlerinin tam geliştiği çağda öldü, büyük bir gizi de kendisiyle mezara götürdü." Hangi gizi? Ayıplayarak bana baktı. Hay Allah, tam gözüne girmişken, yine hayal kırıklığına uğrattım onu. Fakat acele etmeliydim. Bütün bunları sonradan tek tek düşünüp kederlenebilirdim, oysa vaktim azdı o sıra.

"Peki Turgenyev?" Hay sormaz olsaydım! Zaten ölü rengi yüzü iyice soldu, şakaklarında damarlar atmaya, dudakları titremeye, gözleri kısılmaya başladı. Yüzü çarpıldı. Tamam epilepsi krizi tuttu. Panik içinde bağırdım "Bayan Dostoyevski!" Fakat o, güçlükle uzanıp, elimi tuttu. Elleri buz gibi, terli, kemikliydi. Dişlerinin arasından fısıldadı: "Lütfen korkmayın, iyiyim, şimdi geçer." Nefes nefese sürdürdü, "O züppe, zengin, yakışıklı, parlak, özentili, Avrupa hayranı adamdan söz etmeyiniz bana, lütfen." Uff, bu kadarını beklemiyordum doğrusu. Artık Karmazinov'un gerçekten Turgenyev olup olmadığını da soramazdım. Kalkıp, çayını tazeledim – ne mutluluk! – düzelmişti. Çayını içerken bir parmağını kızılımsı sakalı içinden geçirerek düşünüyordu. İşte karşımda, orta yaşlı, hastalıklı, huysuz bir

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

adam oturuyor ve çayını içiyordu. Onu sevdim. "Sizi çok yordum, özür dilerim" diye geveledim. Zoraki gülümsedi. Yorgun, çok yorgun görünüyordu.

"Beni daha çok romanım yoruyor. Şimdi iyi bitirilmesi gereken Karamazov Kardeşler var üstümde. Kardeşlerden İvan çok zor bir insan. Yaşamı boyunca Tanrının işkence ettiği, büyük bir yadsımayı can çekişerek yaşayan birisi o... Bir Engizisyon Yargıcı Efsanesi var, o bölümü yazıyorum şimdi". 1879'lardayız öyleyse. Hiç planlamadan, ağzımdan dökülen sözleri duydum ardından. "Beni şaşırtan bir şey var, neden insanlarınız hep erkek Bay Dostoyevski? Sizin hakkınızda kitap yazanlar, Berdayev; antropolojisi erkektir, Troyat; romanları erkektir dedi, sonra Gide..." Sözümü kesip, heyecanla ayağa fırladı. "Benim için kitaplar yazdılar demek?" Keyiflendiği besbelliydi. Coşkulu ve özgüvenli, bir elini yeleğinin cebine soktu. Kolalı bembeyaz gömleğine gözüm takılıp kaldı, gerçekten giyimine çok titizdi. "Demek böyle ha! Fransızlar hakkımda kitaplar yazdılar. Hımm, elbette, böyle olması gerekirdi zaten." Çok keyiflendi. Öyle ki, dilimin ucuna gelen Nastasyalar, Sonyalar, Gruşenka, Veranka, Liza, Aglea, Maria, Katerina Nikolayevna orada kaldılar.

"Bu Fransızlar, özellikle Parisliler kafalarında dünyanın ilk insanı oldukları fikriyle yaşarlar. Bunu söküp atamazsınız. Çok kibirlidirler. Onları uslu, namuslu fakat para canlısı, iki yüzlü bulmuşumdur hep. Hâlâ öyledirler?" Son cümlesindeki kaçamak soru tonunu duymazdan geldim. O da benim sorularımı yanıtlamıyor ya. Birden yüzünü buruşturup, köstekli saatine baktı. Endişeyle sordu:

"Sizin saatiniz kaç Madame?" Beş! "Sabah olacak" dedi fısıltıyla. Halbuki akşamın beşi. "Bu evde son derece düzenli yaşıyoruz Madame. Ben beşe kadar çalışıyorum, beşte uyuyup, öğleye doğru kalkıyor, çocuklarla biraz oyalanıyor, sonra dışarı çıkıyorum." Gitmem gerekiyor yani.

BELONGS TO KANTUS TEAM

Oysa sormak istediklerimi soramadım henüz. Ansızın kederleniyorum. Onu bir daha göremeyeceğimi biliyorum. Böyle şeyler ancak bir kez olur hayatta.

"Ayrılmadan Madame, ayrılmadan en çok merak ettiğiniz bir soruyu sorun bana." Bakınca, renksiz yüzünde beceriksiz yerleştirilmiş bir gülümseme gördüm. Çok yorgun. Sanki bir şey unuttuğu için mezardan çıkıp gelmiş, geri dönecek. Oysa ölmesine iki-üç yıl var daha. Birini hiç sevimli bulmadan sevmek de olasıymış demek diye düşündüm. Sanki sevgilimden, sanki en yakın arkadaşımdan, sanki ufak, beceriksiz, zavallı bir erkek kardeşten ayrılıyormuşcasına kederlendim. Sabırla beni bekliyordu. "Ecinniler'deki Stavrogin ile Suç ve Ceza'daki Svidrigaylov aslında siz misiniz Bay Dostoyevski?" Öyle şiddetle irkildi ki, ne demek istediğimi hemen anladığını kavradım. "Bir yazarın özel yaşamı, cinsel sorunları da mı ortalıkta tartışılır oldu artık?" dedi buz gibi bir sesle. Biraz önceki keyifli adamı yitirdiğimi anladım. Son şansımı da iyi kullanamamıştım. Benden hiç hoşlamadığını kesinlikle biliyordum artık. Çok ileri gitmiştim belki de. Fakat bu soruları kendisine soramazsam, kime soracaktım?

"Kimi zaman insanın bir kuruntu için, bir suçun sorumluluğunu yüklenebileceğini çok iyi anlıyorum. Bu kuruntunun ne menem bir şey olduğunu tahmin edebilir misiniz?" Ayağa kalktı. Gitmem gerekiyordu. Ben de kalktım, teşekkür ettim. Benden bir an önce kurtulmak istediğini düşünüyordum. Beni sevmiyor, terbiyesiz buluyordu. Aniden durdum. Acaba beni sevmesini hiç istedim mi? diye sordum kendime. "Çıkınca, kapıdaki kadife kordonu yerine takın lütfen, kimsenin girmesini istemiyorum." İster mi hiç! Kuru, dümdüz sözlerle vedalaştık. Tam çıkıyordum, seslendi: "Pardon Madame, aramızda kaç yıl var?" Yüzden biraz fazla olmalı. Gözlerini benden kaçırarak, sıkılarak sordu. "Yüz yıl içinde pek çok şey değişmiştir. O bahsettiğiniz

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kiev Nükleer Santrali mi, ne dediniz – elini pis bir şeyi iteler gibi silkeledi – onun gibi işte... Politik, dini, sosyal değişimler tabii..." Kuruyan boğazını ıslatmak için üst üste yutkundu. Heyecanlanmıştı yine. "Ben, şey, ben hiçbirini bilmek istemiyorum. – Sesi titriyordu – Bir tek şey var merak ettiğim! İnsanoğlu mutlu mu? Acılar çekiyor mu? İnançlarını koruyabildi mi? Tümden yitirdi mi hepsini yoksa? Sorularına yatıştırıcı cevaplar verebiliyor mu artık? Yoksa bilinmeyen içinde o hummalı nöbet sürüyor mu?... Mutlu musunuz Madame?"

Öylece bakakaldım. Yüz yılın bütün günahlarını, sevaplarını bir başıma nasıl omuzlarım? Çaresiz kalakaldım. Ne desem beğenirsiniz?

Hiçbir şey!..

Gözlerimde neler gördü, ne vardı onu öyle korkutacak?

"Gidiniz Madame, gidiniz artık" dedi acıyla gözlerini benden kaçırarak. Sesinde merhamet, anlayış, keder vardı.

St. Petersburg akşamında çok üşüyerek son kez Neva Nehri üzerinde gezindim. Otele döndüğümde, turist grubumuzun neşeli gürültüsü ve aldıkları turistik eşyanın renk cümbüşüyle karşılaştım.

Bazılarına o gün başıma gelenleri anlattım. Gülüp geçtiler. Rehberimiz endişeyle belki de bir doktora görünmemin iyi olacağını söyledi.

Ben de sustum.

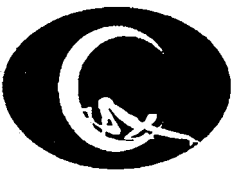
Şimdi içinizde belki bir tek kişi çıkar ve inanır bana. Çünkü, insan çok istediği bir şeyi gerçekleştirir.

*Nisan'86 / Leningrad**
(St. Petersburg)

---

* 1992 yılında Leningrad kentinin adı St-Petersburg olarak değiştirildi. [Y.N.]

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Shangri-LA

BELONGS TO KAKTUS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

AME'ye...

Yazarların AŞKI ve ÖLÜMÜ anlatmak gibi bir saplantıları olduğu sık sık görülür. Ben yazar değilim, ama bende de bu ikisini birden anlatma saplantısı var. Doğrusu böyle bir eğilimim olduğunu yedi saat öncesine kadar ben de bilmiyordum. Yedi saat önce bir trafik kazası geçirdim ve şimdi komadayım. Daha önce hiç komaya girmemiştim, giren varsa bilir; berbat bir şey. Öldü-ölecek gözüyle bakılan, çaresiz ses tonlarının, solgun ışıkların, ilaç kokularının çevrelediği bir tablo bu. Oysa yedi saat öncesine kadar, bu yatakta böyle burnuma, kollarıma, hatta idrar keseme takılmış tüpler ve borularla, gözlerim yarı kapalı sere serpe uzanacağımı düşünemezdim bile. Kimin aklına gelir ki?

Çünkü herkesinkine benzer bir hayatım, hiç de fena gitmeyen işlerim, sağlıklı bir bedenim, otuz yaşlarımın sonuna karşın hâlâ dinamik, hâlâ enerjik ve hâlâ kadınların ilgisini çeken bir erkek gururum vardı. Karımın kendi işi, bana yaslanmadan sürdürdüğü bir sosyal konumu, kızımın genç kızlık kapısından içeri atılmış adımları, oğlumun çıkmak üzere 'hazırol'da sakalları vardı.

Temiz çamaşır, akşam yemeği, "örnek ebeveyn" kokuları, akrabaların düzenli hatır soran telefon sesleri, eşin

dostun kahkahaları ve ailecek yapılması zorunlu sanılan gezilerle paketlenmiş tehlikesiz bir yaşantıydı benimkisi. Şimdi böyle uzanmış yatarken, bütün bunları aşırı protein yüklü ve gereğinden fazla uzamış nefis bir ziyafetin üstüne oburluk ederek yenmiş bir porsiyon hamur tatlısı gibi görüyorum.

Kötü mü? Yooo, neden kötü olsun? Bu, yalnızca bir hayat anlayışı meselesi, o kadar.

Tık tık tık tık tık tık tık tık

Bu duyduklarınız kalp atışlarım, komada birisi için hiç de fena sayılmaz bence.

Şu yanımdaki sandalyede oturan kumral genç kadın karımdır. İki gözü iki çeşme ağlıyor. Karımın göğüsleri hâlâ diridir ve hâlâ evlilik kurumuna inanmaktadır. On yedi yıldır evliyiz, hemen hemen iki yıldır hiç sevişmiyoruz, yarım yamalak boşalıyoruz ara-sıra o kadar.

Birbirimize âşıktık oysa... Şimdi yanıbaşımda içtenliğinden kuşkulanmadığım bir kederle ağlıyor karım. Eğer ölürsem – pekâlâ ölebilirim de – karım, çocukların ve kendisinin yaşamını çok zorlanmadan düzene sokabilir. Ekonomik zorlukları olacağını sanmıyorum. Aradan bir zaman geçecektir ve yeniden evlenecektir. Soğuktur, tutucudur ama alımlı bir kadındır karım. Belki sevgilileri bile olmuştur, belki vardır da... Evlenirse, mezarımda oturup onu bu yüzden suçlayamam ya... Acaba diyorum , acaba on yedi yıllık beraberlik, birlikte büyüme sürecini de içerdiği için mi tavsadı böyle? Acaba karımın kardeşim oluşunda suçum var mı? Acaba beni sevişindeki mülkiyet duygusunun bilincinde miydi? Bilmiyorum, çünkü yedi saat öncesine kadar bunları böyle apaçık sormamıştım kendime. Daha doğrusu, sormayı hep ertelediğim bir zincirin halkalarıydı bunlar. Oysa, yarın ölsem, neler kaçırmış olurum? diye ürper-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

diğim olmadı mı? Olduuu. Ama ürpertilerimi bile tembelleştirmiştim. Kendini ciddiye almadığı zaman mı, bile bile tembelleşir insan?

Sonra PAT diye bir kaza, GÜM diye koma!.. İnsan sonsuza dek yaşayacak değil ya, gazetelerde her gün boy boy çıkan ölüm ilanları mutlaka birilerine aittir herhalde. Ama şu aptalca trafik kazasında kesinlikle suç benim değildi. Kent içine kamyonları sokar, kamyon sürücülerine de tarlada traktör sürmediklerini uygun bir dille anlatmazlarsa, sonu böyle olur işte...

Tık tık tık tık tık tık tık tık

İlerde ayakta duran ve şaşkın ıslak gözlerle bana bakan ufaklık, benim kızım. Güzeller güzeli bebeğim. Doğduğu gün ayakları nasıl da oyuncak ütülere benziyordu... Kızım yetenekli, duyarlı bir çocuktur ve bana tutkundur. Hangi baba-kız aşkı güzel değildir?

Kızımın yanında, en haşin bakışıyla acısını belli etmemeye direnen delikanlı da oğlum. Bilgisayar hastası, biraz içedönük, pahalı spor ayakkabı düşkünü bir çocuk. On altı yaşında. Onları pek çok severim. Ölürsem – pekâlâ ölebilirim de – yokluğumu hissedeceklerdir, ama artık çocuk sayılmazlar. Kızımın göğüsleri, oğlumun sakalları çıktı neredeyse. Ölürsem – pekâlâ ölebilirim de – kimbilir benimle ilgili hangi anıları canlı kalacak, kimbilir beni nasıl anımsayacaklar?.. İki çocuğumla taşınıp gideceğim geleceğe, ne güzel değil mi?

Tık tık tık tık tık tık tık tık tık

Evet, genelde iyimser bir adamımdır.

Tık tık tık tık tık tık tık tık tık

Çocukların yanında sandalyede oturan orta yaşlı, zarif kadın annem. İncecik hıçkırıklarla ağlıyor. Üç çocuğu içinde en başarılı, en vefalı olanı; yani ben komadayım. Ablam ve ağabeyim onu benim kadar hoşnut edemedikleri, benim mesleki başarılarımla sağda solda böbürlenebildiği için gözbebeği olan biricik oğluyum ben onun. Olsun, o yine de oğlu için ağlayan bir anne ve bu yüzden onu da seviyorum.

Tam kapının kenarındaki taburede oturan altmışlarının sonuna gelmiş olmasına rağmen dinç kalmış adam babamdır. O ağlamıyor. Gözlerini bir noktaya dikmiş, dalmış gitmiş, kimbilir nerede şimdi? Gözyaşlarına engel olan cinsiyeti değil. Onun sakin ve mantıklı olmak üzere kendisiyle vardığı bir anlaşma vardır ki, gerektiğinde aklını ve yeteneklerini böyle sağlam, soğukkanlı bir zemine oturtabilmiş olmasına hep hayranımdır. Beri yandan müthiş coşkulu ve çocuksu heyecanları olan biridir. Babam yalnızca sakin, akıllı ve coşkulu, çılgın iki zıt kişilikten oluşmamıştır: O, birbiriyle çelişkili yüzlerce 'BEN'den oluşmuştur.

"İnsanlar, roman, öykü, sinema gibi kurgu eserlerin kahramanlarına pek benzemezler gerçek hayatta. Çünkü gerçek hayatta gözle görülen parçalar, insanların ölmüş kısımlarıdır. İnsanın asıl oluşuysa, koşullanmamış irade kısmıdır. Etrafına bak ve kaç tane böyle 'asıl oluş' görüyorsun söyle..."

Sakallarımın ve sivilcelerimin yeni çıktığı bir yaşta, diğer arkadaşlarımın babaları onlara kız tavlama, genelev eğitimi ve nasıl daha güçlü pazılara sahip olacaklarına dair ufuklar açarken, benim babam bana bunları anlatıyordu. Anlattıklarını kavramaya başladıktan beridir, onun oluşundaki koşullanmamış kuvvetli iradenin, birbiriyle zıt yüzlerce 'BEN'in kişiliğini zedelemesine engel olduğuna inanıyorum. Öyle ki, fizik mühendisi olarak, filozof olarak, koca ve baba olarak ya yanlış, ya da hiç anlaşılmadan sürekli

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

dışlanması, onun yıkılmasına değil, aksine bilenmesine neden oldu. Annemin suçu değildi, o, güzel evler, arabalar, tehlikesiz bir yaşam, şık giysiler, etkileyici bir sosyal konum bekliyordu hayattan. Tıpkı benim karım gibi!

Yirmi yıl önce, babam annemden boşandı. Annem hep terk edildiğini, değerinin bilinmediğini sandı ve buna yandı. Bense, mutlu olmayı bilmenin bir yetenek işi olup olmadığını sorarım kendime.

Babamdan daha zeki olduğumu hiç düşünmedim, ama onun pek çok yetenek ve özelliğine sahibim. "Sanat satarak bu ülkede geçinemezsin oğlum." diyerek, inatçı oğlunu sanat satmaya teşvik eden babamı da seviyorum.

Ben sanat satıyorum!

Kapının dışında kardeşlerim, kuzenlerin, karımın kardeşleri ve kayınvalidem var. Kapı açıldıkça seslerini, iniltilerini duyuyorum. Ortağım Erkut, Güzel Sanatlar'dan sınıf arkadaşlarım Yavuz ve Ece bile buradalar. Hepsi beni seviyor ve öleceğim diye – pekâlâ ölebilirim de – tasalanıyor, üzülüyorlar. Pekiiii, böyle bir kalabalık tarafından sevilmek bana neye maloldu? Kendime ait neyim var aslında? Kendim için, kendimi hoşnut etmek için hiç çaba harcadım mı? Kendime ait zaman parçalarını, mahrem yalnızlıklarımı, kendim için yaşayacağım güzellikleri neden hep erteledim? Yenilgilerimde ağlamaya, öfkelerimde bağırmaya, başarılarımı ödüllendirmeye hiç mi vaktim olmadı? Başkalarının mutluluğunu gözetmekten kendi özümü mü örseledim yıllarca?

Tık tık tık tık tık tık tık tık

Ölürsem – pekâlâ ölebilirim de – buradaki insanlar saatlerce ağlayabilir, günlerce üzülebilir, hatta mezarlıkta karım fenalık geçirebilir, tabutumu taşıyan ağabeyimin dizleri titreyebilir...

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Karım yeniden evlenecektir. Herhalde bu kez, hep istediği gibi ciddi bir işadamının, düzensever bir adamın karısı olacaktır. Onu yüksek düzey bir banka yöneticisinin – bu düzeyden aşağısını beğenmez – yanında, gösterişli toplantı, açılış, kokteyllerde gururla gülümserken görür gibi oluyorum. Zaman zaman adım geçerse, belki gözleri dolacak, "İyi adamdı rahmetli kocam, ama bir türlü büyümeyi, gerçekçi olmayı beceremedi. Çocuk gibi bir insandı..." diye kovacaktır hayalimi aklından – neden her defasında boşanmaktan son anda vazgeçti karım?

Kızımın ve oğlumun sevgilileri olacaktır, sonra evlenecekler, belki kızım çocuğuna benim adımı verecektir. Önce anılarda canlı olan ölü baba, daha sonra silik bir imge, duvarda bir resim, giderek albümün sayfaları arasına sıkışmış bir fotoğraf olarak sönecektir.

Tık tık tık tık tık tık tık

Annem, babam, kardeşlerim, babamın karısı ve arkadaşlarım hepsi üzüleceklerdir; ama hayatın en acımasız yanı; günlük ayrıntıların ayrım göstermeksizin her şeyin üstüne sünger çekmesidir. Ve bu yüzden yaptıklarımla ve sevdiklerimle anılsam da, ölümümle – pekâlâ ölebilirim de – pek bir şey değişmeyecektir.

Tık tık tık tık tık tık tık

"Mutlu bir aile babası", "İşi fena gitmeyen bir sanatsatar", "Yardımsever, sevecen, biraz çocuksu" olan ben şimdi ölürsem, – pekâlâ ölebilirim de – bunun bana bir yararı olmayacak. Aslında ölümümle hayatında sarsıntılar yaratacağım, iz bırakacağım, deli divane edeceğim kimse yok! Kendime ait heyecanlarımı, gözlerimdeki pırıltıları algılayabilecek, en önemlisi bunları anlayacağını sandığım hiç kimseye dokunmadım ben!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Tık tık tık tık tık tık

Evet, bu kalabalık gözyaşları arasında kimsem yok!

Tık tık tık tık tık

— Hemşiranım, koşun! Hastaya bir şeyler oluyor...
— Anneee, babam ölüyor!
— Sus kızım, sus bağırma!
— Ama bizi duyamaz ki o...

Siz öyle zannedin, duymaz olur muyum hiç? Her şeyi duyuyorum, her şeyi fark ediyorum, ama hiçbir organımı kontrol edemiyorum. Kaslarım iflas etmiş, iradem isyanda, yüreğimde tuhaf bir sancı... Bir insan bedeninin bunca zayıf düşebileceğini, bir yüreğin iç yalnızlığını ancak otuz sekiz yaşında anlayabileceğini hiç düşünmemiştim... Ölürsem?.. Daha korkuncu... ya yaşarsam?..

Tık tık tık tık tık

— Doktoru çağırın!
— Monitör mü bozuldu acaba?
— Nereye gitti bu doktorların hepsi Allahaşkına!

Tık tık tık tık tık

SHANGRİ-LA'LI ZİYARETÇİ

Kapı açıldı, içeriye koşarak beyaz önlüklüler doldu.
— Yarım ampul aminocardol.
— Hemetoraks mı hocam?
— Birisi monitörü izlesin!

Tam arkalarında, kapıda genç bir kadın belirdi. Onu bir yerden tanıyordum, belki de eski bir okul veya iş arkadaşıydı, belki birisinin karısı? Ama eski bir sevgili olsaydı

mutlaka tanırdım. Eski bir sevgili değildi. Kadını o kalabalıkta ve telaşta kimse fark etmedi. O bana doğru ilerledi, başucumda durdu, göz göze geldik. Gülümsedi.

Ne güzel gülümsedi!

Ben de gülümsemeye çalıştım ama yüzümün kaslarına hâkim değildim. Biraz telaşlı, çekingen bir hali vardı.

— Hastaneyi bulmakta güçlük çektim, üstelik trafik çok sıkışıktı, odanızı da zor buldum... Bu yüzden geç kaldım... Gelmeyeceğim diye umutsuzluğa düşmediniz ya?

O kadar içten bir endişeyle, öyle sıcacık anlatmıştı ki mazeretini, onu beklemediğimi, hatta nereden tanıdığımı çıkartamadığımı söylemek kabalık olacaktı. Ne güzel bir Türkçesi vardı; tane tane, tonlamaları düzgün. Tam ağzımı açıp, ayıp olmasın diye bir şeyler söyleyecektim, ağzımı da kımıldatamadığımı hatırladım. Karımın sert sesini duydum:

— Kimsiniz, ne istiyorsunuz kocamdan?

Kadın döndü, sakin bir sesle konuştu:

— Ben Shangri-LA'dan geliyorum efendim, nasılsınız?

Elini uzattı, el sıkıştılar. Karım biraz şaşkın, bozuk ama çaresiz, yamuk bir gülümsemeyle selamladı kadını. Karımın bilgi konusunda küçük kompleksleri vardır. O yalnızca bilgi edinmek için okur, öğrenir. Bilgisizliği anlaşılmasın diye yapmayacağı şey yoktur.

Genç kadın bana yaklaştı, heyecanlıydı, yanakları pembeleşmişti. Oldukça alımlı, hoş bir kadın olduğunu düşündüm o zaman. Tam o sırada tuhaf bir şey fark ettim; doktorlar Shangri-LA'lı kadını görmüyorlardı. Sanki şeffafmış gibi onun içinden geçiyor, ona çarpıyorlar, ama kadın bundan incinmiyordu. Acaba komadaki hastalar bu tip illüzyonlar mı yaşarlar? Fakat bu bir yanılsamaysa, neden karım da onu görebiliyor? Hem neden bu genç kadının nefesini böyle yakınımda duyabiliyor, elime dokunan sıcacık tenini keyifle hissedebiliyorum?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kimsin sen ey kadın, nereden çıktın böyle?

— Hepsini anlatacağım, dedi usulca. Bakışlarımı karıma çevirdim, beni kıskandığında taktığı maske vardı yüzünde; gergin, oyuncağı elinden alınmış şımarık kız çocuğu bozgunu... Karım sevdiği için kıskanmadı beni hiç, kıskanmanın mülkiyet duygusuyla organik ilişkisini kanıtlamak için...

— Artık hep başkalarını düşünmeyi bırakın, kendinizi de yaşatın lütfen, hatırım için, hımmm?

Baktım, Shangri-LA'lı kadın gözlerinin dibine kadar sevgi ve şefkat gölüne batmış, inanılmaz bir içtenlikle bana bakıyordu. Yatağımın başucuna dizleri üzerine çökmüş, bir eli kolumda, başını yüzüme doğru hafifçe uzatmış. Ne zarif, ne narin bir güzellik Tanrım! İri kahverengi gözlerinin bebeklerinde sanki yeşil noktalar var; ince ince, kum gibi...

— Adım Yaprak, biliyorsunuz tabii?

Bilmiyorum ama, bir yandan da hep biliyormuş da, şimdi anımsıyormuşcasına bir uyanış, bir ayılma duygusu... Acaba koma halimden mi? Doktorlar Shangri-LA'lı Yaprak Hanım'ın sağından solundan rahatlıkla geçip, çalışıyorlar. Suratları adamakıllı asık, bu halleriyle ne komik görünüyorlar... Durumum ciddi olmalı... Fakat ne onlarla, ne de durumumla ilgilenecek halim yok şimdi.

— Kendinizi hiç zorlamayın, tek tek hatırlatacağım size. Kuşları düşünün şimdi, nasıl kıskanırdınız onları... Kuşlar gibi uçabilmeyi hayal edip, onlar gibi havada süzülebilmek, istediğiniz ufuklara çekip gitmek tutkusuyla yanıp tutuştuğunuz, bu heyecanınızı paylaşacak kimsecikler bulamadığınız günleri düşünün... Anımsadınız mı? Aklınız fikriniz hep uçmakta, hep göklerde, ama tıpkı kuşlar gibi, açıkta, boşlukta... Paraşüt kursuna yazıldınız bir ara. İlk atlayışınız sırasında, boşlukta yapayalnız düşerken beni düşünmüştünüz... On sekiz yaşındaydınız.

Gülümsedi.

Tabii, hatırlamaz olur muyum hiç? Ne keyifli bir heyecandı!

— Yine yıllar önce, hani bir akşam arkadaşlarınızın zoruyla bir geneleve gitmiştiniz de, delikanlıların gürültülü kahkahaları ve kaba şakalarından rahatsız olup, orada ne işiniz olduğunu soruyordunuz kendinize. 'Fahişe' adlı bir kadınla sıvaları dökülmüş bir odada yalnız kalınca ondan özür dileyip, oradan kaçarken yolda yine beni düşünmüştünüz, hımmm?

Yine gülümsedi.

Gülümseyince sol yanağında bir gamzesi olduğunu fark ettim, evet... evet onu anımsıyorum galiba.

— Yormayın kocamı daha fazla, gidin lütfen, görmüyor musunuz komada o...

Shangri-LA'lı Yaprak Hanım karıma döndü, sesinde direngen bir hoşgörü, incecik bir başkaldırı vardı:

— İyi ama, bugüne kadar aklınız neredeydi kuzum? Artık komadan çıkması gerek... dedi

Karım bir sigara yakmaya yöneldi, hemşire azarlayarak elinden aldı sigarayı.

— Pekii, evliliğinizin ilk günlerine dönelim şimdi de, hımmm? Hani bir sabah heyecanla karınızı kucaklayıp, kimselere benzemez bir çift olmak istediğinizi, onunla dünyayı dolaşıp, değişik kültürleri tanımayı düşlediğiniz ana... Nasıl da hayal kırıklığına uğramıştı karınız (siz de hatırladınız mı hanımefendi?): "Yerleşik bir düzenimiz, güzel bir evimiz olamayacak mı yani?" diye haykırmıştı. İşte o sırada içiniz cızz ederek beni düşünmüştünüz, anımsadınız mı?

Hiç unutur muyum o günü? Hatırlıyorum tabii.

— Bakar mısınız Yaprak Hanım, kimsiniz siz Allahaşkına? Nereden geldiniz, ne istiyorsunuz kocamdan? Derhal gidin buradan (sesi tizleşiyordu karımın) yoksa attırırım si-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

zi hastaneden, davacı olurum, başınıza iş açarım... İnanın yaparım bunu!

En tehditkâr sesiydi bu karımın.

— Shangri-LA'dan geldim ben. Biliyor musunuz hanımefendi, hayal güçlerini boğup, geliştirememiş insanlar dünyayı ve uzayı coğrafya atlaslarından, NASA'dan izlerler ancak. Shangri-LA uzakta, çok güzel bir ülkedir. Haritada bulamazsınız. Kendi haritasını kendi çizen herkesin bir Shangri-LA'sı vardır. Ben kocanızın Shangri-LA'sındanım.

— Saçma bütün bunlar, çıkın gidin buradan...

— Değil, hiç değil, aksine; Shangri-LA olmasaydı hayatın çelişkileri ve kalınlıkları büsbütün katlanılmaz olurdu. ÜTOPYA yaratıcı insanlar için besleyicidir. İnanın buna, hayatınızda bir kez inanın buna!

Baktım, karımın beni hep yıldıran, hep yoran, saldırmaya hazır bakışlarında bir çekingenlik gördüm. Yıllar önce Norveçli sevgilime ateş püsküren bakışlar değildi gözlerindeki. Evden kaçışlarımın ardındaki umutsuzluğu, boşluğu ve bıkkınlığı başka kadınlarla değil de, fazla çalışmayla örtbas ettiğimde de resimlerime, heykellerime hatta kâğıtlarıma ve boyalarıma duyduğu öfkeli tonlar kalmamıştı yüzünde... İlk kez ürktüğünü, çekindiğini hissettim. Ama sevinemedim... Üzülmedim de... İlgilenmiyordum artık! Bütün ilgim Shangri-LA'lı Yaprak'taydı. Baktığımda yüzünde gururlu bir gülümseme vardı, ama gururu ağzının kenarlarından akıp, yüzüne gözüne bulaşmamıştı. Yalnızca gülümseyişini alımlı bir biçimde süslüyordu.

— Bir tekne tasarımı yapmıştınız, aylarca didinip uğraşıp borçlandınız ve teknenin yapımında gece gündüz çalıştınız. Tekneyle denize ilk açıldığınızda, bedeninizi ısıtan güneşi avcunuza doldurmak için bir elinizi göğe açtınız, bir elinize de deniz suyu doldurup, gözlerinizi yumdunuz. Bir balık düşlediniz tekneyle yarışan, kendi kendine kıkır kıkır gülüp, suda dans ederek yüzen... Gözlerinizi açınca

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

teknenin çevresinde balık sürüleri gördünüz. O zaman yüksek sesle gülmeye, sevinçle zıplamaya başladınız. İşte o sırada beni düşünüyor, bana gülüyor, benimle dans ediyor ve beni özlüyordunuz...

Sustu.

— Doktor bey bakın hasta gülümsüyor!..

Tık tık tık tık tık tık tık

—Allahım bir mucize bu! Gelin bakın gülümsüyor, vallahi gülümsüyor!

Baktım, Shangri-LA'lı Yaprak da gülümsüyordu.

— Yakında konuşacaksınız da, çünkü insan beyni hemen her şeyi kontrol edebilir, biliyorsunuz.

Eğilip dudaklarımdan öptü. Islak, sevgi dolu, diri bir öpüştü bu. Yıllardır kimseyi dudağından öpmediğimi hatırladım birdenbire. Hong Konglu Mai Chu geldi aklıma. İtalyan kocası onu asla dudaklarından öpemezdi. Çin âdetlerine göre günahtı bu. Zavallı İtalyan dostum benim ve zavallı ben!

— Zavallı değilsiniz, acımayın kendinize böyle. Siz uyuşturdunuz kendinizi yalnızca. Ama öz-suyunuz öyle derin, hayal gücünüz öyle zengin ve iradeniz öyle güçlü ki... Tıpkı... Tıpkı o filmdeki gibi, hani önce ailece gittiğiniz, ama sonra iki kez yalnız seyrettiğiniz filmdeki o kadın gibi. Hani aklına, güzelliğine ve cesaretine hayran kaldığınız Julia gibi...

Ellerimi aldı, yüzünde gezdirdi. Ağlıyor mu diye bakmadım yüzüne.

— O—film—de—de—si—zi—dü—şün—düm...

— Konuştu, hasta konuştu doktor bey! Duydunuz mu, sayıklıyor hasta!

Tık tık tık tık tık tık tık tık tık

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

— Çıkartın bu insanları odadan hemşiranım!

— Vücut fonksiyonları normalleşiyor hocam!

Herkes çıksın ama siz gitmeyin, artık gitmemelisiniz. Ama ya bir hayalseniz, ya iyileşince tümden kaybolacaksanız? Yeniden Shangri-LA'yı bilmezlere nasıl katlanırım ben bundan böyle?

Tık tık tık tık tık tık tık

— Kalp atışları yeniden yavaşladı doktor bey!

— Hayır artık gitmeyeceğim, çünkü beni görmeyi isteyecek kadar güçlüsünüz artık. En önemlisi kendi gücünüzü biliyorsunuz artık!

Tık tık tık tık tık tık tık tık

Gözlerimi tamamen açabildiğimde aradan yüz yıl geçmiş gibi geldi. Hemen ayaklarımı ve ellerimi kontrol ettim. Harika; kımıldatabiliyordum!

Sevinçle gülümsedim.

— Kendine geldi, yine de fazla yormayın.

Baktım, karım gülümseyerek eğildi. Gülümsemesini yokladım; gergindi.

— Atlattın canım, bitti artık, dedi.

Ne bitmişti? Shangri-LA'lı Yaprak neredeydi?

— Bir şeyler söylesene canım?

Doktorlar, bir hemşire ve karım başıma dikilmiş bekliyorlardı. Ağzımı açtım, teşekkür edecektim ama; "Shangri-LA!" dedim. Doktorlar ve hemşire sevinçle güldüler. Karımın kaşları çatıldı.

— Yaprak nerede? diye sordum.

Beyaz önlüklüler zafer çığlıkları attılar, doktorlardan biri hemşirenin omzuna yumuşak bir keyif tokadı attı, iki doktor gürültülü kahkahalarla el sıkıştılar, ben bile heye-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

canlandım... Onların sevincine katılamayan tek kişi vardı: Ağır ağır kalktı, sigarasını ve çakmağını çantasına koydu, ceketini aldı, eteğini düzeltti. Başı yere eğik kaldı bir süre. Artık tamamen çıkıp giderken kapıda durup bana baktı: Gözlerinde kırgın bir uzaklık vardı. Sonra gitti. Tümden gitti.

Karımı yıllar var hiç böyle güzel görmemiştim.

Haziran'88 / Kemer, Antalya.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Bir Kadının Yaşamında En Önemli İki Şey

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Her şey bir TV reklamıyla başladı.

Bir kadını anlatmamı isteseler onu nasıl anlatırım?

Kalçalarını, göğüslerini mi, gözlerini dudaklarını mı?

Yoksa akıllı, canlı, hayat dolu oluşunu mu?

Bir kadını en iyi, en çok belirleyen nedir?

Ya siz, siz nasıl anlatırsınız bir kadını?

Sonra, neye göre seçersiniz bu kadını?

Diyelim ki, benim gibi ilk otuzlarında bir insansınız. Bu yaşa kadar pek çok kadın tanımışsınızdır. Arkadaşınız olmuştur, komşunuz, iş arkadaşınız, kız kardeşiniz, öğretmeniniz, teyzeniz, halanız, büyükanneniz,

ve

mutlaka anneniz...

Erkekseniz, sevgiliniz, belki karınız ve eski karınız.

Peki hangi kadını seçeceksiniz anlatmak için?

Diyelim ki, seçtiniz. Nasıl anlatacaksınız onu?

Yaşama sevinci, yaratıcılığı, savaşma gücü, kendi ayakları üzerinde varoluş bilinci mi?

Yoksa hâlâ iri memeleri mi?

Hadi bunları da başardınız. Peki bir kadının yaşamındaki en önemli iki şey nedir?

Kadınsanız, hemen bu en önemli iki şeyi söyleyecek kadar kendinizi, erkekseniz, kadınları tanıyor musunuz?

Saatlerce

saatlerce

bu soruları

sordum kendime!

Üstelik her şey saçma sapan bir TV reklamıyla başladı.

Elimde bir kadeh beyaz şarap, günün yorgunluğu saçlarımın tellerine dek sinmiş bir halde, oturma odamda televizyonun karşısına geçmiş, yatmadan önce aptal aptal beyaz cama bakıyordum. Renkler ve sesler karmakarışık doluyordu kafamın içine. Hiçbir iz bırakmadan akıyordu dışarıya derimin gözeneklerinden hızlı hızlı. Uzun süredir üzerinde çalıştığım bir resmi bitirmiş, gecelerdir uykusuz kalmıştım. Artık bu gece uzun, deliksiz bir uykuyu hak ettiğimi düşünüyordum. Yine de biten bir resmin ardından duyduğum yorgun keyfi, yepyeni bir gezegene varış doyumunu yaşayamıyordum bir türlü. Oysa biten bir resmin sancılı doğumu ardından, uykusuz gecelerin, kilitlenip kalan gündüzlerin hepsini unutturacak tarifsiz bir duygusal doyum, ılık bir dinginlik yaşanır ki, sanatçıyı yaratmaya iten bu düşünsel orgazmdır aslında.

Yaratısıyla kafasında imgelediğine biraz yaklaşan sanatçının eserini tamamladığında yaşadığı bu kısacık sarhoşluk ve zenginlik başka hiçbir şeyle kıyaslanamaz.

Ama o gece, biten resme karşın, tedirginliğim sürüyordu. Ne tatsızdır bu duygu... Demek ki, resim aslında bitmemişti.

Bu huzursuzlukla televizyona bakıyor, aslında resimde neyin eksik olduğunu düşünüyordum. Bilmiyorum. Ne düşündüğümü tam bilmiyorum.

O sırada renklerin, seslerin, görüntülerin arasında etkileyici kalın bir erkek sesi sordu bana:

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Bir kadının yaşamında en önemli şey nedir?" "Hangi kadının?" diye sordum ben de ona. Uykum açıldı aniden. Kimdi bu adam böyle gece yarısına yakın oturma salonuma sızmış, beni sorguluyordu. Düşünmeme hiç fırsat kalmadan, ekranda sarışın, uzun saçlı bir kadın belirdi. Bana baktı. Sırıttı. Sağlıklı, pırıl pırıl cildine biraz krem sürdü, kremi özenle yaydı yüzüne. Gururla döndü, "Cildi ve kremi elbette." dedi. Sesi vıcık vıcık üzerime yapıştı. "O halde filanca kremi kullanınız. Tara-na-na-nom" Canım sıkıldı bu işe. Halbuki bana ne elin şapşal reklamından? Yine de kendime söz geçiremedim. Öfkeyle televizyonu kapattım.

Şarap şişesini alıp, atölye olarak kullandığım büyük salona geçtim. Artık birkaç gün stüdyoya uğramam diyordum oysa.

Uykum ve yorgunluğum beni terk etmişti. Yapayalnızdım. Omuzlarıma kadar uzanan siyah saçlarımı elledim. Şu kremi ben de mi denemeliydim yoksa? Yalnızca kadınların mı ciltleri önemlidir?

Büyük, boş bir tualin karşısına oturdum. Tuale sordum: Bir kadının yaşamında en önemli iki şey nedir? Tualden çıt yok. Peki hangi kadının yaşamı? Bu kadını neye göre tanımlarsın?

Tual yine suskun.

Ressamların işi suskun tualleri konuşturmaktır.

Mavi ile işe başladım. Sonra gidip stüdyodaki pikaba Grieg'in "Danseden Kadın" piyano süitini koydum. Rengi ve müziği planlayarak seçmediğimi fark ettiğimde o gecenin çok uzun süreceğini anladım. Ve hiçbir şeye karışmadan içgüdümle iz sürmeye karar verdim.

Bir deniz dalgalanmaya başladı boş tualde ilkin. Canlı mavilerle oynak. Pasifik değil bu, Baltık hiç değil.

Deniz deyince önce Akdeniz.

Bunu tanıyorum ben. Biz "Hun dancer" deriz Norveççe. Edvard Grieg bu! Dur bakayım, lirik parçaların kaçıncısı

bu? Dört mü acaba? Plağın arkasına bakıyorum. Evet, söylediklerinin hepsi doğru.

Çırılçıplak oturuyor stüdyoda.

Modelim değil.

Uzun bacaklarını, pembe cildini, küçük diri memelerini, ceylan kalçalarını hiç sakınmıyor. Sarı kısa saçları var.

Boynunda bir kolye; mavi bir göztaşı, Bodrum işi. Gözleri loş ışıkta gri mavi olmuş. Yirmi yedi yaşında.

Üşüyecek diye korkuyorum. Koltuktaki sarı şalı uzatıyorum. İstemiyor. "Kolay kolay üşümeyiz biz. Bende hâlâ İskandinav kanı var." diyor gülerek. Konuşmadan oturuyoruz. Piyanodan yayılan müzikle dans eden kadını hayal ediyoruz ayrı ayrı.

Ayakları tam önümde duruyor. Kısa cilasız tırnakları, iri parmakları içimi kımıldatıyor. Uzanıp tutuyorum ayaklarını. Gıdıklanmıyor. Piyano sesi iyice yükseliyor mu, yoksa bana mı öyle geliyor? Ellerim boya içinde, rengârenk. Ayaklarından bacaklarına, kalçalarına uzanıyorum. Dokunduğum her yerde ellerimin izi kalıyor, rengârenk... Yaklaşıyor. Öpüşüyoruz. Stüdyonun çıplak zemininde sevişiyoruz.

Kadın oluşundan böylesi tat alan, bunun bilincinde, bu güvenli dişiliği kanımı ısıtıyor. Ateşim yükseliyor bu yüzden.

Yan yana uzanıp, tavana bakıyoruz sonra. El ele yatıyoruz.

Ben de üşümüyorum artık.

Grieg'in "Sıla Özlemi" çalıyor. Piyano sanki bir at arabasının dolu dizgin temposunda eve koşuyor. Memlekete...

Else elimi kaldırıp, terli memesinin üstüne bastırıyor. Onu çok yakınımda hissediyorum. Yanı başımda oluşundan çok daha fazla yakınımda. Memesi elimin altında eziliyor.

"Seni" diyor, "Seni seviyorum ama..."

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Elimi dudaklarına bastırıyorum bu kez.

Deniz büsbütün belirdi tualde. Sahilde canlı mavi tonları, kıyıdan uzaklaştıkça koyu, adamakıllı koyu bir deniz. Nerede gökle birleşiyor belli değil. Fakat ufukta yeşiller...

"Seni seviyorum ama..." Elim dudaklarında kalıyor bir süre. Yerimden fırlayıp, sprey boyayla duvara yazıyorum:

Jeg elsker deg, men...

I love you but...

Je t'aime mais...

Bir kez "ama" girince işin içine...

Denizi koyu mavilerle dalgalara terk ediyorum. Koyu mavi, lacivert dalgalar. Sonra yeşil dalgalar. Canlı yeşil...

Birlikte Bodrum'a gideceğiz. Else'yle. Bir de çocuğumuz olacak. Mazhar'ın gitarında Bodrum Bodrum'u dinliyorduk saatlerce. Else'ye tek tek çeviriyorum bütün şarkıyı.

"Nasıl anlatsam

Nerden başlasam..."

Atlas Okyanusu'nu aşıp Avrupa'ya, oradan Akdeniz'e varacağız.

Else beni seviyor, ama...

Tualin üzerinde önce bir kadın gölgesi beliriyor.

Arkası bana dönük, gri kumsalda durmuş denizi seyrediyor.

"Gel sevgili ressam, önce beni, Türkiye'yi tanı, önce beni anlat resimlerinde."

Müge elini uzatmış bekliyor. Elini tutuyorum.

Güneş yanığı teni, diri kadın güzelliği, Akdeniz kadınının geniş kıvrımlı, dolgun bedeni, simsiyah uzun saçları, ela gözleri, burnunun uzun bir çizgiyle güzelleştirdiği profili, kırmızı cilalı ayak tırnakları.. En güzeli uzun, müthiş ilginç burnu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Kız çocukluğundan kadınlığa sağlıklı geçebilmek çok güç Türkiye'de" diyor, eli elimde. "Olanaksız!"

Bir sigara çıkartıyor geniş saplı hasır çantasından, bir de çakmak. Çakmağını alıp, sigarasını yakıyorum. Ben sigara içmem ki. Sigarayı tutan ellerini izliyorum. Bir resmin detaylarındaki gibi, tek tek parmaklarına, kırmızı tırnaklarına bakıyorum. "Bekâret ve annelik bir kadının yaşamındaki en önemli iki şeydir bu ülkede. Annemiz öğretmese, bir söyleyen, bir ima eden bulunur mutlaka. Hemen hepimiz yerli filmlerden birine yakalanmış kız çocuklarıydık biz..." Sigarasını bitiriyor. Hiç konuşmadan onu dinliyor, onu seyrediyorum. Kalkıp, tekneden atlıyor, açılıyor. Uzakta, bomboş koyların koynunda bağırıyor: "Gelsene, yanıma gel!" Yanına yüzüyorum. Suyun içinde soyunuyor. Bikinisini bileğine bağlıyor. Akdeniz'in mavisinde sevişiyoruz. Birbirimize sarılıyor, kenetleniyoruz. Akdeniz kucaklıyor bizi.

Arkası bana dönük, denizi seyreden kadının yanında bir erkek belirdi tualde. Uzağa bakıyorlar el ele. Adamın yanında bir çocuk. Kadın ve çocuğun içleri boş, ama erkek gerçek. Yalnızca imge o ikisi... Yine de tual üzerinde belirecek kadar gerçeğe yaklaşmış hayaller...

"Kaygılanıyorum" diyor makyözü yüzünü bembeyaz pudralayıp kırmızı allık sürerken. Biraz sonra sahneye çıkacak. Gevşemek için meditasyon yapmayı deniyor. Olmuyor. "Konsantrasyonum çok bozuldu bu aralar" diyor. Sesinde gergin, kaygılı bir ton var. Kaslarını gevşetmek için cimnastik yapıyor sinirli sinirli. Modern Dans Stüdyosu'nda karşılaştığımız ilk günkü gibi mavi gözleri solgun bakıyor. Pırıltıları sönmüş.

"Sevgi sahiplenmeye dönünce, insanı zincirliyor" diyor. Başıma aniden çok şiddetli bir balyoz inmiş gibi sendeliyo-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

rum. Uyuşuyorum sonra. Gerçek acı, bu uyuşukluk geçince başlayacak biliyorum. Sırası geliyor, sahneye çıkıyor.

O günkü dansında, bedeninin her deviniminde, ellerinin, parmaklarının ucunda, çok sevdiğim ayaklarında, zincirlerinden kurtulmaya çalışan, özgürlüğünü özlemiş kasların gerginliğini, acı çığlıklarını duydum. Sanki derisi yüzülmüştü, bütün kasları ortadaydı. Her şeyi gördüm. Bir balerinin kendini en çok dansıyla ifade etmesinden daha doğal ne olabilir ki?

Oyunun sonuna kadar dayanamadım, kaçtım oradan.

Onu bu kadar bunaltacak denli çok mu yaklaştım? Kendine soluyacak hava bırakmadım mı? Oysa onun bağımsızlığı, kendine saygısı değil miydi beni baştan çıkartan?

Sevmek, insanın kendisi kalabilecek ve bunu sürdürecek kişisel alanını işgal etmeden ona yakın olabilmektir!

Bunu bildiğim halde... Else'nin kendi alanına girdim, onu da benimkine girmeye mi zorluyorum? Gerçekten yapıyor muyum bunu? Bir tramvaya bindim, kentin meşhur yokuşlu inişli yollarında tramvayın camında en çok kendi suretimi görerek son durağa kadar gittim. Tekrar geri döndüm. Gece yarısından çok sonra stüdyoma girdim. Else'nin ve benim kaygılarımın resmini yaptım. Bir bahar sabahında pembe, sarı, kırmızı kaygılar tualdeydi artık.

Üçü de Akdeniz'e bakıyor. Kadın, adam, çocuk.
İkisi beyaz.
Hayallerin rengi beyazdır. Ümit mavidir.
Deniz gibi...

"Biraz deniz, biraz uyku
Bütün isteğim buydu..."

Beyaz önlüğü, stetoskopu, ciddi yüzüyle koridorda Müge'yi görüyorum, ama onu bulamıyorum. Ona bu haliyle

rastlasaydım, onunla yaşayacaklarım konusunda hiç heyecanlanmazdım. Fantazi, özgürlük, doğallık... Bu önlüğün ve maskenin içinde kuru, soğuk, sönük: Tıpkı herkes gibi biri... Halbuki...

Hemşireye bir şeyler anlatıyor.

O sırada beni görüyor. Ölçülü bir gülümseme yayılıyor yüzüne. Biraz tanıdık şimdi. Saate bakıyor. Erken gelmişim, oturup bekliyorum. Çıkıp, evine gidiyoruz.

"Ne zaman dönüyorsun?" Haftaya diyorum, sesimde ne sevinç, ne keder. Bu gidiş gelişler yaşantımın normal akışının bir parçası artık. İki hayatım var benim. Sekiz ay oralıyım, dört ay buralı. İkisinden de vazgeçemeyeceğim iki ayrı, apayrı dünyam var. Biri Pasifik kenarında bir kentte, öbürü Akdeniz. Birbirine dokuz saat yakınlıkta, yüz yıl uzaklıkta iki dünyam! "Önce saygın olmak zorunda Türkiyeli kadın. Yalnız yaşayan kadına alışkın değiliz henüz. Saygın olmaksa, hâlâ bir erkeğin kattığı veya götürdüğü 'namus'la başlar. Ve para!" Hızlı hızlı içecek hazırlıyor. Cin, vermut, portakal suyunu karıştırıp, buz katıyor içine. Nefis bir içki. Adını soruyorum. Beni duymuyor ki...

"Artık burada da para her şeyi satın alıyor" diyor içkisini yudumlarken. Sesi çirkinleşiyor. Duvardaki resimleri seyrediyorum. Türk ressamlarının özgün eserleri ve iki Magritte röprodüksiyonu. Müge'nin Magritte sevdiğini bilmiyordum. Hiç resimden konuşmuyor ki... Hep Türkiyeli kadını anlatıyor.

Magritte'in "Tehdit Altındaki Katil"i aklıma takılıp kalıyor; Müge bu resmi seviyor!

Onun bedeni, cinselliği ve aklı birbirinden ayrı yaşıyor sanki. Sevişirken inanılmaz bir dişi, konuşurken cinsiyetsiz bir insan. Zeki, mantıklı. Ama kuru. İkisini birleştiremiyor bir türlü. Köpüksüz bir Türk kahvesi gibi. Lezzetli ama köpüksüz...

"Yazarım sana" diyorum. Hiç inanmamış gülümsüyor.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Burada yaşamak, bağımsızlığımı korumak zorundayım." diyor. Sessiz düşünüyor ama, ben duyuyorum iç tartışmasını. Diyor ki, yanlışı aksaklığı göre göre içinde yaşamak çok güçtür. Doğallığın ve sıcaklığınla ödersin bunun bedelini...

Ben de sessiz bağırıyorum:

Müge, Mü-ge! Akıllı, güzel, bağımsız Müge! Başaracaksın Müge!

Onun başarısı benim de başarım olacak, biliyorum!

"Sana yazacağım" diyorum yeniden. İkimiz de inanıyoruz bu kez.

"Bir zamanlar âşık olmuştum
Ama şimdi ismi neydi unuttum."

Resmin beşte ikisini pat diye bir çizgi böldü, siyah fon üzerinde solda bir adam başı belirdi. Başında bir şapka bana bakıyor. Gözlerinde acı sarı keder.

Yüzü yeşil.

Evet. Yeşil yüzü.

"Anneannemin doğduğu şehir Stavanger'de hâlâ akrabalarımız varmış. Gidip onları görmek, onların konuştuğu dili duymak istiyorum. Daha önce hiç istememiştim bunu. Belki bir ay, belki fazla, bilmiyorum..."

Evini boşaltmış, yeni bir kız taşınacak o gelene dek.

Else Norveç'e gidiyor.

Son gecemiz.

Stüdyodayız.

Şarap içiyoruz.

Yan yana yere oturup, el ele susuyoruz.

"Gidiyor o." diye geçiyor içimden. Yine de içim ezilmiyor. Oysa canımın çok yanması gerekmez mi? Ona anlatı-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

yorum bunu. Seviniyor, şenleniyor aniden. Mavi gözleri pırıl pırıl yanıyor. Öyle güzel ki...

"Çünkü kendi irademle gidiyorum diye seviniyorsun. Seçimimi yaptığıma, seni sevdiğim halde gidebildiğime seviniyorsun."

Küçük burnunun ucundan öpüyorum.

"Nerden başlasam, nasıl anlatsam..."

Sabah ezanını duyuyorum. Müthiş bir keyif veriyor bu bana; Türkiye'deyim. Gerinip, esniyorum.

Gece bitti.

Mutfağa geçip, kahve suyu kaynatıyorum. Kahvemle atölyeye döndüğümde biten resme bakıyorum. Seviyorum resmi. Altına yazacağım cümle aklımda. İkisini de anlatan, her şeyi anlatan cümle!

Kahvemi yudumluyorum. Kahve her zamankinden güzel kokuyor.

Bir kadının yaşamında iki önemli şey değil, iki önemli an vardır. Resmin altına yazıyorum:

"Bir kadının yaşamındaki iki büyük an, âşık olduğu ve sevdiğini terk ettiği andır."

Bir horoz ötüyor. Kentin ortasında hâlâ sabah ezanında horoz ötüyor. Şaşırıyorum. Türkiye'deyim. Ezan sesi, kahve kokusu... Şarap şişesi öylece duruyor yerde. Elimi sürmemişim gece boyu.

Kahvemi keyifle içiyorum.

Kasım'86 / Bedesten, Ankara.

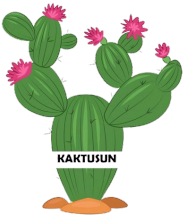
BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Önceki ve Sonraki Kadın

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Kadın giderken kendinden üç parçayı evde bırakıp çıktı. Bu, bir kulak, bir burun, bir gözdü.

Kadın çıkınca ev tenhalaştı.

Burnundan derin derin soluyarak evi dolaşmaya başladı. Göz merakla etrafı seyretmeye koyuldu. Kulak güçlü bir vakumlu süpürge gibi her tıkırtıyı, her titreşimi emerek perde kıvrımlarından, kitap sayfalarına tek tek dolaşıyordu. Kadın kapının dışında bekledi. İçerden gelen soluk sesinden, meraklı bakıştan ve ses emişinden emin olunca ağır ağır merdivenleri indi. Bir valizi, bir de el çantası vardı. Rahat bir etek, bol bir bluz giymişti. Siyah, düz, uzun saçları vardı. Yüzü Munch'ün boş suratlı kadınları gibi çıplaktı, oysa hâlâ bir gözü, ağzı ve bir kulağı yerindeydi. Bir taksiye el etti. Otogara doğru yollandı. Otogarın dağınık, kirli, tiksindirici atmosferine, ter kokusuna karışmış ucuz kolonya ve hela kokusuna aldırmadan yirminci perona gitti, bekleyen otobüse bindi. Yirmi numaralı koltuğa oturdu. Yanındaki koltuk boştu. Kadının aklı fikri evdeydi.

Yüzünde iki gözü, bir burnu ve hareketli bir ağzı olan iki kulaklı, kıvırcık saçlı genç bir kadın, yanında genç bir

BELONGS TO KAKTUS TEAM

erkekle merdivenleri çıktı. Genç adam anahtarı çıkarttı, kapıyı açtı. Ellerindeki valiz ve paketleri antreye bıraktılar. Valizlerin üzerinde *Alitalia* etiketleri vardı. "İnsanın kendi evi gibi var mı?"

Genç adam mutfağa gidip, buzdolabından su aldı, içti. Islık çalarak tuvalete girdi. Kıvırcık saçlı kadın antrede kalmış, bir şeyler arar gibi duvarlara bakıyordu. Yıllardır yaşadığı bu evde değişen bir şey vardı ki, daha antrede yabancılık duygusu vermişti ona. Göremediği birinden çekinircesine ayaklarının ucuna basarak odaları dolaştı bir bir. Yatak odası, oturma salonu, çalışma odası, mutfak ve koridor. Ne olduğunu çıkartamadığı ama tatsız bir şeyle karşılaşacağı sezgisi ve savunma güdüsü kaslarını germişti. Bu tıpkı fareden korkmayan birinin eline hiç beklemediği bir anda ıslak bir farenin değmesi gibi ürpertici bir duyguydu. Oysa evde her şey bıraktıkları gibiydi. Her şey yerli yerinde. Kitaplıkta Doris Lessing'in yanında Adrienne Rich şiirleri, Mevlâna'nın yanında Yunus Emre şiirleri. Masada kâğıtlar, dergiler, duvarda resimler, yerde kilim – çiçekleri Salime Hanım sulamış – duvarların rengi de aynıydı. Rahatlayamadı yine de. İnce ince terlemeye başladı. Bomboş bir statda yalnız koşarken birinin sizi gözetlediği hissine kapıldığınız oldu mu hiç? Ya da civardaki tek on sekiz katlı binanın en üst dairesinde soyunurken camın önünden bir çift göz geçtiği sanısına kapıldığınız?

Birisi nefes alıyordu sanki. Mutfağa gitti, su şişelerine, bitki yağlarına, şeker kavanozuna baktı. Buzdolabı da bir yolculuk sonrası çıplaklığındaydı. Tam dolabın kapağını kapatacakken, alt rafta, yuvarlak beyaz bir plastik kutuda kremşokola gördü. Üzerinde rende Hindistan cevizi. Taptaze bir tabak kremşokola. İlk tepkisi yemek için elini uzatmak oldu, ama eli yanmış gibi çekiverdi sonra. On dört gündür boştu ev! Evde birisi var! Soluğunu duyuyor, gözetlendiğini hissediyordu. O sırada ensesine doğru yak-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

laşan bir nefesle irkildi. Arkadan bir el uzandı, yaklaştı... Kadın nefes almaya bile korkarak dondu, kaldı. El uzandı, omzunu tuttu. Kadın kısa bir çığlık attı, korkudan başı dönerek sendeledi. Genç adam kucakladı kadını. "Ne oldu sana güzelim?"

Kadın üst üste yutkunarak, kremşokolayı gösterdi. Adam sevinçle uzanıp şokolayı aldı, hemen oracıkta yemeye koyuldu. Bir kaşık da kadına uzattı. Nasıl da sever kremşokolayı, ama yemedi. Adam dudaklarında kalan kakaoyu iştahla yalanırken, "Temizlikçi kadın bırakmıştır" dedi.

Salime Hanım mı? O yapsa bile neden plastik tabağa koysun? Sonra neden yalnız bir tabak bıraksın? Adam boş tabağı çöp kutusuna fırlattı, oturma salonuna geçti. Pikaba bir plak koydu. Bir anda evi sımsıcak bir Reggea ritmi doldurdu. Bütün kalın çizgiler yumuşadı, kaslar gevşedi, buzlar çözülmeye yüz tuttu. Kadın dinginleşti. Banyoya gitti, elini yüzünü yıkadı, havlu dolabına uzandı, açmaya çalıştı, kapak açılmadı.

"Neden tutukluk yapıyor bu dolap?" diye söylendi.

Hıiıı?

Birisi onu dinledi. Etrafı aradı. Duvarlara, köşelere baktı, küvetin içine... Yalnızdı banyoda.

Yeniden dolaba uzandı. Kolayca açıldı bu kez kapak. Diş fırçaları, macunlar, kulak pamukları, naneli ağız suyu, tıraş köpüğü, losyonu, hepsi tanıdık yüzleriyle dizili dolabın içinde. Ama aralarında bir şişe tanımadık nemlendirici; yağlı ciltler için... For oily skin. Kadın şişeyi aldı, evirdi çevirdi, şaşkın şaşkın baktı. Doğruca adamın yanına gitti. *"Red red wine/Stay close to me/don't let me be alone/It's tearing apart."* Müzik hüzünlü sözleri şarap kırmızısı sıcaklıkta kat kat odaya yaymış, camlardan dışarıya sızmaya başlamıştı bile... Genç adam İtalya'dan aldıkları kitaplara göz gezdiriyordu. "Kimin bu acaba?" diye sordu kadın. "You'll be 40 topluluğunun."

"Hayır, nemlendiriciyi soruyorum ben. Benim cildim kurudur, Salime Hanım da kullanmaz böyle şeyler..."

"Nereden bileyim güzelim, belki alıp değiştirmeyi unuttuğun bir şişedir. Ben anlamam böyle şeylerden..."

Gece oldu.

Bedenler gevşedi, gözkapakları ağırlaştı, iç organların ritmi yavaşladı.

Yattılar.

Genç adam karısına iyi geceler diledi, sırtını döndü, hemen uyudu. Kıvırcık saçlı kadın yatakta huzursuz döndü durdu; bir o yana, bir bu yana. Bir türlü rahatlayamadı. Kocasının düzenli soluğunun alışkın olduğu ritmini dinledi. İyice kulak kesildi. Kendi soluğunu tuttu, bir daha dinledi. Odada bir nefes sesi daha vardı. Duymamak üzere yeniden dinledi, ama duyuyordu işte.

"Deliriyor muyum yoksa?"

Güzel bir tatildi oysa. Bütün son yıllarda genç adamın yanında kendini yalnız hissetmesi dışında başka bir aksaklığı olmayan, altı yıllık bir ikili hayatın kaybolan ayrıntıları ve heyecanlarıyla yaşanan, kendi içinde uyumlu, sakin bir İtalya gezisi. Hemen her turistin gezdiği müzeler, meydanlar, lokantalar, dükkânlar... Akdeniz kültürü diye pay çıkartılan, ama içinde yüz yıllık bir hasretle sarhoş olunan rengârenk, dağınık bir özgürlük cümbüşü...

Kalktı. Bir duş yaparsa gevşeyeceğini düşünerek banyoya gitti. Şofbeni yaktı. Ilık su bedenini sardı sarmaladı, okşadı, yatıştırdı. Mutlandı. Fakat bu kısa sürdü. Aniden birisinin onu gözetlediği duygusuyla irkildi. İlk tepkisi bir eliyle göğüslerini kapatmak, öbürüyle bornozuna uzanmak oldu. Banyo perdesi arasından onu gözetleyen bir göz gördüğüne kesinlikle emindi artık. Yeşil bir göz.

İkinci tepkisi, banyonun aydınlık camından ancak küçük bir çocuğun sığabileceğini düşünmek oldu. Hem de gece vakti ne diye...

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Yarı ıslak çıktı banyodan. Bütün odaları kapı kirişlerine dek süzdü, kontrol etti. Banyoya dönüp, aynada kendine baktı. "Ne oluyor bana?" diye inledi. Banyonun muşamba perdesi kıvrımına gizlenmiş kulak, dinledi onu. Yeşil bornozun yaka altına gizlenen yeşil göz çıplak bedenini süzdü. Sabunluktaki burun hızlı hızlı soluyordu. Kadın artık soğukkanlılığını yitirdi, panik içinde yatak odasına, kocasına koştu. Genç adam sayıklar gibi mırıldanarak bir yandan öbür yana döndü, uykunun yumuşak, derin tünelindeki yolculuğunu sürdürdü. İşte elbise dolabının kapısı o sırada tıkırdamaya başladı. Kadın üzerine doğru koşan bir azgın boğanın yaklaştığını seyreder gibi dondu kaldı. Dolabın kapağı içerden açıkça zorlanmaktaydı. Bu bir rüyaysa, uyanmak istiyordu. Eğer uyanması için bu kâbusu tamamlaması, dolabın kapağını açıp, içinden çıkacak canavarla boğuşması, kanlar içinde kalması gerekiyorsa, yapmaya razıydı. Yeter ki bitsin bu kâbus!

Peki ya rüya değilse?

Dolabın kapağı şiddetle zorlanıyor, kocası horul horul uyuyordu. Yapayalnız kalmıştı işte...

Genç adamın horultuları bir insomnia devinin ayak sesleri gibi acımasız deliyordu geceyi... Dolabın içindeki yaratık da aynı acımasızlıkla dövüyordu kapağı... Kadın kalktı, asılacak birinin darağacından başka bir yere gidemeyişi gibi dolaba doğru yürüdü, kapağı açtı. Gördüğü şey onu dondurdu. Kalakaldı orada. Yapılacak hiçbir şey yoktu, görmüştü artık. Dehşetten tüyleri diken diken seyretti onu. Bir gözü, burnu, bir kulağı olmayan bembeyaz yüzlü, siyah uzun saçlı bir kadın dolapta kaskatı dikilmiş bakıyordu kendisine.

Dedi: Beni hatırlamadın galiba?

Bu tanıdık bir ses değildi. Soğuk ve dümdüzdü. Şefkatsizdi. Sonra dolaptan çıktı, evi çok iyi tanıdığı besbelli,

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

banyodaki sabunlukta soluk alan burnunu, banyo perdesindeki kulağını aldı, yerlerine taktı.

Dedi: Hay Allah, gözümü bulamıyorum.

İki kadın evi dolaşarak gözü aradılar. Gözü, ensesinde birisi onu gözetliyormuş hissiyle irkilen kıvırcık saçlı kadının saçları arasında buldular. O da yerine takıldı. Artık bembeyaz yüzlü, siyah uzun saçlı kadın tamamlanmıştı.

"İyi ama sen..."

Dedi: Evet, tanıdın beni. Hiç karşılaşmadık ama fotoğraflarımı mutlaka görmüş olmalısın.

"Neden buradasın? Ne istiyorsun benden?"

Dedi: Merak! Seni ve adamı meraktan... Biraz olsun değişti mi diye. O sırada gece büyüdü, genişledi. Pencere kenarlarından, bacalardan, banyo camlarından, her eve iyice yayıldı, yerleşti. Artık gecenin girmediği hiçbir ev kalmamıştı. İki kadın bakıştı. Düşmanca olmayan, serin, renksiz bir bakıştı bu. Genç adam horul horul uyuyordu. Top atılsa uyanmayacağını çok iyi bilmenin rahatlığıyla, sessiz olmaya özen göstermeden odadan çıkıp, mutfağa geçtiler.

"Kahveni şekersiz, sütsüz içermişsin sen, yanlış mıyım?"

Dedi: Nereden biliyorsun?

"Altı yıldır, hâlâ benim iki şekerli ve sütlü kahve içtiğimi öğrenemedi, senin kahvenle karıştırıyor diye düşünürdüm hep"

Gülmeden gülme sesi çıkarttı bembeyaz yüzlü kadın. Kahvelerini alıp, salona geçtiler.

Dedi: Hâlâ Cohen mi dinliyor o?

İkisi de pikabın üzerine yığılı Cohen plaklarına baktılar.

"Evet, Scorpions seviyor şimdilerde."

Dedi: Hep kendisiyle doludur o. Ancak kendisiyle ilgili olduğun sürece seninle ilgilenir.

Kıvırcık saçlı kadın ilgiyle gözlerini açtı:

"Evet öyle. Çoğu zaman nasıl bu denli bencil olabiliyor diye kahroluyorum". Sustular.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Onu hâlâ seviyor musun?"

Dedi: Onu hiçbir zaman sevmedim ben. Benim için sevilmek önemlidir. Bir erkeğin sevgisi besler beni. Kendimden başkasını sevemedim ben.

Sustular. Kahvelerini içtiler. Dışarda, gecenin güneş gelene dek devam edecek rutini harıl harıl sürmekteydi. Siyaha boyanmamış gökyüzü kalmamalıydı! Zor iş, her gece yeniden gök kubbeyi siyaha boyamak...

"Hep merak ederdim, boşanmanızın gerçek nedeni neydi sahi?"

Dedi: Her gün Cohen, Camus ve Hesse'yi dinlemekten bıktığım için gittim. Dünyanın en önemli insanının o olduğuna inanmadığımdan... Sonra seni buldu.

Susup, aynı marka margarin kullanan ev kadınlarının arasında oluşan çarşı dostluğu benzeri bir tanıdıklıkla adamın içerden gelen horultusunu dinlediler, bakıştılar.

"Yani sevgi..."

Dedi: Sana ihtiyacı olmasının adına sevgi diyeceksek, seviyordur seni. Sustular.

Kıvırcık saçlı kadın, ilk kez korkmadan altı yıl boyu çekinerek sakladıklarını çıkarttı, gözünün önüne serdi. İnsanın en korkunç sırları kendisinden sakladıklarıdır. Kocasını, onun kendisiyle ilgili en küçük şakayı kaldıramayışını, kendini uyurken bile önemseyişini, karısının problemleri kısmında işlerinin aniden yoğunlaşmasını, altı yılı dolduran hep onun kitapları, filmleri, dostları, sorunları, iş kaygıları, plakları rı, rı, rıları düşündü.

Bembeyaz yüzlü kadın kalkıp, dolaşmaya başladı.

Dedi: Siz tatildeyken geldim buraya. Baktım evin içinde hâlâ onun soluğu vardı. Yalnız onun. Sana yatağında bir kişilik yer, kütüphanesinde yüz-iki yüz kitaplık bir soluk bırakmış ancak. Nasıl da ustaca yapar bunu bilirim. Senin haklarına, kişiliğine çok saygı duyduğunu söyleye söyleye kendi parçası kılar seni. Farkına vardığında üzerinden ge-

çen zaman miktarı, insanın kişiliğini ele veren önemli bir ölçüttür. Ben yedi ay dayanabildim.

Sustular.

Gece gökyüzünü boyama işini bitirmiş, zevkle eserini seyrediyordu. Her gün yaptığı işten böyle çok hoşlanan 4557 milyon yaşında başka biri daha yoktur. Üstelik o, gündüz gibi meraklı, başkalarının hayatlarıyla ilgili de değildir. Yalnızca göğü boyar ve sonra zevkle seyreder. Geceleri uykusuzluk çekenlerin, geceyle aralarının bozuk olduğunu sananlar bu yüzden yanılırlar, onlar gündüzle sorunlarını çözememiş kişilerdir.

İki kadın sabırla, hiç sıkılmadan sessizliği paylaştılar. Birer kahve daha içtiler. Birbirine benzer şeyler düşündüler. Zaman aktı, gecenin canla başla boyadığı siyah gök çatırdadı, ışıklı bir beyazlık önce ağır ağır, sonra hızla yayılmaya başladı. Bir horoz öttü. Ezan sesleri yükseldi.

"Birden iştahım açıldı, kahvaltı edelim mi?"

Mutfağa geçip, kahvaltı hazırladılar. Mutfak masasına oturup, yemeye koyuldular.

"Bu durumda onu siz terk ettiniz, öyle değil mi?"

Dedi: "Terketmek" bana büyük bir söz geliyor. Ben, benden öncekinden kalan boşluğu, benden sonrakine bıraktım: Sana bıraktım. Sen gidersen yerine başkası gelecektir. Çünkü yalnız yaşayamaz o. Yalnız yaşayabilmek kendini güçsüz yanlarınla da kabul edebilmektir.

Kahvaltı ettiler.

"Eve nasıl girdin? Anahtarın tek kopyası var, o da Salime Hanım'da."

Dedi: Buranın benim evim olduğu günlerde bir anahtarım vardı. Onunla girdim.

Cebinden küçük bir göz boncuğuna asılı bir anahtar çıkarttı.

Dedi: Aslında burası ne benim, ne de senin evin olmadı. Kendine benzetip, öğütemediği kişilikleri bu evde ba-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

rındırmaz o. Şimdi kendinin bir uzantısı olan seninle yaşamasının nedeni bu, biliyorsun...

"Bir başkasını iskeletine kadar tanımak ne korkunç! Nasıl başardın bunu? O kendini böyle net bilemezken, nasıl başardın onu iskeletine dek görebilmeyi?"

Dedi: Çünkü ben onun dişisiyim!..

Sustular.

Dedi: Artık gitmem gerek. Hoşçakal.

Kalktı, çabucak gitti. Giderken gözleri, burnu ve kulakları yanındaydı. Kıvırcık saçlı kadın bir süre mutfakta kalakaldı. Sonra gidip, salondaki kanepeye uzandı.

Uyandığında genç adam başucunda dikilmiş gülümsüyordu.

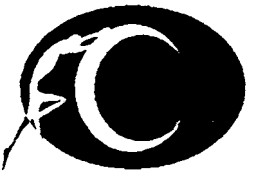
"Neden burada uyudun güzelim? Mutfaktaki kahvaltı masası da ne öyle, gören de gece misafirlerin vardı sanacak... Hadi kalk bakalım, çay hâlâ sıcak. Ben şöyle bir çıkıyorum. Bakalım çocuklar ben yokken projeyi becerebilmişler mi, bir kontrol edeyim. Sonra annemlere uğrayacağım. Akşama ançuezli pizza getireceğim, biraz İtalya'yı anarız. Haa, akşam televizyonda çok sevdiğim bir bilimkurgu var, seyrederiz beraber olur mu? İstersen biraz da Hesse okurum sana, özlemişsindir mutlaka." Adam gittikten sonra kadın mutfak masasına baktı. Göz boncuklu anahtar orada duruyordu. Antredeki boy aynasına gidip, kendini seyretti. Fakat gerçek kendini bulamadı bir türlü.

Hiç telaşlanmadan yatak odasına geçip, İtalya'dan getirdiği, henüz açmadığı bavuluna Adrienne Rich, Doris Lessing, Mevlânâ, Yunus Emre kitaplarını doldurdu. Kendi anahtarını da, göz boncuklunun yanına bırakıp, çıktı. Evde hiç izi kalmamıştı.

Nisan'85 Cezayir-Mart'87 Ankara.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Üç Kişilik Ağıt

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Celâl Ertem'in anısına...

Üç kişiydik.

Çetin, Ömer ve ben.

Çetin sinemacı olmak istiyordu. Ömer fotoğrafçı, ben yazar. Aynı yöne giden üç otobüsün içinde bilet ücretini henüz ödememiş üç yolcuyduk.

Çetin'in kıvırcık siyah saçları, Ömer'in pırıl pırıl yeşil gözleri vardı. Ben alımlı bir kızdım. Onlar beni güzel, ben onları yakışıklı bulurdum. Ama herkes en çok kendini beğenirdi.

On yedi, on sekiz ve yirmi yaşlarındaydık.

Üç kişiydik.

Uçak gürültüyle piste kondu. Sıcaktan mı, tozdan mı, titreşimden mi, dalga dalga bir buğu, incecik bir sis perdesi uçağı sardı sarmaladı. Merdiven eklendi, yolcular göründü. İstanbul'a ilk ve pek çok kez gelenler yere ayak bastılar.

Siyah saçlı kadın, ışıktan kamaşan gözlerini siyah bir gözlüğün arkasına koydu, rahatlamış miyop bakışlarla etrafı arandı.

Bulamadı.

Yüzünde ne hoşnutsuz, ne de hoşnut bir ifade vardı.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Pasaport kontrolünü geçti. Türkçe bilmeyenlere hiç yardımcı olmadı bu kez. Bagaj iade salonuna girdi. Yine dışardakileri miyop miyop aradı. Bulamadı. Tek bir valizi vardı. Aldı, çıkışa yöneldi. O sırada genç adamı gördü. Kıvırcık siyah saçları eskisi gibi yumuşak dökülüyordu omuzlarına. Bir de mavi siyah pırıl pırıl bir sakal uzatmıştı. Otuz üç yaşından çok, ayrıldıkları yaşında gösteriyordu.

Birbirlerini gördüklerinde kırık bir gülümseme aralarında yayıldı, kalabalık içinde ikisine incecik bir yol açtı. Bu yoldan yürüyüp, kucaklaştılar. Gözleri birbirinden kaçıp, kayıplara karıştı.

— Pek değişmemişsin.

— Sen de öyle, kocaman küpeler...

Zoraki gülümsediler. Bu gülümseme tonlarca yük ağırlığında yordu onları.

Bir taksiye bindiler.

— Yolculuğun iyi geçti mi?

— Karın nasıl?

— Gezmediğin kaç kıta kaldı şimdi?

— Oğlunun adı ne?

— Berk. Kitabını okudum.

— Kaç filmin oldu bu sonuncuyla?

Üç kişiydik.

Çetin, Ömer ve ben.

Bir mobilete üç kişi ancak çocukken sığar, bir de yirmi yaşının alt sınırındayken...

Nisan'ın en pis, en sulu pazarında Ömer'in mobiletini kutlamak için rüzgârdan hızlı giden sarı, elden düşme mobiletin üzerinde, birbirimizi duymadan, ama her söylediğimize gülerek, İstanbul dışına pikniğe gidiyorduk. Trafik, yağmur, soğuk, çamur bizi hiç etkilemiyordu. Bizim dışımızda bütün dünya çabucak bir sığınak bulmak telaşıyla, yanımızdan bize ters yönde akıyordu. Deniz yeşil, bulanık

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ve kaygılıydı. Gök gri, bulutlu ve sancılıydı. Başka bir renk yoktu zaten: Yeşil ve gri!

— Doğa menstrüasyon geçiriyor çocuklar!

— O ne demek lan?

— Menstrüasyon oğlum, bilmiyor musun?

— Ne dedin?

— Hay cahil herif hay, aybaşı oğlum, aybaşı!

— Haaa, doğru be. Baksana nasıl altüst olmuş, rengi solmuş. Hah hah ha...

— Size göre hava hoş değil mi? Başınıza gelseydi anlardınız ne sancılı olduğunu...

— Aman be kızım, bozulma yahu. Bak biz doğayı aylık periyodunda bile yalnız bırakmıyoruz. Seviyoruz onu, değil mi Ömer, hıı?

— Ne buyurdunuz? Bağırın biraz, duyamıyorum...

— Doğayı seviyoruzzz, dedimmmm!!!

— Hah haa, elbette, bütün kadınları seviyoruz, hepsini, hepsini, hah ha ha...

— Ben bütün erkekleri sevmiyorum ama...

— Bizi sev yeter güzelim. Heyyy, ne yapıyorsun, sıkı tut belimi, delirme yine...

— Sizi ve Mustafa'yı seviyorum, hi hi hiii...

— Bakalım Mustafa ne kadar dayanacak sana hah hah ha..

— Hah ha haaa....

— Hih hi hiii...

Kadınla erkek, İstiklâl Caddesi'ndeki "Sinema Günleri" kalabalığında hiç konuşmadan yürüdüler. Emek Sinması'na girdiler. Kapıda adamı tanıyan birkaç kişi selam verdi. Gençler arasında adamı gösterip fısıldaşanlar oldu. Onlar bunun tadını çıkartacak kadar keyifli görünmüyorlardı. Adam iki çay aldı sinema büfesinden. Kadın çayı içmedi. Çay sehpada tek başına kaldı. İnsanlar festival filmlerinden

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

birini izlemek üzere sinema salonuna girdiler. Kadınla adam, sinema bekleme salonunda yalnız kaldılar. Adam Maltepe sigarası çıkarttı, kadına uzattı. Kadın sigarayı bırakalı beş yıl olmuştu, başını iki yana salladı. Adam kendine bir sigara aldı, sigaranın ucundan azıcık kopartıp, bu kâğıdı filtreyle, sigaranın birleştiği yere sardı, yaladı, yapıştırdı. Kadın onu izledi. Tam sigarayı yakacakken, göz göze geldiler. Adamın çevik parmakları dondu kaldı. Kadın yüzünü buruşturdu.

— Sigaraların filtresi eskisi gibi kolaycacık kopuyor mu hâlâ?

— Hayır ama... Alışkanlık işte...

— Üçümüz de böyle yapardık o zamanlar...

— O zamanlar ya...

— Yalnızca yedi ve koskoca yedi yıl önce.

— Ondan önceki en güzel altı yılı ne yaptın? Öldürüp attın galiba?..

— İnsan gençliğine kıyabilir mi?

— ... 'Biz yaşlanamayız be çocuklar!' derdi.

Adamın sesi çatladı, yarıldı, parçalandı, un ufak oldu. Sigarası parmakları arasında ezildi, dağıldı, tütün ellerine bulaştı, kokusu bütün dokularına sindi. Adam bu kokudan bir daha asla arınamayacağını o anda anladı. Kadın kokunun rengini gördü, gözleri kamaştı, dayanamayıp gözlerini sımsıkı yumdu. Katlar arasında bozulmuş küçücük bir asansörün içinde bütün dünyayla ilişkileri kesili kalakalmış, ama bundan kurtulmak için kıllarını kıpırdatacak hali olmayan iki kişiydiler. Birinin alarm düğmesine basması, kapıyı yumruklaması, duvarları tekmelemesi gerekiyordu. Bile bile öylece kaldılar. Uzun mu?.. Hiç bilemediler. Acının paylaşılamayacağını bilerek, yine de yan yana olmaktan şikâyetsiz, yapayalnız, üstlerine çöken ağırlığa katlandılar.

Asansörün bozulduğunu dışardan fark edenler oldu.

Film arası verildi. İzleyiciler sinema bekleme salonuna

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

akın edip, aylardır hiç sigara içmemiş gibi duman duman tütün bulutunda boğulunca, kadınla adam dünyaya dönmek zorunda kaldılar.

Festivalde insan, çoktandır görmediği eski yakın-dost, eski kalp-ağrısı, eski düşman ve tanıdıklarına, yenilerinden daha sık rastlar.

— Aaa Berrak, sen Türkiye'de misin? Ne zaman döndün? Kalıcı mısın?

— Çetin merhaba yavv, nerelerdesin? Son filmini göremedim ama, hakkında çok şey işittim... İyisin haa?

— Ömer nerede çoktandır? Ne o "üçü bir yerde" bozuldu mu yoksa?

Adam aceleyle bir sigara çıkarttı, mekanik hareketlerle yine ucundan bir parça koparttı, kâğıdını filtreyle sigaranın buluştuğu yere sardı, yaladı, yapıştırdı, yaktı. Kadın hiç bakmadan bütün bunları bildi.

— Biz de Ömer'i konuşuyorduk Çetin'le.

— Evet. Ömer'i anlatan bir film yapacağız birlikte. Berrak yazacak, ben çekeceğim.

— Üçümüzü anlatan bir film olacak bu!

Birbirlerine önce hayretle baktılar, sonra havaalanında buluşmalarından beri ilk kez gerçekten gülümsediler. Yıllardan beri ilk defa eski çocuk bakışlarını aynı anda buldular, tereddütsüz o bakışları yerleştirdiler gözbebeklerine. Kemiklerini ezen tonlarca yük tam o sırada kalktı, isteksizce çekip gitti. Çöreklenecek yeni bedenler aramaya başladı. Tüy gibi hafifleyen – hâlâ – genç bedenleri dikleşti, rahatladı. Paylaşacak bir şey bulmanın keyfiyle birbirlerinin sözünü kese kese filmi konuşmaya koyuldular.

Üç kişiydik. Çetin, Ömer ve ben.

Deniz yeşildi, gök gri, rüzgârın rengi çamur.

Ömer'in elden düşme sarı mobiletinin üzerinde, renkli muşamba yağmurluk ve anoraklarımızla, bütün insanların

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ters yönünde hızla gidiyorduk. Gülüp duruyorduk. Niye güldüğümüzü kimse anlamıyordu. Biz de bilmiyorduk ki... Çocuklukla yetişkinlik arasında insanlar gülmek için ille komik şeylere, ya da esprilerin entelektüel analizlerine gerek duymazlar. Zaten her şey bir oyundur, komiktir, heyecanlıdır...

Yolcu otobüslerini kıl payı sıyırarak geçen mobiletin üzerinde yetişkinlerin artık göremediği bir şeylere kahkahalarla gülen bize, otobüslerin, otomobillerin camlarında korku ve endişeyle bakanların neden böyle çok kaygılandıklarını anlayamıyor, yeniden kahkahalarla gülüyorduk. Yoksa ölümden mi korkuyorlardı bunlar?

Ölüme de gülüyorduk...

Hah hah ha...

Oysa o gün ölüm hemen arkamızda bizi takip ediyormuş. Bir ara onu gördük, bembeyaz bir yüzü, siyah bir elbisesi vardı. Ölüm bir erkekti. Ama tanıyamadık.

Ölüm çığlık attı. O zaman yeşil deniz kenarında tek sıra olmuş siyah giysili yaşlı insanlar gördük. Tek sıra olmuş, bizimle aynı yöne doğru yürüyorlardı. Elleriyle kulaklarını tıkamışlardı.

Ölüm kendini ille de bize belli etmek istiyordu. Orkestrayı furioso bir finalde yöneten şef gibi kollarını savurdu. Bu kez, deniz kenarında tek sıra yürüyen yaşlı insanlar, gözlerini kapayarak ilerlediler. Bütün gördüklerimizi, soyut bir film çekimi çalışması sandık. O gün üçümüz de ölümü gördük, ama tanıyamadık. Kahkahalarımızı birleştirip, ölümün yüzüne tokatlar attığımızı bilemedik. Ölümün bize öfkelendiğini anlayamadık. Kendini ille de bize göstermek isteyen ölümün, giderek şiddetlenen alaylı kahkahalarımızla sendeleyip, kıyasıya hiddetlendiğini hiç anlayamadık... Çünkü tıpkı acı, ihanet ve ayrılık gibi ölüm de yalnız kitaplarda okuduğumuz, filmlerde, tiyatrolarda izlediğimiz

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

soyut bir kavramdı. Ölümün eti ve kemiği olacağını nereden bilecektik ki?.. Bu, doğuştan sağır birinin önce insan gırtlağını, sonra bulutları parçalayan bir çığlığı hayal etmesi kadar uzak bir kavramdı bize o yaşlarda... Ama ÖLÜM, bizi hiç affetmedi. Ölüm kincidir!

Eskiden geniş bir işyeriyken, yıkılmaktan kurtarılıp, onarılan bir Taksim binasının orta katına yerleşen Çetin'le Suna, yüksek tavanlara uzanan geniş duvarları rengârenk sinema afişleriyle dekore edip, yerleri minder, kilimlerle sıcacık döşemiş, eskiden kâtip odası olan bol pencereli beşgen çıkıntıyı yemek odası olarak kullanıyorlardı.

Berk babasının son filminin afişiyle uçak yapıyor, Nisan da onu izliyor, Suna yemekleri masaya taşıyor, Ayşe yemek müziği seçmek için kasetleri tek tek elliyor, her elleğinin notaları eline bulaşmış gibi onu mırıldanıyordu. Çetin telefonda annesinin kandilini kutluyor, Berrak küçük, siyah bir deftere harıl harıl bir şeyler yazıyordu. Ayşe sonunda Moustaki'de karar kıldı. Hepsi 'ma liberte'ye bir yerinden mırıltıyla katıldılar. Yemek masasında iki çocuğun tuzluk kavgası başgösterdi. Suna Berk'i, Ayşe Nisan'ı tuzluğu vermesi için azarladı. İki küçük, tuzluğu birbirine bırakınca, tuzluk ortada kaldı. Kimse tuzluğu kullanmadı.

Önceleri Suna'nın üzerindeki "ev sahibesi ve anne" rolü, sonra Ayşe'ye bulaştı. Sonra bu roller havada dağıldı, ufalandı, herkes evin sahibi ve iki çocuğun en yakını oldu.

Gece, çocuklara uyku dolu serin bir rüzgârla çabucak erişti. Önce Berk, sonra Nisan uyudu. Nisan uyumadan önce, minik yastığını yere koyup, henüz sözcüklere dönüşmemiş seslerle konuştu.

— Babası Nisan'ı uyutmadan önce yastıkla konuşur, bir yastığa, bir Nisan'a masal anlatırdı... Bu minder olmadan kızım uyumaz bu yüzden...

Küçük kız yastığına sarılıp, yüzükoyun derin bir uyku-

ya daldı. Diğerleri ona bakıp, gülümsediler. Cohen, Beatles, Livaneli, Selçuk, Su ve yine Moustaki dinlediler.

— Bu kaseti bana Ömer kaydetmişti.

— Aaa sana da mı? Bende de Moustaki kayıtları var onun.

— Evet, son zamanlarda kaset doldurup, armağan etmediği arkadaşı kalmadı.

Hepsi güldü. Kimi şaraba devam ediyor, kimi kahve içiyor, sanki hepsi şimdi aralarında olmayan, ama birazdan; her zamanki deli-dolu, ışıltısı hiç sönmeyen yeşil gözlerle, tükenmez bir kaynaktan akan enerjisini hâlâ nereye yönlendireceğine karar verememiş, çocuk kaygısızlığındaki berrak neşesiyle içeri dalacak birini bekliyordu.

Ayşe, yıllardır hiç değiştirmediği kısa, kumral saçları, iri çerçeveli miyop gözlükleri ve birbiri ardına eklediği sigarasıyla sık sık kalkıp Nisan'ın üzerini örtüp, çocuğu gözlüyor, bir yandan da Çetin'e laf yetiştiriyordu.

— Hayır cancağızım, yedi değil, tam sekiz yıl oldu.

— Kızım sen hesabı şaşırmışsın, İsveç'te yaşaya yaşaya.... Tamı tamına yedi yıl oldu...

— Neyin hesabını yapıyorsunuz çocuklar?

— Böyle cümbür cemaat beraber olmayalıberinin..

Hepsi parmak hesabına başladı.

Sessizlikte Moustaki'nin yumuşak, barışsever, hüzünlü ama kederlendirmeyen sesi kaldı havada.

— Bence sizler bir araya toplanmayalı sekiz yıl oldu!

Üçü de Suna'ya baktı. Suna, bal rengi, kıvırcık saçları, yumuşacık çizgileri, ela gözleri, uçuk pembe teniyle tıpkı Berk'in dişisiydi. İlerleyen gecenin solgun yorgunluğuyla bir kat daha güzel, dinlendirici, çekiciydi. Söylenmemesi gereken bir şey söylemiş gibi kızardı, utandı. O zaman iyice oğluna benzedi.

— Yani, biz Çetin'le evleneli beş yıl oldu da...

Sessizlik.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Doğru, Çetin'in Suna'dan önce iki evliliği daha...

Ayşe sessizliği gevrek bir kahkahayla bozdu:

— Nasılmış Çetin, İsveç matematiği doğru çıktı bak, hah hahh!

— Vay be, sekiz yıl olmuş ha?..

Sessizlik.

— Sizin şu film işi ne âlemde?

— İyi gitmiyor! Başlayamadık ki henüz... Berrak, soyut kavramların sinema dilini zorlayarak anlatılmasından yana. Ben de ona, Türkiye'de film yaptığımızı hatırlatmaya çalışıyorum.

— Yine mi soyut sanat tartışması çocuklar?

— Sorun soyut/gerçekçi sanat değil Çetin, kaliteli yapıt mutlaka alıcısını bulur.

Berrak'ın sesindeki alıngan, tiz kıpırtıları duyan Ayşe, hep olduğu gibi çıkan tartışmaları yatıştırıcı sesini bulup, onunla sordu:

— Ne gibi örneğin?

— ÖLÜM gibi! Ölüm'ü siyah pelerinli, beyaz yüzlü bir adam, ölüleri siyah giysili, deniz kenarında tek sıra yürüyen yaşlılar olarak gösterelim diyorum, Çetin bunu fazla soyut buluyor.

Sessizlik.

Şimdiye kadarki sessizliklerin en derini geniş salonu kapladı. Moustaki'nin sesi bu sessizliği doldurmaya yetmedi. Siyah elbiseli, beyaz yüzlü bir adam salonun ortasında, tuhaf bir dansa başladı. Çetin ansızın bağırdı:

— Onu bir yerde görmüştüm, evet evet, onu bir yerde görmüştüm. Bir yerde... Ama nerede?..

Üç kişiydik.

Çetin, Ömer ve ben.

O zaman Ömer'in babası gençti. Tıpkı oğlu gibi, ince uzun bacaklı, dar kalçalı, yeşil gözlüydü. Nisan'ın en sulu,

en yağmurlu, berbat pazarında önceden planlanan mobiletli pikniği yapabilmek için sırılsıklam ıslanmış, çamurlara batmıştık ama, keyfimize diyecek yoktu. Ertesi gün hasta olmak korkusu henüz tanımadık bir korkuydu o zamanlar.

O günün sonunda neden Ömer'lere gittik de, çoğunlukla yaptığımız gibi bize gelmedik bilmiyorum, hatırlayamıyorum... Kapıyı açan Ömer'in babası, ıslak halimize bakıp kaygılanmıştı.

— Girin içeri, girin! Hasta olacaksınız oğlum... Gel kızım içeri, bu haytaların arasında sen de erkek oldun çıktın zaten...

Kendimiz için hiç kaygılanmıyorduk. Bizim için kaygılanacak birilerinin varlığından kesinlikle emindik. Bizi seven, gözeten birileri mutlaka bulunuyordu. Üçümüzün de çocuklarına düşkün, geleneksel aile dokusunda annebabalarımız vardı. Kimseyi bulamadığımızda da birbirimizi gözetiyorduk. Birbirimize olan sevgimizden zaten hiç kuşkuya düşmedik. Kayıtsız koşulsuz bir inançtı insanların birbirlerini sevmesi ilk gençlik yıllarımızda... İnsanın mutlak yalnızlığıysa, Camus'de, Hesse'de, Sartre'da, Rilke'de satır aralarında gözümüzden kaçmış, ilk gençliğimizin bitimini sabırla bekliyordu kitaplıklarımızda...

— Ömer seni bir delikanlı aradı oğlum. Daha önce hiç görmediğim birisi. Bir arkadaşınız 'alınmış', haber verdi. Boykot komitesindenmiş?..

Üçümüz de kimin 'alındığını' anladık. Donduk kaldık bir an. Sanki o neşeli, çılgın üç çocuk gitmiş, yerine aceleye getirilmiş yetişkinler oluvermiştik. Sorumluluklarımız, görevlerimiz, 'memleketi kurtarma', 'insanımızı mutlu etme' yeminlerimiz çöreklendi yüreklerimize... Başkalarını, onlara hiç danışmadan mutlu edecek formülü uygulamala yetki ve hakkına sahip olduğunu sanmak çok gençken affedilir bir hatadır! On yedi, on sekiz ve yirmi yaşlarındaydık!

— Böyle elimiz kolumuz bağlı duramayız burda çocuklar!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

— Evet, bir şeyler yapmak gerek...

— Peki ne yapacaksınız bakalım, siz üçünüz?

— Bir arkadaşımızı polis götürmüş Talip Amca, kurtarmamız gerek onu.

— Onu anladık da, ne yapacaksınız, ondan haber verin hele...

— Devrimciye düşen görevi elbette! diye bir ağızdan bağırdık üçümüz de.

— Devrimcisiniz ha!...

Talip Amcanın sesi çatladı, titredi. Ses tonundan aldığımız kuvvetle, yeniden ateşli bir biçimde bağırdık:

— Evet devrimciyiz!

— Ellerime bakın önce siz! diye gürledi Talip Amca. Onu hiç böyle öfkeli görmemiştim. Ürkerek ellerine baktık. Elleri yılların ayakkabı ustası elleriydi. Müzede antik eser, ya da fosil inceler gibi eğilip, hiç görmemişcesine ellerine baktık bir an için. Bizim meraklı, ilgili, öğrenmeye aç/hazır ya da tertemiz, duygulu, sevecen bakışlarımız Talip Amcanın öfkesini aldı, götürdü. Babacan bir sesle söylenmeye, gülmeye başladı.

— Tövbe tövbe, la havle... Hey Allahım...

Biz de güldük.

— Siz devrimcisiniz ha?..

— Evet! (Koro halinde).

— İnançlarınız için ölümü göze alır mısınız peki?

— Elbette alırız! (Çok kararlı, koro)

Biraz önce ölüme rastlayıp, onu tanıdığımızın farkında bile değildik...

Adam senaryonun ilk sayfasını kırmızı kalemle çizdi, karaladı.

—Sinemada ilk sahne çok önemlidir. İzleyiciyi yakalamak gerekir, anlıyor musun?..

Kadın suratını astı, somurttu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Küçük bir büroda, bir masanın iki başında oturmuş, kahve içiyorlardı. Adamın elinde, filtresi sigara kâğıdıyla yamanmış bir Maltepe vardı. Birbirlerine kötü kötü baktılar.

— Böyle bir filmin, cenaze sahnesiyle başlamasının akıllıca olduğunda diretiyorum ben!..

— Hayır efendim. Türkiye sinema izleyicisi, canlı, neşeli başlangıcı sever. Sen olaya hâlâ edebi açıdan yaklaşıyorsun. Sinema dili, edebiyattan çok farklıdır.

— Peki filmin adı ÜÇ KİŞİLİK SAGU olacaksa, ne diye cenazeyi saklayalım izleyiciden?

— SAGU ne demekti yahu, hep unutuyorum...

— Geç dalganı sen daha... SAGU, Türklerin İslamiyetten önce ölünün arkasından yaktıkları ağıt.

— Olur mu be Berrak? SAGU yabancı bir sözcük, kimsenin ilgisini çekmez!

— İyi ama özü Türkçe...

Adam homurdanarak bir sigara daha çıkartıp, filtresini yamadı. Kadını görmezden gelerek, senaryoyu okumaya devam etti. Kadın somurttu. Bir süre böyle kaldılar. Kadın nefis bir keşif yapmışçasına keyifle haykırdı birden:

— Ömer'in babasının cenazede sana söyledikleriyle başlar, kısacık geçeriz o sahneyi biz de, hımm?..

Adamın gözleri bulutlandı, biraz önceki direngenliği çöktü, daldı, uzaklara gitti. Kadın onun geri dönmesini sabırla bekledi. Adam yavaş yavaş odaya geri dönerken, sayıklar gibi konuştu:

— Koskoca Talip usta, dağ gibi adam çökmüş, ufacık kalmıştı... Mezarın başında beni buldu, yanıma yaklaştı, elini omzuma koydu. Omzumu öyle bir sıktı ki, canım yandı. "Siz" dedi, "Siz üçünüz inançlarınız için ölürüz demiştiniz... Üçünüz beraber yaşayıp, beraber ölecektiniz... Hep öyle sandım. Sizi birbirinizden hiç ayrı düşünmedim ben... Ama...O öldü, siz yaşıyorsunuz..." Sesinde ne öfke, ne keder vardı. Şaşkındı yalnızca... Beni görünce o günü anım-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

sadığı, öylece aklına gelip konuştuğu besbelliydi. Hiç birimiz inanamıyorduk ki... Doğru dedim, doğru Talip Amca o öldü, biz yaşıyoruz...

— İşte film böyle başlasın diyorum ben...

Adam dalıp gittiği yolculuktan acele geri dönüp, kaldığı yerden bağırmayı sürdürdü:

— Olmaz dedim ya, bu senin edebiyatına benzemez!.. Kahveci delikanlı içeriye girdi, fincanları toplarken meraklı bakışlarla ikisini süzdü.

— Biz böyle konuşuruz, kavga etmiyoruz, meraklanma diye açıklamak ihtiyacı duydu kadın.

— Carlos Sorin'in filmini anımsıyor musun Berrak?

— Hangisini? Sinema Günleri'nde öyle çok film izliyoruz ki, şimdi hepsi karıştı kafamda...

— Canım şu Arjantinli genç yönetmen. Hani ikimiz de çok sevmiştik filmini?

— Kralın filmi!

— Tastamam o. Nasıl başlıyordu film? Yönetmen ve senaristler Patagonya Kralı'nın filmini nasıl hazırlayıp, nasıl çekeceklerini tartışırken filme giriyor, çekim çalışmaları, set ekibi sorunları ve yönetmenin özel yaşamı içiçe açılarak filmi götürüyordu. Hatırladın mı?

— Evet, çok iyi hatırladım. Biz de ilk o gün bizim filmin tasarılarını yapmıştık sinema bekleme salonunda.

Birbirlerine bakıp her şeyi anlamış bir keyifle güldüler.

— Kalk, hemen Emek Sineması'na gidiyoruz. Senaryoyu da al, orada ilk sahne yazımını yapacağız. Her şey orada başlamıştı, filmde de öyle olacak!

Acele kalkıp, bir taksiye bindiler.

Üç kişiydik.

Yaşamı savunmayı ve ona bağlanmayı ibadet sayacak yaşta hep ölümün sınırlarında yürüyorduk. Aşkı, cinselliği, duyguları ciddiye almıyor, onları küçümsüyor, daha kut-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

sal, daha önemli amaçlara yönelerek, saygın, yararlı, önemli olmak istiyorduk. Bu istekle ışık hızıyla akan bir slogan ırmağına gözümüzü kırpmadan atlıyorduk. Kimi zaman pankartla, el ilanıyla, afişle, kimi zaman kalemle, kâğıtla, objektifle...

— Yanındaki kız kimdi lan? Harika bir şeydi vallaa...

— Pes yani arkadaşım. Biz burada eylem koyalım diye ter dökelim, sen kız derdindesin...

— Ne var bunda? Eylem konsa da, konmasa da bu, kızın güzelliğini değiştirmez ki... O da var, bu da...

— Bu senin dediğin çok metafizik arkadaşım! Ayrıca o bizim eylem arkadaşımız, bacımızdır!

— Ne yani, aynı amaç için savaşanlar birbirlerini cinsiyetsiz mi varsayacaklar?

— Bak Çetin arkadaşım, senin kafanda hâlâ oturmamış, uçuk kalmış noktalar var! Sorumluluklarını unutarak, özgürlük savaşı veremezsin! Seninkisi özgürlük değil, sorumsuzluk! Git özeleştirini yap arkadaşım!...

Sık sık devrimci arkadaşlarımızın sert eleştirilerine, dışlamalarına maruz kalıyor, sorularımız, yorum ve tavırlarımızdan ötürü ya ciddiye alınmıyor, ya da "küçük burjuva alışkanlıklarından vazgeçememiş" olarak suçlanıyorduk... Ne kurulu düzen içinde, ne de desteklediğimiz "düzen arayışı" içinde tutunamayarak, karmakarışık, yanıtsız sorularla "devrimci sıkıdüzeninde" boğuluyor, kendi bilinmezliğimizde kayboluyorduk...

— O kadar grafik, afiş yaptık, yazı yazıp, fotoğraf çektik, bunlar kimsenin umurunda değil ama...

— Sevgisiz, cinselliksiz, sanatsız devrim olur mu abi?

— Bunlar şu anda önemsiz, ikincil öğeler-miş...

— Olur mu öyle şey be!

— Konuşsana Ömer, olur mu oğlum?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

— Başım ağrıyor benim. Bıktım bu tartışmalardan... Kafam karmakarışık...

— Söylesene, o güzel fotoğraflarını çekmek için ille objektifini işçi sınıfına mı foküs etmelisin? Doğanın, insanın olduğu her yerde güzellik ve çirkinlik olduğunu inkâr edebilir misin?

— Sonra soyut sanatı yok saymak, küçümsemek niye? Picasso'nun Guernica'sı Paul Eluard'ın "Guernica Zaferi" şiiriyle sergilendiğinde karşı çıkanlar, Guernica kentinin, sivil halka yöneltilen o kalleş hava saldırısının daha iyi bir sembolünü yaratabildiler mi bakalım? Uluslararası antifaşizm sanat dilinin, sentetik kübizmle de, gerçeküstü biçim çarpıtmalarıyla da pek güzel yaratılabileceğinin en güzel kanıtıdır Guernica!..

— Aman Berrak, soyut sanat tartışmana başladıysan ben kaçayım, artık çenen kapanmaz senin valla...

— Kapanmaz ya. Sanatın gerekliliğini ve soyut sanatın önemini sonuna dek savunacağım! Hem benim soyut sanat tartışmam varsa, sen cinsel özgürlük savlarınla başımıza daha az mı iş açıyorsun sanki?

— Hah ha, iyi yapıyorum ama... Devrim, içinde cinsel devrim olmadan olur mu yahu? Herkes birbirinin bacısı, kardeşi... Sonra, aaa bir bakıyorum iki gün önce tanışıp, evleniyorlar. Niyeymiş? Söyleyin niyeymiş bakalım? Çünkü halkımızın geleneklerine ters düşmemek gerekmiişş... Allahaşkına bunun 'görücü usulü' evlenmekten ne farkı var? Söyleyin be!.. Hem neden Freud tartışılmayacakmış bakalım? Eğer yanlış söylemişse, bu tartışılarak bulunur, yasaklanarak değil, tamam mı?

— Ya bırakın bağırıp, çağırmayı da birer çay daha içelim. Berrak paran var mı? Hadi üç çay alıversene be güzelim. Çetin çıkart sen de üç sigara.

Sigaralarımızın filtrelerini sigaranın ucundan koparttığı-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

mız kâğıtlarla yamayıp, filtreli sigara içtiğimiz için eleştirildiğimizden çekingen içiyorduk.

— Berrak be, senin şu Mustafa ne yapıyor? Bak iyi birisi o, kaçırma onu da elinden, kızarım sonra haa?..

— Berrak oğlanı korkutup, kaçırmıştır çoktan ha, hah hah ha!...

— Yok be çocuklar... Bu kez iyice tutulup, hiç ayrılamamaktan korkuyorum.

— Ne varmış, sevip bağlanmakta?

— Sen anlamazsın Ömer, Berrak 'exist' takılıyor ya... Hah hah ha!..

— Boşver sen onu Berrak. Gırgır geçmese ölür bu herif. Söylesene ne var bu kadar korkacak sevip, bağlanmakta? Keşke öyle birine rastlayabilse insan..

— İşte korkum da bu ya. Çünkü... çünkü öyle birisi olamaz çocuklar. Bu, yalnızca kafamızda yarattığımız bir imge! Yine de, bana öyle geliyor ki, yaşam boyu bu imgenin peşinde koşup duracağız, maalesef...

— Yine kitaplardan okuyorsun bize Berrak, hah hah ha!...

— Üzme kızı be Çetin!..

— Ben değil, okuduğu kitaplara bozulanlar üzüyor onu.

Sol kitapları devlet, bireyci kitapları solcular yasaklıyordu. Varoluşculuğu tartışmak, merak etmek bile çürümüşlük sayılıyor, bilinçaltı tanımlamalarını sorgulamak, dinsizlik kabul ediliyordu.

Dinsiz olduğunu söyleyen sıkı Ortodoksların köklü değişimleri hazırlamasındaki aksaklık, yanık kokusu gibi burnumuza geliyor, ama neyin nerede aksadığını, ateşi mi kısıp, suyu mu çoğaltmamız gerektiğini bir türlü bilemiyorduk. Bir yandan 'dava' arkadaşlarımızı seviyor, daha "insanca ve hakça bir düzen" kavgasına inanıyor, beri yandan istenen bu düzen için verilen sinyaller bize çok kısır geliyordu.

'Doğru' ve 'güzel' tek miydi?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Önümüze yalnızca iki seçenek konmuştu, bunun ne ortası ne de kenarı olanaksızdı. Tartışma toplantılarında bile belli sınırların dışına çıkmak tabuydu ve derhal uyarılıyorduk.

İnsanın uğruna ölümü göze aldığı inançlarına tabu barikatları koyması olası mıydı? Hayatı bilmeyen, ölümü görüp de tanımayan, bekâreti bozulmamış çocukların inancı, önce yaşama, aşka ve dünyaya sevdaları değil midir?

İnsanın önce kendini tanımakla başlayan "inanç" serüveninden kimse söz etmiyordu bize. Çoğumuz ilk yirmilerimizdeydik, doğru; peki son otuzlarındakiler?... Belki de biz sağırdık?..

Kesinlikle "davadan dönen" olmak istemiyor, bundan çok ürküyor, hızla akan o kıpkırmızı nehirdeki binlerce damladan üçü olarak yuvarlanıyorduk. Belki daha sınırda, belki daha rahatsız ve sorularla dolu... Ama gürül gürül, uğul uğul...

— Küpe taktığım ve makyaj yaptığım için bizim kadınlar derneğinden bugün eleştiri aldım çocuklar...

— O niye o? Devrimci kadınlar küpe takmaz mıymış?

— Berrak, sen birkaç ay önce de, sokakta sigara içtiğin için ihtar almıştın değil mi, hah hah ha!..

— Evet, halkımıza ters düşmekle suçlanmıştım.

— Bana bak, sen o dernekten de dışlanacaksın kızım. Sonunda kapkara McCarthy listelerine alınacaksın ha!

— Ama bu çok saçma Çetin. Bu basbayağı şekilcilik, tutuculuk...

— Şişşşt susun, Ayşe geliyor!

— Oğlumuz Ömer, kızımız Ayşe'ye fena halde tutulmuştur, gibi gelir bize hıı?

— Belki de imgelerinin kadınını gerçek hayatta buldun? Ömür boyu beraber olacağın kadını ha? Hah hah ha...

Ömer Ayşe'den ömür boyu ayrılmadı.

Üç kişiydik; Ayşe geldi, dört olduk!

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Adam set amirine acele acele bir şeyler anlatıyor, insanlar koşturuyor, sesler, renkler, kokular birbirine karışıp, akıyordu. Kadın bu karmaşanın içinde kaybolmuş, sindiği köşeden olup biteni izliyordu. Adam çoktan onu unutmuş, kendinden geçmiş bir tempo içinde, oyuncularla, makyözle, kameramanla – sanki – kavga eder gibi konuşuyor, koşturup duruyordu.

Sekizinci sahne için hazırlıklar tamamlandı, herkes yerini aldı, sesler kesildi. Adam bağırdı:

— Dikkat, kamera!

Tırrrrr... diye bir ses duyuldu. Ömer'i oynayan aktörle, Ayşe'yi oynayan aktris el ele çay bahçesine girdiler. Ayşe (oyuncu), Ömer'in (oyuncu) omzuna yaslandı, gülümsedi. Sevgiyle bakıştılar. Bir masaya oturdular. Garson geldi, çay istediler. El ele denizi seyrederken, Ömer, Ayşe'ye evlenme teklif etti. Çok romantik bir sahneydi, herkes keyifle çekimi izliyordu. O anda hiç beklenmedik bir şey oldu, kadın bağırdı:

— Böyle de olmaz ki ama!...

Çekim durdu, herkes şaşkın bakıştı, sonra bir karışıklık başladı.

Adam hışımla kadının yanına geldi, gözlerinden ateşler saçarak bağırmaya, ellerini kollarını havada sallamaya başladı:

— Deli misin sen be?.. Ne halt ettiğini biliyor musun? Berbat ettin, bombok ettin çekimi... Senin kitaplarına benzemez bu iş!.. Beğenmedin mi yırt at sayfayı haaa? Film çekiyoruz biz kızım!.. Her saniyesi para bu işin tamam mı? Anladın mı?

Kadın sinirli sinirli dinledi, bekledi, sonra o da bağırdı:

— Ömer'le Ayşe böyle Yeşilçam filmlerindeki ısmarlama sahneler gibi evlenmediler! Esas sen ne yapıyorsun? Yeşilçam'da çalışıyorsun diye her şeyi sulandıramazsın anladın mı? Şu hale bak! Ne bu Allahaşkına? Ömer Ayşe'ye değil,

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Ayşe Ömer'e evlenme teklif etti, hatırlasana... Hep beraber kebapçıdaydık. Hep birlikte gidip, yüzük aldık onlara...

— Bana bak Berrak, ukalalığı bırak. Dökümanter yapmıyoruz burada. Ayrıca zahmet olacak ama, biraz düşünürsen, filmin yönetmeninin sen olmadığını anlarsın! Beğenmiyorsan git on cilt roman yaz, ama beni rahat bırak Tanrı aşkına! Çekil git, git görmek istemiyorum seni burada!

Kadın gitmedi. Bu ikisi, yarım saat kadar birbirlerinin üstüne yürüdü, bağırıp, çağırdı, settekileri korkuttular. Sonunda yorgun düşüp, kavgayı kestiler. Çekim ertelendi.

Üç kişiydik.

Ömer Ayşe'yle evlenince dört olduk.

Ayşe'nin mühendis babasının onlara bıraktığı küçük çatı katında sık sık birlikte oluyorduk. Kitap, kâğıt, fotoğraf, sinema, çay, kahve, şiir, resim, roman, felsefe, dergiler, çay, kahve, sigara, sigara, sigara ve boykot olmadığı zaman okul.

Mutluyduk: Ayşe dostluğumuzu kavramış, bizi kabul etmiş, bizden biri olmuştu.

Mutsuzduk: Arkadaşlarımız gözümüzün önünde yaralanıyor, tutuklanıyor, öldürülüyorlardı. Okulda, sokakta, yürüyüşte hep yanıbaşımızda gezinen ölümün soğuk soluğuyla itilip-kakılıyor, taşlanıyor, coplanıyorduk. Patlayan her bombanın koparttığı kol, bacak, kafa kadar, yaraladığı, öldürdüğü bir o kadar umut, heyecan, gençlik...

İşkenceye giden ve dönebilenlerin akıl almaz hikâyelerinin yarattığı gerilim...

Kendi içinde, artık birbirine dönen namluların kalleş acımasızlığı... Tartışmaların, özeleştirinin çabucak teorik bilgi bombardımanına dönüştüğü gergin ortamlarda monologlaşan diyaloglar...

Kitle içinde yapayalnızlık, iletişimsizlik, içten içe artan katı sıkıdüzenin sıkıştırdığı genç yüreklerde boğulan "aydınlık"lar, "ak günler", "özgür yarınlar".

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Her an bir organımızı alıp koparacak bir bomba, alnımızdan girip, beynimizi delip geçecek bir kurşun korkusu, polis endişesi, sabah okula gitmek için evden çıkılırken, bir daha geri dönülemeyebilirliğin tedirginliği...

İlk yirmilerinde ölüme böylesi yakın olmanın yarattığı sağlıksız duyarlılıklar, tarifsiz korkular, paranoya, tedirginlikler, endişe, acelecilik ve çocuksu hırçınlıklar bizim "yetmişli" kuşağımıza bir daha asla kurtulamayacağımız damgasını vurmaktaydı...

Mutsuzduk: Acı çekiyorduk, güvensizdik, umutsuzduk...

Üç kişiydik, Ayşe'yle dört olduk.

Çetin'in ilk karısıyla beş, Mustafa'yla altı.

İlk giden ben oldum.

Ayşe, küçük Nisan'ı kucaklamış acele acele geldi, Berrak'la Çetin'i oturdukları masada buldu. Kucaklaşıp, öpüştüler. Nisan'ın "ne kadar güler yüzlü bir çocuk" olduğunda bir kez daha anlaşıp, kızı öpüp, kokladılar. Nisan'a meyve suyu, kendilerine çay istediler garsondan. Berrak çay radyasyonlu diye hep kahve içiyordu, yine bozmadı prensibini. Diğer ikisi Berrak'a takıldılar. İçecekleri geldi, Ayşe'yle Çetin birer sigara yaktılar. Eskiden yaptıkları gibi Fenerbahçe çay bahçesinde toplanmışlardı.

—Suna habire kavga ettiğinizi söyledi dün telefonda. Doğru mu? Aman çocuklar, şu filmi bitirinceye kadar bozuşmayın, gözünüzü seveyim!

Berrak somurttu. Çetin sigarasını tüttürdü. Yanıt veren olmadı. Çetin dayanamadı sonunda:

— Yahu Ayşe, sinema dilini daha yeni söken birisi, filmin her karesine burnunu sokar, inatla burnunu orada tutarsa çıldırmaz mısın? Ben çıldırıyorum billahi...

Ayşe her zamanki arabulucu, yatıştırıcı, ılık gülümsemesiyle onları süzdü. Gerçekten araları bozuktu bunların!

— Ne oluyor size?.. Heyyy, kendinize gelin. Ömer'i an-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

latan filmi yapıyorsunuz güya. Şu halinize bakın bir!... Biriniz okyanusu aştı geldi, öbürü işini gücünü bıraktı, ama filmle değil, birbirinizi yemekle uğraşıyorsunuz be!...

Babasının adını duyan Nisan, neşeyle bağırmaya başladı:

— Ömey, Ömey, Ö-mey!...

Üçü de şaşırıp kaldı. İçleri burkuldu, berbat oldular. Yutkundular, derin nefes aldılar, iç geçirdiler, sustular. Küçük kız, babasının adına neşeli bir şarkı bestelemiş, keyifle söylüyordu.

İlk toparlanan Berrak oldu:

— Peki Çetin istediğin gibi olsun. Senin istediğin gibi çok romantik(!) biçimde evlensin Ayşe'yle Ömer. Ömer'in İsveç'e gidişi, bir yıl sonra Ayşe'nin ona katılması kısa resimlerle verilsin.

— Resim denmez ona!

— Her ne denirse işte! Ama benim Ömer'den yedi ay önce Türkiye'den ayrılışımın nedenini yalnızca sanat sorunları olarak gösteremezsin. Yanlış olur bu! İnandıklarımıza, sevdiklerimize, dahası kendimize yalan söylemek olur bu!

İkinci çaylar, kahve geldi. Nisan'a seyyar kozhelvacıdan kâğıt helva alındı. Haziran'ın ilk günlerinin yaza dair umudu havada gözle görülür bir tazelikle dolaşıyordu. Ayşe dalgın dalgın konuştu:

— Senin Mustafa'yı, bizleri, evini, bir anlamda "mücadeleyi" bırakıp gidişinin asıl nedenini, batıda bir üniversiteden kazandığın iyi bir burs olarak görmedik biz...

Sesi uzaktan geliyor gibiydi. Masanın örtüsüyle oynuyordu.

— Sen her şeyden, hepimizden daha umutsuzdun sanki... Eşyalarını topladığın o geceyi hiç unutmuyorum. Tedirgindin, rahatsızdın, kederliydin. Mustafa'dan ayrılmak çok zor geliyordu. Bizlere bakıp bakıp gözlerin doluyordu.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İşin garibi, bunları hiç belli etmediğini sanıyordun. Biz de sana yardımcı olmak için anlamamış görünüyorduk. Duygularını gizlemek için habire konuşuyordun. Hiç susmadan anlatıyordun. Diğerlerinin eleştirdiğin teorik alıntıları gibi, sanat üzerine, insan yaratıcılığına vurulan zincirler üzerine... Hiç susmuyordun...

Çetin heyecanlandı:

— Evet, işte bunu vermeliyiz filmde... Fanatizmin her konuda sakat olduğu mesajını...

Üç kişiydik. Önce ben gittim.

Sanatın küçümsenmeyeceği, edebiyatın yalnızca zalim toprak ağalarını, akıllı, yürekli, ağlamaz/yenilmez işçileri, hain din adamları, bilinçli, çok akıllı köy öğretmenleri, dayanıklı, "erkeğine" daima destek, fedakâr kadınları, bunalmış kadınları bilinçlendirip, sonra ölüme koşan yakışıklı üniversiteli delikanlıları anlatan risaleler olmadığı kıtaları keşfetmek (!) ihtiyacıyla... "İnsana ait hiçbir şeyin yabancı" sayılmayacağı bireyleri (?) bulmak gereksinimiyle... 'BİZ' olmadan önce, 'BEN'i öğrenmenin gereğine inananlara, bunu 'ihanet' saymayanlara dokunabilmek için... Boğulmadan, yok olmadan, çıldırmadan, sakatlanıp, ölmeden önceki son gücümle çantamı hazırladım...

Ömer kızdı bana. Çetin aldırmaz göründü, Mustafa çok kederlendi. Sonra Ömer gitti. Gitmek zorundaydı.

Çetin kaldı.

Üç kişiydik, sonra altı olduk.

Hepimiz bir yana saçıldık, evlerimiz dağıldı...

Çevremiz kanayan beden ve yüreklerle doldu... Boşanmalar, ruhsal çöküntüler, alkole sığınmalar... Hepimizde başka başka beliren yaralar, sakatlıklar...

Üç kişiydik, önce ben gittim...

Kadınla adam sette daha az kavga çıkartıyorlardı artık.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Birbirlerine biraz daha katlanır olmuşlardı. Hatta, çekimi yanyana izledikleri bile oluyordu.

İç Plan 34: Dikkat!.. Kamera!

Tırrrrrrrrrrrrrr...

Berrak (oyuncu) — Kesinlikle katılmıyorum. Tamamen yanlış bu söyledikleri...

Çetin (oyuncu) — İyi ama, bu tavrınla, bu tonunla onlara hiçbir şey anlatamazsın...

Berrak (oyuncu) — Söylesene Tanrı aşkına, "iyi bir devrimci soyut sanatı savunamaz!" ne demek? Nedir "soyut"tan anladıkları?...

Çetin (oyuncu) — Gerçekçiliğin karşıtı!

Berrak (oyuncu) — Onlara ibret-i âlem için şu olayı anlatacağım, mutlaka, evet mutlaka bilmeleri gerek bu hikâyeyi... Kübalı devrimci bir grup, Batista Sarayı'na saldırmadan önce, emir gelene kadar küçük bir evde birkaç gün beklemek zorunda kalmışlar. Her biri sevdiği şeyleri yaparak vakit geçiriyor, şiir yazıyor, satranç oynuyormuş. Bu devrimcilerin arasında iki tane de ressam varmış. Biri realist, öbürü soyut sanattan yana. Kavga-dövüş, hatta yumruk yumruğa varacak denli şiddetle tartışıyor ve resim yapıyorlarmış. Saldırı emri geldiğinde, bu iki ressam ülkelerinin geleceği için omuz omuza savaşmış ve ölmüşler!

Çetin (oyuncu) — "Modern sanatçıları, burjuva ideolojisinin çanak yalayıcıları olarak kolayca karalayanların, bu öyküyü bilmelerini isterdim..."

— STOP! Stoppp!... Kesin bu rezaleti! Bu çok tiyatral, çok slogancı!

— Sinema dilini katlediyorsun yine!...

Oyuncular ve set çalışanları bıkkın bakıştılar. Adamla kadın yeni bir kavgaya başlamıştı.

Çetin'le Suna'nın Taksim evinde çocukları uyuttuktan sonra yine Moustaki dinleyerek – araya bolca Yeni Türkü

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

eklemişlerdi son günlerde – yerlere oturmuş, şarap içiyorlardı.

Bir süredir Ayşe'nin sık sık dalıp gittiği gözlerinden kaçmıyor, bu durum Suna'nın sevecen yüreğinden âdeta refleksle taşan ataklarla, Ayşe'nin yiyecek, içeceğini tazeleme, çocuk sorunları ve havalar üzerine koyultulan ani sohbetlerle geçiştiriliyordu.

Gece ilerledikçe Suna da yoruldu. Çetin bütün günü kent dışında bir tanıtım filmi çekimiyle geçirmişti, yorgundu. Berrak'ın erkek arkadaşı Türkiye'ye gelmişti, onun girişi ve yerleşimi yarım gününü almıştı, yorgundu. Ayşe cam kenarında yine dalıp dalıp gidiyor, önündeki şişeleri acele acele "deviriyordu". Ayşe'nin ağladığını hiç görmemişlerdi. Ne "yaprak dökümü"nden önceki o kanlı, o panik dolu günlerde, ne de cenazede... Acısını yalnız yaşayan, gözyaşlarını içine biriktirenlerdendi o.

Birden inler gibi konuşunca, hepsi ürktü:

— Hâlâ inanamıyorum ki... Ama yok işte, yok! Bir daha da hiç olmayacak.

Çaresiz bir sessizlik.

— Hepimiz buradayız, ama o... Hem de pisi pisine...

Ayşe sayıklar gibi sürdürüyordu konuşmasını. Belki de onun ağlaması böyleydi? Kimse ilişmedi.

— Ne politik göçmenlik, ne İsveç'teki parasızlık, ırkçılık, yalnızlık, hiçbiri, hiçbiri yıkmadı onu. Hep aynıydı. Çocuk gibi heyecanlı, atak, umutlu... Çok çaresiz kaldığında... Paniklenince... Sizleri anardı... Eskisi gibi olacağız... derdi...

Çıt çıkartmadan onu dinliyorlardı. İlk kez anlatıyordu Ayşe. Belki son kez!

— Olof Palme'ye saygı sergisi açacaktı... Elindeki bütün Palme fotoğraflarını derledi, topladı... Palme'nin ardından bir sergi açmalı... diyordu... Ölenin ardından saygı...

Önündeki şarap şişelerinin boşaldığını anlayınca, uza-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

nıp ortada duran bir başkasını aldı, onu da acele acele içmeye başladı. Yine hiç ilişmediler. Sessizlikte bir sevgi çemberi oluşturup, Ayşe'yi içinde özenle tuttular.

— Hiçbiri olmadı. Olamadı... Saçma sapan bir trafik kazasında hem de...

Ama bunun ne önemi var artık...

Sustu. Şişeleri salladı. Hepsi boştu. Boş boş baktı, sonra pat diye uzandı ve öylece kaldı.

Önce çok korktular, yanına koştular. Nefesini dinlediler, nabzını saydılar. Huuhh!... Derin soluk aldılar.

Ayşe sızmıştı.

Üç kişiydik.

Dünyanın değişmesini, güzel ve hakça olmasını istemiştik.

Artık yedi kişiyiz. Ve hâlâ dünyanın daha güzel ve hakça olmasını istiyoruz...

Nisan'87 İstanbul-Kasım'87 Ankara.

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Althusser Şimdi Ne Yapıyor?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Vaktiyle Galata Köprüsü'ne...

Sizi hiç tanımayan birini sık sık düşünüp, onu merak ettiğiniz oldu mu? Ben böyle tuhaf saplantıları olanları anlamazdım doğrusu. Bunu çocuksu bulduğumu da itiraf etmeliyim.

Bir kız arkadaşım var, her Aralık ayının birinci günü Woody Allen'i anıyor, onun yaş gününü kutluyor bir başına.

Oğlum şarkıcı Madonna ve futbolcu Maradona'yı merak ediyor. Karım evlendiğimizden beri, şiirlerini çok sevdiği Attila İlhan'ı. Annem hep Reşat Nuri, Münir Nurettin'i, babam İsmet İnönü ve Müzeyyen Senar'ı merak ederdi.

Bir dayım vardı. Yıllar önce bir gemiye binip Amerika'ya gittiğini söylediler. Bir daha hiç haber alamadık ondan. Bana, siyah bir kadınla sevişmeyi çok merak ettiğini söylemişti o zaman. Küçücüktüm. Aklımda kapkara bir kadın imgesi kaldı. Çok korktum.

Bir süredir ben de Althusser'i merak eder oldum. Kendimi sık sık onu düşünürken yakalıyorum. Bendeki bu tuhaf merak ne zaman başladı, tam çıkartamıyorum, fakat ne zaman bunu araştırsam hep Galata Köprüsü'nün sökülüş haberiyle çakışıyor kafamda. Neden böyle, bilmiyorum.

Galata Köprüsü'nü söküyorlar. Yaşlandım mı nedir, bu-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ruk, hüzünlü hissediyorum kendimi. Galata Köprüsü, insanın hep yanında var olmuş, olacağına inanılmış, sağlam, sağduyulu, gençliğinde çok güzel olduğu besbelli, esprili, anlayışlı, sırdaş, artık piyasada bulunmayan eskinin tüm güzel kokularından bir parfüm sürünmüş büyükannenin aniden ölümü gibi hüzün veriyor bana. Büyükanne ölümüyle, şahidi olduğu her şeyi alıp götürür. Artık onun kaynattığı reçelleri aşıran, bayramlarda işlediği mendillere burun büken, "bir varmış bir yokmuş, destursuz bağa girenin sopa yemesi çokmuş" masallarıyla uykuya dalan, hastalıklarda nanelimonlu çayı, kolonyalı tülbentleri, dualarıyla iyileşen çocuk da yoktur. Evdeki seccade, tespih dolaba kitlenir. Yemeklere her evdekine benzer bir tat gelir. Teyzede, komşuda yenen köftede hep eksik olan büyükanne lezzeti evde de yok olmuştur artık. Geriye bir iki fotoğraf kalır.

Galata Köprüsü benim çocukluğumu alıp giden büyükannem gibi gözümün önünde yokoluyor.

"Hayır baba, onu tarihi bir eser olarak başka yere taşıyıp, koruyacaklar."

İyi ya.

Oğluma Galata Köprüsüz çok ıssızlaştığımı nasıl anlatayım, o yalnızca on dört yaşında. On dört yaşında insan kalabalıklaşmaktadır aksine. Oğlumun büyükanneleri de olmadı üstelik!

Annem erkenden öldü. Karımın annesi beni bir türlü sevemediği için bizim evde bir misafir olmuştur hep. Karımın annesi tanımadığı halde, Althusser'i sevdiğim için bana antipati duymuştur belki de...

"Dikilir köprü üzerine
Keyifle seyrederim hepinizi.
Kiminiz kürek çeker, siya siya,
Kiminiz midye çıkartır dubalardan (...)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kiminiz kuştur, uçar şairâne,
Kiminiz balıktır pırıl pırıl."

"Ama baba, zaten artık Haliç'teki balıklar su kirliliği nedeniyle yenmiyordu ki... Zehirli oluyorlarmış. Bilim Dergisi'nde okudum; civa, derilerinde toplanıyormuş, çok tehlikeli yani..."

Nasıl anlatayım oğluma:

"Kiminiz vapur, kiminiz şamandıra,
Kiminiz bulut havalarda (...)
Kiminiz düdüktür öter,
Kiminiz dumandır tüter."

Eskiyeni, hatalıyı, yetmeyeni söküp atmak mı gerekiyor ille... Düzeltmek, yenilemek, onarmak uygarca değil mi?

Althusser karısını öldürdü. Adi bir suçlu oldu. O zaman onu sevmekten vazgeçtiler. Köprünün altında çayla simit yerken, rakıyla balık, Althusser'i konuştuğumuz dostlarım nerede şimdi?

Çayla simit,
Rakıyla balık.

"Baba senin eskiden öğretim üyesi olduğunu söyleyince bana inanmıyorlar. Neden şimdi ansiklopedi çeviriyor öyleyse diyorlar."

"Ama hepiniz, hepiniz
Hepiniz geçim derdinde.
Bir ben miyim keyif ehli içinizde?
Bakmayın gün olur ben de
Bir şiir söylerim sizlere dair;
Elime üç beş kuruş geçer,
Karnım doyar benim de."

Benim babam kırk yaşındayken, yaşlı, kerli ferli, otu-

raklı bir adamdı. Ciddi, az gülen, az konuşan birisi. Devlette memur. Arkadaşları da öyleydi. Aralarında bir tek Sadun Amca vardı. Kendi fıkralarına gülen, anlatırken ayağa fırlayıp, onları temsil eden. Onun arkasından "Kırkına gelsin, durulur" derlerdi fısıltıyla. Sadun Amca'nın gülüşü, tıpkı yırtılan sentetik bir kumaş sesine benzerdi. Ben en çok bu sese gülerdim.

Oysa ben kırk yaşımda Galata Köprüsü üzerinde dikildim, dokunsalar ağlayacak, kendimi görebilsem Sadun Amca gibi kahkahalar atacak denli oturaksızım hâlâ. Erik ağacı da böyledir. Ne vakit güneş çıksa, bahar geldi diye çiçeklenip, süslenir. Bir türlü öğrenemez gerçek bahar vaktini...

"Evet baba, Young Music dergisi de öyle yazıyordu. Artık Milâttan Önce ve Sonra değil, Beatles'dan önce ve sonra var diyor başyazar. Yani Beatles'dan sonraki kuşaklar bir türlü yaşlanmıyorlarmış, anladın mı?"

Anlamaz mıyım hiç!

Althusser Beatles'dan önce 1918'de doğdu. Cezayir'de.

Biz hem Beatles'ı, hem Althusser'i severdik, ama en çok Galata Köprüsü...

Önce Almanlar beş yıl hapse attılar onu. Sonra Paris'te adi suçlu.

Althusser gerçekten delirdi mi?

Öğrencilerimi özlüyorum. Onların öğrenmeye aç, dürüst yüreklerini özlüyorum. Onlara Althusser'i anlatmayı özlüyorum.

Galata Köprüsü'nü de özleyeceğim.

Her gün bir kare fotoğrafını çekiyorum sökülen köprünün. Her fotoğrafta bir eksiklik. Bir süre sonra ayrılacağını hissettiği sevgilisini yanındayken bile nasıl özlerse insan, ben de köprüyü öyle...

"Yok öyle değil baba, ben maketini gördüm. Yeni köp-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

rü kazıklar üzerine oturtulacak. Eskisinden de güzel olacak, yepyeni düşünsene... Ayrıca su kirliliğini önleyecek bir su akımına olanak sağlayacak."

Bir Fransız öğretmen Althusser'in ölmüş olabileceğini söyledi. Oğluma soracağım; bunu haber eden müzik ya da bilim dergisi var mı acaba?

Aralık'86 / İstanbul

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

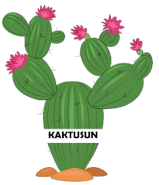

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Kuşku

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Ferhan Şensoy'a...

"KUŞKU'yu denediniz mi? Artık sevdiklerinize ülkemizin en sevilen yeniliğini armağan edebilirsiniz. Hemen bugün siz de kesenize uygun bir KUŞKU alın. KUŞKU el değmeden hazırlanmış paketlerde bütün bakkal, şarküteri ve parfümerilerde satışa sunulmuştur. Peşin ya da taksitle ama mutlaka KUŞKU'yu deneyin!"

Önce gazetelerde, sonra sokak ilanlarında, derken dairede herkesin dilinde, en sonunda da televizyon reklamlarında bir KUŞKU kampanyası aldı başını gitti. Hayır, insan etkilenmeyeyim dedikçe daha çok yeniliyor reklamlara. İsveç ve Norveç'te reklamsız radyo, televizyonla yaşayan insanlara imreniyorum. Yine de ne yalan söyleyeyim, şu KUŞKU'yu ben bile merak eder olmuştum sonunda. Arkadaşlarım benim moda olan nesnelere ve konulara alerjim olduğunu bildiklerinden "ti"ye aldılar beni, aldırmadım. Sevdikleri için yapıyorlar elbette.

Fakat içimde delice bir merak; nedir bu KUŞKU? Ne işe yarar? Parfüm mü, tatlı mı, prezervatif mi, gençlik macunu mu?

Çocuklar için üretilmediğini, reklam filmlerindeki güzel kızlardan ve delikanlılardan anlıyordum tabii, ama bu yine de KUŞKU hakkında başka bir ipucu vermiyordu.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Dairede yeni çıkan her şeyi denemekle ünlü bir hanım arkadaşa dayanamayıp sordum: "Ne o ülker Hanım, yoksa hâlâ KUŞKU'yu denemediniz mi?" Her zaman ışıklı kahkahalar atan Ülker Hanım, dönüp tuhaf tuhaf baktı yüzüme. Allah allah, kötü bir şey mi söyledim derken, kadının yüzü sarardı, gözbebekleri kısıldı, "Bunu neden sordunuz Zülfü Bey?" diye dişlerinin arasından fısıldadı.

Canım neden sorayım, latife olsun diye...

O akşam evde çocuklar bakkalların on beş yaşından küçüklere KUŞKU satmadıklarından yakındılar. Vay canına, demek bizim memlekette de artık ciddi bir çocuk gelişimi politikası izleniyor. Bravo doğrusu! KUŞKU'ya duyduğum sempati de böyle başladı.

Karım Figen, evlendiğimizden beri – kötülüğünden değil, inadından – ille benim sevdiklerimin, istediklerimin aksine bir tavır takınır. Evlenmeden önce bir süre arkadaşlık etmiştik ama, aradan on bir yıl geçtiği için, o zaman da böyle miydi pek anımsamıyorum. Aslında aldırdığım da yok, didişe didişe yaşayıp gidiyoruz işte. İyi kadındır benim karım; dürüst, sevecen, anaç, üstelik akıllı. Eh, daha fazlası da benimle evlenmezdi zaten...

Bunları anlatmamın nedeni, Figen'in benim KUŞKU'ya olan tavrımın tam tersini alacağını çok iyi bildiğimden, nasıl bir politika izleyeceğim konusundaki kararsızlığım. Zor iş!

Karım bir bankada üst düzeyde memur. Bir yabancı dil bilir. Ama kendi başına karar vereceği yerde, benim kararımı bekler ve onun tam tersini yapma eğilimi gösterir. Bu da bir çeşit aşk olmalı...

Aynı akşam televizyon reklamlarında KUŞKU'nun sıvılaştırıldığı müjdelendi. Artık her boy şişelerde KUŞKU satılacakmış.

Yani şu reklamcılar da ne tuhaf adamlar! İnsan yeni bir ürünü piyasaya sürerken ona sempatik, çekici bir ad bul-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

mak varken, değişiklik adına tutup, KUŞKU gibi itici, soğuk, hastalıklı bir kelimeyi nasıl kullanır? Protesto tiyatroları gibi herhalde... Tanrı tiyatrosunda insan ve hayvan pisliğini malzeme olarak kullanan Finliler gibi... Aman canım, benim neme gerek, ne istiyorlarsa yapsınlar. Onları ve ürünlerini unutmaya karar verdim.

Bu sıralarda dairede başgösteren bazı tatsızlıklar zaten ilgimi KUŞKU'dan uzaklaştırmıştı. Her yerde görülecek nobran, kıskanç, muhbir tiplere karşın, dairede bizim Hukuk'tan beri dost olduğumuz bir grup vardır ki, tam on dört yıldır uyumlu, birbirine güvenli bir tempoyla çalışırız. İş dışında ailece piknikler, yemekler düzenler, konsere gideriz. Bu arkadaşlar arasında son zamanlarda önce gözle görülmez bir tonda, fakat giderek belirgin bir kopukluk, soğukluk başladı. Ne oluyor, nasıl oluyor diye düşünürken, kalkıp Özdemir'e sordum:

— Ne oluyor yahu, bunalım ayına mı girdik?

— Ne demek, ne oluyor yahu?

— Canım lafın gelişi söyledim Özdemir. Sen bizim çocuklarda bir gariplik sezmiyor musun?

— Nasıl bir gariplik? Ne demek istiyorsun Zülfü?

Özdemir'in iri cüssesi, en berbat durumu bile kahkahalara dönüştüren sevecen bir yüreği vardır. Gevrek, taze kahkahaları olmasa, şişman dosyaların masalar üzerine yığıldığı, bürokrasinin bizi zincirlediği toplantılara asla katlanamayız. Onu iyi tanımayanlar, gamsız sanırlar. Yanlıştır bu, duyarlı, akıllı bir insandır Özdemir.

— Yahu Özdemir, gene bir muziplik peşindesin ama, ben ciddiyim.

Bana bakıp, benim bilmediğim bir şey için başını sallamaya başladı.

— Nen var oğlum? Söylesene bana Özdemir!

Özdemir'in gözlerindeki aklar sarardı, rengi attı. Hasta

bu çocuk, vah vah vah. Nesi var acaba? Birden fırtına gibi patladı:

— Bana baksana Zülfü, bırak bu iyi niyetli, dost ayakları. Yok aslanım, her şeyi biliyorum artık! Arkadaşımmış, hah!

Söylenerek çekip gitti. Beraberinde tuhaf bir kokuyu da alıp götürdü. Şaşırdım kaldım. Bir problemi olmalı bunun. Fakat beri yandan, aldı beni bir merak: Neyi biliyordu Özdemir? Herhalde benim bilmediğim bir şeydi... Bir pot mu kırmıştım, birisi sahte bir laf mı taşımıştı? Ama kaç yıllık dostluğumuz, böyle kuru gürültüye pabuç mu bırakacaktı canım? Hele biraz zaman geçsin, gelip gönlümü alır. Kimbilir, ne derdi var çocuğun.

Kız kardeşim Gevher, o gün hiç yapmadığı bir şeyi yapıp, daireye beni görmeye geldi. Telaşla odama girdi.

— Duyunca çok üzüldüm abi, sakın fazla büyütme bari.

Anneme bir şey oldu diye yerimden fırlayıp kalkınca alnımı ve sağ kaşımı evrak dolabına çarptım. Berbat bir acıyla kaşım patladı, kanamaya başladı. Gevher beni yatıştırdıktan sonra, koridoru, diğer kapıları sıkı sıkı kontrol edip, odamın kapısını kapattı. Fısıldayarak:

— Ben zaten Figen'in Özdemir'le ilişkisi olduğunu yıllar önce anlamıştım. Sekiz yıl önce bir yemekte etin en iyi kısmını, kahvenin en köpüklüsünü ona servis yapmıştı, hatırlamıyor musun?

Beni bir gülmek tutsun. Bir elim patlayan kaşımda, öbürü karnımda kahkahadan kırılıyorum.

— Yahu Gevher, – gülmekten konuşamıyorum ki, gözlerimden yaşlar akıyor, güldükçe kaşımdaki yara daha çok acıyor – sen deli misin, hah hah ha, nerden çıktı bu masal?

Gevher anlayışlı ve endişeli bir yüzle karşımda yay gibi gergin oturuyordu.

— İnsan en yakınının ihanetine en güç inanır, seni anlıyorum ağbi. Tutma kendini, gül, bağır, ağla, rahatla.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Bu kadarına hiç dayanamadım, karşı konulmaz bir gülme krizine tutuldum. Öyle gürültülü kahkahalarla geçiriyordum ki krizi, yan odadaki Özdemir kapıdan başını uzatıp, şaşkın şaşkın baktı. Sonra Gevher'e dönüp düşmanca baktı. O da benzer bir bakış fırlattı.

— Birinin ona söylemesi gerekiyordu Özdemir Bey.

— Bu sizin işiniz değil Gevher Hanım. Ben kendi meselelerimi kendim hallederim, kanıt toplama sürecim biter bitmez bu oyun bitecek!

Kulaklarıma inanamadım, bu ikisi pek sevişirlerdi oysa. Akşam kafam karışık, alnımda kocaman bir morluk eve döndüm. Kapıcı Kerim soğuk bir "merhaba"yla selamladı beni, uzun uzun süzdü. Sigorta problemleriyle ilgilendiğim için bana özel bir hürmeti vardır Kerim'in. Dönüp baktım, giriş kapısının tam yanına siper almış beni gözetliyordu sinsi sinsi. Anladığımı fark edince acele sıvıştı. Figen alnımdaki yara için hayıflandı. Ona Gevher'in saçmalıklarını anlatmadım tabii. Aslında Gevher, karımı hiç beğenmemiştir başından beri. Figen'i hareketsiz ve evcil bulur, eleştirir. Ne yapalım ki, ağabeyi de hareketli, yeniliklere açık, tutkulu bir adam değil.

Tencere-kapak atasözünü yabana atmamalı.

Çocuklar o gün okulda öğretmenlerinin garip davrandığını, birininkinin dolaplarda saatlerce fare arattığını, öbürünün de kendisini Cumhuriyet okuyor diye kimin gidip müdüre ihbar ettiğini sorguladığını anlattılar. Figen'le bakıştık; endişeli!

KUŞKU reklam kampanyası bütün hızıyla sürmekteydi. Artık iyice azıttılar diye düşündüm.

— Yahu nedir bu KUŞKU Figen?

— Ben de merak ediyorum.

Aaaa, onca yıllık karım, ilk defa olumlu bir tepki verdi bana.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Önce keyiften dört köşe oldum, fakat sonra biraz huzursuzluk duydum.

— Sizin bankada alan, deneyen yok mu?

— Aldıklarından eminim, ama sanki söz birliği etmiş gibi tek kelime etmiyorlar.

— Peki sizin Ülker Hanım?

— Hiç söz etmedi.

Ertesi gün beni ziyarete çok eski bir arkadaşım geldi. Şakacı, hoşsohbet bir iktisatçı. Fakat bu kez çok durgun, gözlerinin altı morarmış, rengi solgundu. Sarıldık, öpüştük. (Onda da Özdemir ve Gevher gittikten sonra odada kalan kokunun benzerini duydum. Kekremsi, pek hoş olmayan bir koku).

— Hayrola, yorgun görünüyorsun Ergun?

Ergun bön bön yüzüme baktı. Hafızasını kaybetmiş gibi bomboştu yüzü.

— Hep... hep iyi niyetimden oldu bunlar. Dürüst ve iyi niyetli olduğum için utanıyorum.

Boynuma sarıldı, neredeyse ağlayacak. (Bu koku neden son günlerde herkeste yaygın böyle?) Hemen oturttum, odacıya kahve ve su getirttim. Ergun şüpheyle odacımı süzdü, o gidince, sır verir gibi.

— Zülfü, neden böyle saf, temiz, şüphesiz yaşadık bugüne kadar biz? Nasıl güvendik insanlara? En yakınlarımıza bile güvendik...

— Abartıyorsun Ergun'cuğum, şunun şurasında ailemiz, bir iki dosttan başka kimimiz var? Erdemli olmak kötü mü azizim?

Ergun söylediklerimi hiç dinlemeden başını sallıyordu. Bir sigara yaktı. Tütün kokusu, o kekremsi parfümüne karışınca berbat bir koku oluştu, midem bulandı. Gidip camları açtım.

— Ne yapıyorsun Zülfü, çabuk kapat pencereleri. Bir duyan olur.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Altıncı kattaydık ve ben son günlerde çevremdeki insanların durmadan saçmaladıkları bir atmosferde neye gülüp, neye ağlayacağımı bilemez olmuştum.

— Sana güvenebilir miyim Zülfü?

— Elbette Ergun, eski dostuz biz.

— Kimseye güvenmeyeceksin Zülfü, kimseye. Açık bir altıncı kat penceresine bile...

Ben de bir sigara yaktım.

— Dinle Zülfü, bana pasaport veriyorlar artık. Üniversiteye de geri dönmemi istiyorlar. Anlıyor musun, başım dertte, mahvoldun ben. Bundan daha korkuncu, dün Bakan bey bana selam verdi!

— Çok sevindim kardeşim. Sonunda hak yerini buluyor işte. O güç günler bitiyor desene.

Ergun donmuş, beni süzüyordu. O bakışları asla unutamam. Buz gibi, acı, hastalıklı ve şüphe dolu. Beri yandan beraberinde odaya dolan koku artık katlanılmaz olmuştu. Kustum, kusacağım.

— Demek sevindin, yazıklar olsun Zülfü, bir sen kalmıştın güvendiğim, o dağlara da kar yağdı desene!

Öyle çok bağırdı ki, yan odadaki Özdemir yine çıkıp geldi. Önce odayı kokladı, sonra beni ve Ergun'u düşmanca süzdü. Bakışlarında bir kafa tutma, her şeyi bilme apaçık parlıyordu.

Akşam eve dönerken, acaba birkaç gün izin alıp, dinlensem mi diye kara kara düşünüyordum. Yolda gazetecimiz Emir'e rastgeldim. Kaşımdaki mor şişliğe bakıp uzun uzun "cık cık cık" çekti, yazıklar olsun der gibi kafasını sallayıp geçti.

Deliriyor muyum diye ilk kez telaşlandım. Koşarak eve vardım. Çocuklar beni sevinçle karşıladılar. Sanki sarhoş olmuşlardı. İçki mi aşırdı yoksa bunlar? Yok canım, öyle şeylere hiç heveş etmezler. Her şeye gülüyorlar, sevinçle beni kucaklıyor, birbirlerine bakıp, kahkahalar atıyorlardı.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Evet, neşeli, sağlıklı çocuklardır ama bir tuhaflık, bir aşırılık üzerlerinde. Evin içinde garip bir koku vardı, daha önce de duyduğum, ama nereden duyduğumu anımsayamadığım, kekremsi bir koku. Buruk, acı, ekşimsi...

— Gevher halam geldi baba!

— Halam bize neler almış, bak baba!

Yaşgünleri de değil, acaba başka bir özel gün mü bugün? Yoo, Nisan'ın kendi halinde, sıradan bir on üçü. Üstelik Gevher ben evde yokken pek gelmez bize... Hay Allah, sakın Gevher tutup, o saçma sapan hikâyeyi anlatmış olmasın? Figen nerde, bu saatte evde olması gerekir.

— Anneniz nerede kızım?

— Bak baba, bu maymunu halam almış bana, kulaklarını tıkamış, gözlerini ve ağzını kapamış. Üç maymun, ne komik değil mi?

— Bana da bu kaseti getirdi baba, dinle bak!

Michael Jakson evin içinde avaz avaz bağırmaya başladı:

"...somebody is watching me..."

— Ne demek bu baba?

— Bilmiyorum oğlum, çekil git başımdan.

— Ben biliyorum ama, halam söyledi; birisi beni gözetliyor demek, hah hah ha...

Çocuklar gülmekten kırılıyorlar. Kızı küvetin içinden çıkartıyorum, oğlan yatağın altına girmiş, tepiniyor, kız gidip aynaya bakıp yeniden gülme krizine tutuldu.

— Anneniz nerde oğlum?

— Annem, hah hah hah, annem, halamla çıktı baba, ha ha hah ha...

Gece yarısına doğru çocukları ancak yatıştırabildim. Üçümüz de bitkin düştük, Figen hâlâ ortada yoktu.

Çocuklar uyumadan önce, Gevher'in çantasından küçük bir şişe KUŞKU aşırdıklarını itiraf ettiler. İçer içmez her şey öyle komik görünmeye başlamış ki hangisine gülecek-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

lerini şaşırmışlar. Tıpkı lunaparktaki kahkaha aynaları gibiymiş görüntüler. Çift burunlular, üç bacaklılar, nallı ayaklar, timsah derililer, vampir dişliler, üç memeliler, nanik yapanlar, yüzünün yarısı gülen, yarısı ağlayanlar...

— Peki beni nasıl gördünüz çocuklar?

Yine gülmeye başladılar. Kopuk kopuk cümlelerle beni bir gözü kalp, öbürü mide şeklinde olarak gördüklerini anlattılar. Şimdiki çocuklara bu yaşta insan vücudu öğrettiklerini bilmiyordum. Hem ben beyin şeklini tercih ederdim... Neyse.

Çocukları uyuttuktan sonra, oturup Figen'i beklemeye koyuldum. Bir yandan da bu KUŞKU denen nesnenin keyif verici bir sıvı olup olmadığını düşünmeye başladım. Yoksa alışkanlık yapıcı bir uyuşturucuyla insanları zehirliyor muydu bunlar? Kimdi bu KUŞKU'yu üretip, pazarlayanlar? Birinin bu işe el koyması gerekmez miydi? İyi ama neden, diyelim ki Ülker Hanım, KUŞKU'yu kullandığı halde – bundan emindim – kahkahalarının sayısı artmamış, aksine tümden yok olmuştu?

Figen sabaha doğru geldi. O da KUŞKU kokuyordu. Ekşi ter bile daha insanca bir koku bunun yanında. Karım ağlamıştı, rengi sapsarıydı. Doğru banyoya girip, kapıyı içerden kilitledi. Sabırla bekledim.

— Figen'ciğim, iyi misin hayatım?

Değildi. Eşyalarını toplamaya başladı.

— İstenmediğim yerde durmam ben Zülfü. Belki farkında değilsin ama ben de genç sayılacak bir kadınım.

Figen'e şöyle bir alıcı gözüyle baktım. Doğru, otuzlarının sonunda, hâlâ alımlı, güzel bacakları olan, hoş bir kadın.

— Peki neden gidiyorsun, bari onu anlat.

— Sen daha iyi bilirsin. Ah ne safmışım ben, hiç şüphe etmedim senden...

— Figen'ciğim, hayatım, vallahi ortada bir şey yok, çev-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

remdeki herkes gibi sen de saçmalamaya başladın, yapma ne olur... Çıldıracağım yahu!

— Özdemir'in karısıyla ilişkin olduğunu hiç düşünmemiştim Zülfü. Geçenlerde kafanda kocaman bir morlukla eve geldiğinde anlattığın hikâyeye de inanmıştım. Özdemir yumruk atmış halbuki...

Onca yıllık karım o güne kadar hiç takınmadığı, bu yüzden hiç tanımadığım sapsarı, çirkin, tiksinme dolu, çok kararlı bir yüzle baktı bana. Buz gibi dondum. Benden tiksineceğini hiç düşünmemiştim bugüne dek. Nasıl oldu bilmiyorum, bar bar bağırırken yakaladım kendimi.

— Senin sekiz yıl önceki yemekte etin en iyisini, kahvenin en köpüklüsünü Özdemir'e verdiğini sineye çektim ben ama, hıııı?

Derin bir sessizlik bıçak gibi zamanı kesti, öylece kalakaldık. Göz göze geldik, şaşkın bakıştık, kahkahalarla gülmeye başladık. KUŞKU karıma etki etmemişti, belki de dozu azdı, yetmemişti. Birbirimize sarılıp, öyle çok güldük ki, komşular duvarları tepmeye başladılar.

Ertesi sabah keyifle işime gittim. Uzun süredir kaybettiğim huzurlu bir aydınlık vardı içimde. Dairede bir karış suratla Özdemir karşıladı beni. Ergun'un intihara kalkıştığını, güç bela kurtarıldığını anlattı.

— Hiç utanmıyor musun Zülfü?

Kokladım, aynı kekremsi koku, artık parfümünü tanıdığım KUŞKU bu.

— Hayır Özdemir, onu karısıyla aldattığım için utanmıyorum.

— Aaa, Ergun yeniden mi evlendi? Ben yıllar önce boşandı diye biliyordum. Demek yeni karısıyla, onunla da ha? Biz onu Bakan bey selam verdi diye intihara kalkıştı biliyorduk.

— Yok canım, benim yüzümden, dedim çok ciddi bir bakışla.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Ondan sonra dairede hemen herkesin kara listesine girdim. İşlerim bozulmaya başladı. İnsanın iş iştahı, iş çevresi, başarısı, kafasının çalışacağı, soluk alacağı alan genişledikçe artar. Benim iştahım giderek kaçıyordu. Ya onlar gibi olacaktım, ya da çekip gidecektim. İyi ama nereye? Yıllardır bu dairedeydim, kurulu düzenim, evim-barkım vardı. Kolay mı öyle çekip gitmek?

Figen'in iş ve arkadaş çevresiyle ilişkileri de benzer bir dar boğaza girmişti. Boğuluyorduk bu KUŞKU bolluğundan.

O akşam karar verdik, biz de KUŞKU kullanacaktık. Birlikte bizim bakkala gittik. Bakkal dükkânının kapısı ve duvarları KUŞKU ilanlarıyla doluydu.

"1987 KUŞKU'nun en görkemli yılı. Şimdiye kadar almadıysanız hemen alın. Artık ülkemizde de KUŞKU üretiliyor. Kıvançlıyız! Çağdaşlaşan ülkemizde KUŞKU'suz aile bırakmayacağız. Batılılaşma sürecine katılın! Hiçbir zaman geç kalmış sayılmazsınız, hemen başlayın!"

Bizim bakkal Emin Bey bir subay emeklisidir, ciddi, çalışkan bir adamdır. Selamsız sabahsız geçmeyiz birbirimizi görünce.

Biz dükkâna girer girmez, hiç konuşmadan bizi süzdü ve havayı kokladı:

— Merhaba Emin Bey, nasıl gidiyor işler?

— Neden sordunuz Zülfü Bey?

Figen'le bakıştık, dükkândaki farklı ürünlerin kokusu kekremsi KUŞKU'yu duymamızı engelliyor olmalıydı.

— Biz Figen'le KUŞKU almak istiyoruz, değil mi karıcığım?

— Katı mı, sıvı mı?

— Fark etmez Emin Bey, elinde hangisi varsa, ondan olsun.

— Yeni aile boyu KUŞKU'dan vereyim size, daha ekonomik olur. Bu sizin ilk KUŞKU kullanışınız galiba?

Utanarak başımızı salladık.

— Zaten sizden hep şüpheleniyordum...

Eve döndük. Çocuklar uyuyana kadar bekledik. Salona geçip, kapıları, pencereleri sıkı sıkı kapattık. Şişenin kapağını açtık. Salona beyaz bir duman sinsi sinsi dağıldı. Böyle hızlı ve sinsi incecik bir başka beyaz duman daha yoktur. Kapı altlarından bütün odalara, perde kıvrımlarına, elbiselerin kat yerlerine, saç tellerine, deri gözeneklerine yayılıp, nüfuz etti. O kekremsi koku burnumun direğini sızlattı. Cesaretle bekledik ve katlandık. On dakika sonra kulaklarımda tuhaf sesler duymaya başladım. Biri beni takip ediyormuş gibi bir efektti bu. Sonra gözetleniyormuşum duygusuyla huzursuz oldum. Biri beni dinliyor, söylediklerimi kayıt ediyor, gözlüyordu. Yoksa gizli kamerayla kontrol mu ediliyoruz? Direnmek istediysem de, bu lanet olası KUŞKU'yu artık direnmemek üzere almadık mı? Bıraktım kendimi. Figen telefonun başına dikilmiş, bana bir şeyler anlatıyor;

— Zaten telefonlarımızı dinlediklerinden hep kuşkulanmıştım. Posta kutusundan da mektupların çalındığını biliyorum. Bak kaç yıldır ağabeyimden hiç mektup gelmiyor...

Biraz sonra bizim gürültümüze çocuklar uyandılar, uykulu gözlerle salona girip, bizi bir süre seyrettiler. Sonra havayı koklayıp, birbirlerine baktılar. Anlamlı anlamlı sırıttılar. Çok utandım, ama çocuklarımdan da kuşkulanmaya başlamıştım.

Çocuklar dayanamayıp, kahkahayı bastılar sonunda. Tıpkı Gevher'in KUŞKU'sunu aşırdıkları günkü gibi çılgınca gülüyorlardı.

— Anneme bak üç tane memesi var.

— Babama bak cüce olmuş hah hah ha...

Aaaa, baktım, Figen'i üç memeli gördüm ben de. Bir gülme tutsun beni. Karımın küçük göğüslü olma kompleksi vardır bilirim. Gidip aynaya baktım, vallahi cüce olmu-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

şum. Tabii ya ben de boyum fazla uzun diye az zehir etmedim gençlik yıllarımı. "Sırık Zülfü" derlerdi okulda bana.

Sabah ezanına kadar ailece öyle çok güldük, öyle gürültü yaptık ki, kahkahalarımız apartmanı ayağa kaldırdı. Duvarları tekmeleyenler, telefonla hakaret edenler, kapıya dayananlar... Fakat bizi kimse gülmekten alıkoyamadı. Bu bizim dışımızdaydı, KUŞKU'nun etkisi geçene kadar şeyleri ve insanları bu gözlerle görecektik...

Kahkahalar arasında bavullarımızı hazırlamaya başladık sabah güneş doğarken.

Mart'87 / Ankara

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

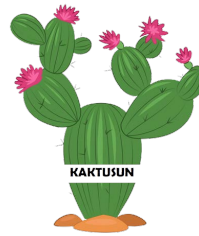

Yerli Filmlerle Büyümüş
Kız Çocuklarından Birisi

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BELONGS TO
KAKTUS TEAM

Ci-hat'a...

Fonda sık ağaçların oluşturduğu bir orman ve neşeli bir müzik üzerine bolca eklenmiş kuş cıvıltıları arasında, siyah gür saçlarını omuzlarına dökmüş şişmanca bir kadın, kalın bıyıklı, esmer bir genç erkekle el ele ormanın içine doğru koşuyordu. Bazen durup, yüzlerini kameraya çeviriyorlar, o zaman bütün beyazperdeyi kadının gözleri kaplıyor: İri, ıslak, baygın, bol makyajlı bir çift göz, ya da erkeğin kapkara bıyıklarıyla, iri, kırmızı, kocaman dudakları... Bir kadının gözleri, bir erkeğin dudakları; yakın çekim! Sonra yeniden orman, kuş cıvıltıları, mavi gök, yeşil ağaçlar, bol müzik... Kadınla erkek yüzleri kameraya dönük, yanak yanağa sarılıp, çılgınlar gibi sırıtıyorlar. Onlar ormanın içinde koşarak kaybolurken, beyazperdede SON yazısı beliriyor, ışıklar yanıyor.

Siyah, kocaman gözleri merak ve ilgiyle büyülenmişçesine perdeye takılıp kalan yedi yaşındaki kız çocuğu, beyazperdede SON yazısını görünce fena halde bozuluyordu. Onun hep görmek istediği, el ele koşan kadınla erkeğin daha sonra ne yaptıkları, nasıl yaşadıkları... Ne var ki, filmler hep kadınla erkeğin el ele koşması ve neşeli kahkalarıyla bitiveriyor. Kocaman siyah gözlü kız çocuğu, kafası-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

nın içi sorularla dolu, annesinin elini tutup, kadınlar matinesinden – hoşnutsuz – eve dönüyordu. Acaba filmdeki kadınla erkek, bundan böyle hep son sahnedeki gibi mutlu mu oluyorlardı? Hiç mi kavga etmiyor, üzülmüyor, ağlamıyor, parasız kalmıyorlardı? Neden annesi filmlerdeki "mutlu son"larda derin derin iç çekip sonra da dudaklarında uçuk bir gülümsemeyle dalıp gidiyordu. Neden eve döndüklerinde durup dururken her şeye hırçınlaşıyor, o akşam evde – yine – kavga çıkıyordu? Neden annesiyle babası da, filmdekiler gibi el ele tutuşup, ormanda koşmuyor, sevinçle birbirlerine sarılmıyorlardı? İkisi de filmdeki koşan erkekle kadın kadar gençtiler... Neden annesiyle babasının sarıldıklarını hiç görmüyordu? Siyah, kocaman gözlü kız çocuğu, elleri çenesinde, yemek masasına dirsekleri dayalı, oturup bunları düşünüyordu...

Bir yaz günü.

Temmuz.

Yine de güneş yakmıyor, ısıtmıyor. Bulutların arasına bir girip, bir çıkan kendisi sanki... Bulutlar güneşin yüzünü örtüyorlar. En fazlası ılık bir gün....

Plaj. Isınmamış kumlara serili havlu, hasır, şezlongların üzerinde insanlar. Güneş varmış, yokmuş pek umurlarında değil. Olunca güneşleniyor, olmayınca gölgeleniyorlar. Bu insanların çoğu bütün bir kışı Anadolu kentlerinde yavaş yavaş artan deniz/tatil bilinciyle, özlemiyle çalışarak, tatillerini kısa da olsa, deniz kenarında, ucuz personel kamplarında geçirecekleri düşleriyle geçirerek yaşıyorlar. Şimdi yaz. Şimdi tatil. Eh, ne yapalım güneşin yüzünü bulutlar örtüyor, ufuk çizgisi demli bir sisle kaplanmış, uzaktan iki boğaz arasını geçen şilepler görkemli hayaletler olarak mavi siste akıp gidiyorlarsa?... İnsanlar bu serin Temmuz gününde, dünyaya, ülkeye, güneşe ve denize sırtlarını dön-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

müş, kör ve sağır olarak oturuyorlar. Deniz kirli. Deniz yorgun. Deniz Marmara Denizi...

Deniz kıyısında oturanlardan biri, uzun saçlı, kumral bir kız üşüyerek kalktı, çevresine bakındı, gözleriyle birini aradı uzun bir süre. Sonunda plaj kahvesinde mavi güneş şemsiyelerinin altında, güneşsiz günü sigara ve çayla geçirmekte olan sarışın, ince uzun, genç adamı gördü. Adam gözlerini denizde kimsenin bilmediği bir noktaya dikmiş, olağanüstü bir başarıyla ve inanılmaz bir iştahla sigara üstüne sigara emiyordu. Kulağının dibinde top patlasa duymayacak denli dalmıştı, ama uzaktan üzerine dökülmüş bir çift gözü hissetti, baktı. Birbirlerini gördüler. Dudaklarında belirsiz bir gülümsemeyle kalktı, kıza doğru yürüdü. Bikinisinin üzerine havlu bir entari giydi kız özensiz, şaldur şuldur, isteksiz... Hiç konuşmadan, hiç dokunmadan kıyı boyu yürüyüşe çıktılar. Yirmi yaşlarında olmalıydı ikisi de... Yirmi bir değil. Sessiz, kıpırtısız yürüdüler.

Adam, kızın kocasıydı.

Fonda Muson yağmurlarının en kötü kopyalarından biri doğayı şarıl şarıl yıkarken, ağaçlıklı bir yolda yürüyüşe çıkmış saçları sarı boyalı kadınla, uzun boylu, esmer, bıyıksız ve uzun saçlı bir erkek, hemen yol üzerinde buluverdikleri örümcek ağlarıyla kaplı bir kulübeye sığınırlar. Aniden çöken karanlığı ürkünç bir parlaklıkla yırtan şimşeklere yoğun gök gürültüleri eşlik etmektedir. Saklı bir yerlerden kederli bir keman sesi duyulur. Giysileri sırılsıklam olmuş kadınla erkek, kupkuru saçlarıyla kulübenin ortasında kalakalırlar. İçinde kırık-dökük eşyalarla öylece terk edilmiş izlenimi veren kulübede tozlar içinde bir de şömine vardır. Erkek, şöminenin hemen önünde buluverdiği odunları, yine oracıkta bulduğu kibritle yakar. Ateş ögesinin katılmasıyla, kederli keman sesi yükselip, gergin keman seslerine dönüşür. Kadınla erkek ıslak giysilerini çıkartıp, şömine-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

nin yanına asarlar. Kadın çok utanmakta, erkek gözlerinde vahşi pırıltılarla gülümsemektedir. Aniden gergin keman seslerine, gizemli bir tumba eklenir. Tumba sesiyle birlikte, erkek kadının üstüne yürür. Gözlerinde yalnızca tutku vardır, burun delikleri hızla açılıp kapanmaktadır. Kadın geriler. Kadının gözlerinde beceriksiz, zavallı bir korku vardır. Birlikte bir yerlerde hazır bekleyen bir yatağa devrilirler. Müzik yükselir. Beyaz perdeyi tümden kadının kırmızı tırnaklı eli kaplar. Kadın nereden bulmuşsa, bir kırmızı gülü avucunda sıkıp, parçalamaktadır. Müzik almış başını gitmektedir artık! Bundan sonraki sahnede, aynı kadın, ahşap kulübede bulduğu karbeyazı çarşaflara sarılmış, ağlamakta, arada bir, hıçkırararak "Mahvoldum ben!" diye inlemektedir. Erkek donuk gözlerle yatakta oturmuş, sigara içmektedir.

Siyah, kocaman gözleri merak ve ilgiyle büyülenmiş yedi yaşındaki kız çocuğu, filmlerde sık sık rastladığı ağlayan çıplak kadının neden ötürü "mahvolduğunu" bir türlü anlayamadan, kafasında onlarca soru işaretiyle, annesinin elini tutup kadınlar matinesinden – hoşnutsuz – eve dönüyordu. Acaba filmlerde hıçkıra hıçkıra ağlayan kadın, sıkıp, parçaladığı gülün eline batan dikenlerinden ötürü mü 'mahvoluyordu'? Yoksa, filmin başında kadın dostça, nazikçe davranan, ne var ki, ağlarken kayıtsız kalan erkeğin yüzünden mi? O zaman da, bir erkeğin bir kadını nasıl mahvedeceği sorusu takılıyordu aklına... Kendileri gibi iki göz, suyu, helası evin dışında, basık tavanlı bir evde oturan bitişik komşuları seyyar satıcı Osman'la karısı Aliye'yi düşünüyordu. Osman içip eve sarhoş geldiği geceler, karısı Aliye'yi dövüyordu. Kadın çığlıklar içinde mahalleyi ayağa kaldırıyor, ağlıyordu. Dayağın ertesi günü, Aliye sanki o çığlıkları atıp, ağlayan başkasıymış gibi rahat, üstelik övünerek, kollarındaki, bacaklarındaki çürükleri gösteriyordu

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

mahalleli kadınlara. Küçük kızın hiç anlayamadığı bir başka dilde konuşur gibi: "Erkek değil mi, sever de, döver de...." diye sırıtıyordu.

Annesi dışında bütün mahalleli kadınlar Aliye'yi onaylıyorlar, annesi sessiz, hüzünlü, uysal ama diğerlerinin dışında kalıyordu. Kadınları siyah gözlerini iri iri açıp, şaşkınlıkla izleyen kız çocuğu, Aliye'nin neden "mahvoldum ben!" diye ağlamadığını merak ediyordu bu kez de... Demek ki, erkekler kadınları döverek 'mahvedemiyorlardı'. Acaba bir erkeğin bir kadını 'mahvedebilmesi' için ille ikisinin de çıplak olması ve kadının elinde bir gülü sıkıp, parçalaması mı gerekiyordu? Şimdi de bir kadınla bir erkeğin çıplakken ne yapabilecekleri sorusu beliriyordu önünde... Çıplaklık ve cinsellik konusu, kulağına takılanlar, gördükleri ve hissettikleriyle: Kötü, pis, ayıp, günah ve gizli bir konuydu. O halde, kadınların 'mahvolmaları' ile, cinsellik arasında bir ilişki kurabilirdi...

Acaba, acaba babası da annesini 'mahvetmiş' miydi?

Siyah, kocaman gözlü kız çocuğu, elleri çenesinde, yemek masasına dirsekleri dayalı, oturup bunları düşünüyordu...

Genç karı-koca bir süredir deniz kenarında yürümekteydiler. İkisi de dalgın, kendi içlerinde amansız bir hesaplaşmaya girmiş, sessizce sürdürüyorlardı kıyı gezisini. Arada bir, gizli gizli, uzakta denizle göğün birleştiği çizgiyi arıyorlardı. Bu, eski bir oyun aralarında. Kim ufuk çizgisini önce bulursa, o kazanacak. Heyhat, umutsuz bir sis, tüm ufku örtüp saklamış....

İki üniversite öğrencisinin bildik öyküsü onlarınki. Hani on sekiz yaşında tanışıp, sonra kantinde çay bardakları ve sigara dumanı arasında tam da dehşetli bir politik tartışmaya girişmişken, ansızın sevdalandığını ayrımsayan üniversitelilerinkinden... Sonra, baharda bütün dalları bir gecede çiçeklenen ağaçların gencecik telaşıyla gelen coşku-

lu, içten, en doğal istekleri: Bir kadınla, bir erkeğin en ayıpsız, en günahsız güzelim birlikteliği... Cinselliğin keşfi... İki yürek ve beynin fantazileri... İki insanın insancıl dostluğu, şefkati... Sevgiye ve sevgiliye duyulan katıksız inancın yaşı... İki çocuğun gözü bağlı gerçekçiliği ve fazla saf iyimserliği... Derken öğrenci bütçesinin olmayan geliriyle çekilen sıkıntılar, aileye 'yük olma' endişeleri, borç para ile içilen kantin çayı... Bir de, şimdi saçma sapan gelen, ama içinde yaşarken ölümcül önemine inanılan, binlerce ayrıntıyla savaşmak... – komşunun damadı durakta bizi el ele gördü, ya çenesini tutmaz da... Delikanlının 'oğlunu kaybediyor' sanan annesinin paniği, kıza düşman kesilişi... Kız ailesinin "daha iyi talipleri vardı" nakaratları ve kızın yaşantısına "sıkı denetim" getirmeleri... Falan filan... Hep bildiğimiz şeyler yani... En pratik, en kolay çözüm, ille de kafalarına vura vura çocukluktan beri kazıdıkları 'evlilik'e cumbadanak atlamak?

Ne yapalım, eğer "bir imza" için bunca kıyametler kopuyorsa, onlar gibi yaparız, gider hemen "bir imza" atıveririz... ler lar ler.....

"Bir imza"dan sonra, sokaklarda saklambaç oynamaktan kurtulup, her şeyin yolunda gideceğini sanırken, hiç akla gelmedik aksaklıklar, üst üste gelen karşılıklı düş kırıklıkları, yanlış ve hiç anlamamalar, ayrı zamanlı yaşamaklar, "bu yönünü hiç tanımamışım senin"ler... Hep bildiğimiz gibi... Üstüne bir de para sıkıntısı... Tuz ve biber!

İki üniversite öğrencisinin zorunlu evliliği: Çağdaş, ama çoktan eskimiş bir tiyatro eseri. Üç perde. Dram.

Sonunda kumral, uzun saçlı kız ve sarışın, uzun boylu delikanlı, nedenini bulamadıkları bir yanlışı yinelediklerini ayrımsadılar. Akordu bozuk bir enstrümanla hep aynı şarkıyı doğru çalmaya çalışmak gibi bozuk, tekdüze, yavan bir sesti onca emekle yarattıkları... Birçoklarınınki gibi... İkisi de sözleşmiş gibi, aynı anda durup, ufuk çizgisini bulabil-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

mek umuduyla denize baktılar. Yok. Bugün ufku görebilmek olanaksız! Yalnızca uçuk mavi, bulanık bir sis bulutu. Ufuk çizgisini bulamayınca, dönüp birbirlerine baktılar: Nasıl genç, nasıl yorgun, nasıl sevgi dolu ve nasıl çaresiz iki çift sevgili göz... Zoraki gülümsediler. İlk yirmilerinde ufuk çizgisini bulamamaktan yaşlı, yeniden yürüdüler...

Fonda gecekonduların oluşturduğu bir mahallenin bakımsız, kirli, dar sokakları... Çamurlu sularda oynayan, saçları üç numara tıraşlı oğlan çocukları ve saçları lastikle tepede fıskiye gibi toplanmış kız çocukları... İşte tam bu bebelerin arasından, ayaklarına çamur sıçratmamaya çalışarak koşan kumral, kısa saçlı, balık etinde bir genç kadın... Kadın evlerden birinin önünde durur, kapıyı çalar. Kapıda beliren başı beyaz tülbentli, namazında-aptesinde, nurani yüzlü yaşlı kadını yıllardır görmemiş gibi hasretle kucaklayıp öper. Ana-kız yoksul evin, en yoksul odasına geçerler. Odada bir dikiş makinesi ve dikilmeyi bekleyen düzinelerle kumaş vardır. Kumaşlara zoom! Çünkü yaşlı kadın terzilik yaparak kızını büyütmüştür. Kızı, annesine sevinçle o gün olanları anlatmaya koyulur: Hani, çalıştığı fabrikanın sahibi ırzına geçmek istediği için, işini terk edip çılgınca yollara düştüğü gün arabasıyla hafifçe çarpan yakışıklı, zengin genç doktor vardır ya, işte o, bugün kendisine evlenme teklif etmiştir. Ana-kız sevinçle yeniden sarmaşdolaş olurlar. Anne, kızına böyle bir 'kısmet' verdiği için yaşlı gözlerle Tanrıya şükretmekte, kız, hülyalı gözlerle baygın baygın gülümsemektedir...

Daha sonraki sahnede, mahalledeki kafaları tıraşlı oğlan ve fıskiye saçlı kız çocuklarının sevinç çığlıkları arasında, beyaz İmpala arabasıyla yakışıklı, zengin genç doktor belirir. Mahallelinin alkışları arasında bembeyaz gelinliği içinde çok mutlu gülümseyen gecekondulu genç kadını kucaklar. Beyazperdeyi ikisinin göz ve dudakları kaplar.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Yakışıklı, zengin genç doktor; "Hayatımın kadınısın!" der ve kadını arabasına taşır. Fonda filme adını veren şarkı çalarken, bütün mahalleli sevinç gözyaşları arasında yeni evli çifte el sallamakta, uzaklaşan beyaz İmpala'nın arka camında SON yazmaktadır.

Siyah kocaman gözleri merak ve ilgiyle iri iri beyazperdeye çakılmış, yedi yaşındaki kız çocuğu, kadınlar matinesi izleyenlerinin "...eh, güzel kızdı doğrusu, o güzellikle o mahallede sürünecek değildi ya...", "...şanslı kızmış kardeş, turnayı gözünden vurdu vallahi...." sözlerini kulağına takıp, annesinin elini tutup, kafasındaki yeni sorularla – hoşnutsuz – eve dönüyordu. Demek, güzel kızların yoksulluk çekmesi haksızlıktı. Elleri çenesinde, dirsekleri masaya dayalı düşünüyordu. İyi ama, annesi yoksulluğu hak edecek denli çirkin miydi yani? Komşular sık sık demiyorlar mı: "Maşallah kız, tıpkı Kraliçe Süreyya'ya benziyorsun... Sendeki şu cilt, şu gözler bizde olsaydı?..." Annesi de saçlarını tıpkı Süreyya gibi taramıyor mu gizli gizli? Şah Rıza, çocuğu olmuyor diye Süreyya'yı boşayınca, yine en çok üzülen annesi olmadı mı? Demek ki, annesi güzel bir kadın. Pekii, o halde neden, bütün gün çılgınlar gibi çalışan, çeşmeden kovalarla su taşıyıp, çamaşırları, bulaşığı yıkayan, pazara gidip, her şeyin en ucuzunu alabilmek için savaşıp, yemekler yapıp, kardeşinin altını temizleyip, ona meme veren annesi, beyaz arabalı, varsıl doktorla değil de, her şeye çabucak öfkelenen, yemekten hemen sonra büyük gürültülü horultularla uyuyan, az konuşup, az gülen babasıyla evlenmişti?... Neden babası doktor değil de, matbaa işçisiydi? Neden filmler bir türlü kendi yaşantılarına uymuyordu? Yanlışlık neredeydi?... Oysa gördüğü bütün filmler de bu ülkede geçiyordu?... Yemek masasında oturup bunları düşünüyordu küçük kız. Bir de, kendi yaşamını belirleyecek olanın, güzellik-varsıllık mı, çirkinlik-yoksulluk mu olaca-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

ğını.... Yoksa "Başka ne olabilirdi..."? Ya kendine, "hayatımın kadınısın" diyen birini bulamazsa?.. İyi ama "hayatımın kadını" ne demek ki?...

Sahil boyunca yürüyüşe çıkmış genç erkekle, genç kadın, sisli bir günde ufuk çizgisini aramanın anlamsızlığını nihayet anlayıp, geri döndüler. Hava iyice serinlemişti. Genç erkek bir sigara daha yaktı, dumanını iştahla içine çekti, yuttu. İkisi de artık konuşmak gereğini duyuyorlardı. Ama önce kim başlayacaktı? Kumral uzun saçlı genç kadın başını kaldırıp kocasına baktı, simsiyah, kocaman gözleri vardı. "Biz" dedi, öksürüp, boğazını temizledi. "Biz bütün yanlışlardan tek başımıza sorumlu değiliz! Taa başından büyük bir yanlışın içinde eğitildik... Kim olduğumuzu aramak yerine, nasıl olmamız gerektiği öğretildi bize... Her yerde böyleydi bu... Okulda, evde, mahallede, oyunda, masallarda, tekerlemelerde ve sinemalarda...." Sesi titredi, sustu. Kendi sesini yabancılamıştı. Söyledikleri de şaşırttı kendini... Bunları böyle net hiç düşünmemiş, söylemeyi de planlamamıştı... Sanki ansızın önüne konmuş bir kitabı okuyuvermişti. Delikanlı onun kaldığı yerden devam etmeye başlamıştı çoktan: "Tamamen doğru. Ben kendimi tanımadan, bilmeden sana hem arkadaş, hem sevgili, hem koca olmaya kalktım. Yani senin her şeyin olmam gerektiğini sandım... Senden de aynı şeyleri bekledim... İki insan birbirine ömür boyu her konuda yeter mi? Tıpkı ucuz aşk romanları, kötü Hollywood filmlerindeki sahte kahramanları oynamayı denedik! Üstelik onlara güler, onları yıkmayı amaçlarken..."

Siyah kocaman gözlü genç kadın mırıldandı: "Bir de yerli filmler..." Adam yeni bir sigara yaktı. Şimdi birbirlerine daha yakın yürüyorlardı. Denizin kimyasal kirliliğinde ölmüş deniz canlıları yer yer suda yüzüyordu ama, kimse Marmara'nın can çekiştiğini fark etmiyordu.

"Olmamız gerekenle, kendi oluşumuz arasındaki farklılıkların yarattığı berbat düş kırıklıklarının altında ezilmek bir yana" dedi genç adam, sigarasını kaçıran varmışcasına üst üste içti, "sevdiğin birini mutlu edememenin sorumluluğunu, suçluluğunu yaşamak..." İkisi de başlarını "doğru" anlamına salladılar.

"Bunlara bağlı cinsel isteksizlikler, yitirilen güzelim cinsellik..." İşte hepsi buydu toplam dört yıllık beraberliğin, iki yıllık evliliğin! Uzun zamandır ilk kez hoşnut bakıştılar, sevgiyle gülümsediler.

Birbirlerine dokunsalar, bir daha hiç ayrılamayacak kadar sevdiler birbirlerini, ama dokunmayacak kadar da büyümüşlerdi artık. Bir eli yine çenesinde, siyah gözleri iri iri düşünen kadın, bir sigara istedi kocasından. Adam sigarayı yakıp, öyle verdi kadına. Daha hızlı, daha birbirlerine sokulmuş yürüdüler. Birbirini çok iyi tanıyan, çok sevmiş bedenlerin uyumlu müziğini dinleyerek, birbirlerini bunca çok severken ayrılmak zorunluluğu ve gerçeğiyle içleri ezilerek personel tatil kampına geri döndüler. Artık siyah iri gözlerinde soru işareti yerine, kocasının hiçbir zaman haberi olmayacak iki dolu gözyaşıyla dimdik yürüyen kadınla, kederli erkeği uzaktan görenler, "ne ideal bir çift" diye düşündüler...

İzmit'80-Norveç'81

BELONGS TO
KAKTUS TEAM